

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. dr. Witolda Bełzy
w Bydgoszczy

BIBLIOTEKARZ KUJAWSKO-POMORSKI

NR 1(66) 2026

BYDGOSZCZ 2026

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Lucyna Partyka - przewodnicząca
Beata Malczewska
Joanna Jankowska
Karolina Stanek

Półrocznik ukazuje się od 1993 roku

Redakcja
85-034 Bydgoszcz, ul. Długa 39, tel./fax (52)328-73-90
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy
w Bydgoszczy

nakład 100 egz.

ISSN 1640-7164

Spis treści

BEATA MALCZEWSKA: Sprawozdanie z działalności sieci bibliotek publicznych podległych merytorycznie WiMBP w Bydgoszczy – 2025 rok	5
ADAM DOMAN: Digitalizacja „Ostdeutsche Presse”	24
ANNA KOLIŃSKA Konferencja „Czytanie Słonimskiego” w Bibliotece UKW w Bydgoszczy	27
KRZYSZTOF KLAPKA: Archiwum Państwowe w Bydgoszczy – Kim jesteśmy, dlaczego warto z nami współpracować?	35
ALEKSANDRA SKIBIŃSKA: Książkowe tajemnice Madery	42
ANNA WILCZYŃSKA-KUBIAK: Biblioteka Londynek	45
PATRYCJA BOKIEJ: Działalność promocyjna i kulturalna Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w 2025 roku	50
BEATA SZYMAŃSKA: I budynek może świętować swoje urodziny	57
GRAŻYNA BŁASZKIEWICZ, MATEUSZ BŁASZKIEWICZ: Lokalny Klub Kodowania w Łabiszynie	63
ANETA CHROSTOWSKA: Skrzynie kujawskich tradycji	69
PAULINA SKIBIŃSKA: Lektury na luzie – czyli jak odczarowaliśmy czytanie (i Bibliotekę)	73
ALINA ROGOWA: W Gminnej Bibliotece Publicznej w Rogowie „Godomy po pałucku”	75

GRAŻYNA KOWALSKA:	
Półka z regionaliami	78
LUCYNA PARTYKA:	
Co słyhać w DKK: lipiec-grudzień 2025 rok	82
DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-OŚWIATOWA W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH	
powiatów: bydgoskiego, inowrocławskiego, mogileńskiego, nakielskiego, sepoleńskiego, świeckiego, tucholskiego, żnińskiego	90
JAK TO ROBIĄ INNI (aktywne formy uczestnictwa w życiu kulturalnym regionu)	113
JUBILEUSZ 80-LECIA DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W MOGILNIE	123
NAGRODY LITERACKIE 2025	126
POŻEGNANIE	131

Beata Malczewska

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SIECI BIBLIOTEK
PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
PODLEGLYCH MERYTORYCZNIE
WOJEWÓDZKIEJ I MIEJSKIEJ
BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W BYDGOSZCZY – 2025 ROK**

1. Stan i struktura bibliotek publicznych:

Podregion bydgoski województwa kujawsko-pomorskiego swoim zasięgiem obejmuje 8 powiatów, w których funkcjonuje 55 bibliotek (26 w miastach i 29 na wsi), a w ich strukturze:

- 107 filii bibliotecznych (w tym 39 w miastach oraz 68 na wsi)
- 26 oddziałów dla dzieci (w tym 22 w miastach oraz 4 na wsi)
- 23 punkty biblioteczne (w tym 8 w miastach oraz 15 na wsi)

W ubiegłym roku w podregionie bydgoskim likwidacji nie uległa żadna filia biblioteczna.

Status formalno-prawny bibliotek:

W podregionie bydgoskim funkcjonują biblioteki połączone z ośrodkami kultury:

- Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni (powiat nakielski).
- Centrum Biblioteki i Kultury w Gminie Jeżewo (powiat świecki).
- Biblioteka Gminnego Ośrodka Kultury w Osiu (powiat świecki)
- Gminne Centrum Kultury w Sicienku (powiat bydgoski)
- Biblioteka Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach (powiat bydgoski)
- Biblioteka – Dom Kultury w Sośnie (powiat sępoleński)

Pozostałe biblioteki samorządowe w podregionie bydgoskim posiadają status samodzielnej instytucji kultury.

Filia we Wtelnie Miejsko Biblioteki Publicznej w Koronowie (powiat bydgoski) funkcjonuje jako biblioteka publiczno-szkolna.

W podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego wszystkie gminy wywiązują się z ustawowego obowiązku prowadzenia przynajmniej jednej biblioteki publicznej.

W 2025 roku do WiMBP w Bydgoszczy wpłynęły 2 wnioski o wyrażenie opinii w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury:

09.09.2024 wpłynął wniosek o wydanie opinii w sprawie połączenia Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nakle nad Notecią z Nakielskim Ośrodkiem Kultury. Ze względu na wybudowaną obok NOK, nową siedzibę Biblioteki, WiMBP w piśmie z dn. 7.11.2024 WiMBP w Bydgoszczy przychyliła się do Uchwały NR III/57/2024 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią w sprawie zamiaru połączenia obu instytucji. W dn. 7.03.2025 KRB wydała opinię negatywną. Rada Miasta podjęła kolejną Uchwałę Nr XV/352/2025 w dn. 31.07.2025 roku o zamiarze połączenia w/w instytucji. W piśmie z dn. 5.08.2025 WiMBP podtrzymała swoją wcześniejszą zgodę na połączenie. 5.09.2025 roku, po ponownej wizycie referenta i przedstawieniu jego opinii, KRB wydała pozytywną opinię w sprawie połączenia instytucji. 19.02.2026 roku Rada Miasta podjęła Uchwałę Nr XXIV/461/2026 w sprawie połączenia z dniem 1 czerwca 2026 roku obu instytucji w Nakielskie Centrum Kultury i Biblioteki im. Zygmunta Kornaszewskiego w Nakle nad Notecią.

12.03.2025 r. Rada Gminy Drzycim podjęła Uchwałę Nr XIV/72/2025 w sprawie zamiaru połączenia Gminnej Biblioteki Publicznej w Drzycimiu oraz Świetlicy Gminnej w Drzycimiu w instytucję kultury o nazwie Biblioteka – Ośrodek Kultury w Drzycimiu. Po uwzględnieniu zmian w Statucie zaproponowanych przez WiMBP wyraziła zgodę na połączenie. KRB wydała pozytywną opinię na posiedzeniu 17.11.2025 roku. Połączenie nastąpi z dniem 1 kwietnia 2026 roku.

Rada Gminy w Kęsowie podjęła Uchwałę Nr V/41/2024 z dn. 24.09.2024 roku w sprawie zamiaru zmiany Statutu GBP w Kęsowie i zwróciła się do WiMBP w Bydgoszczy o zaopiniowanie i wyrażenie zgody na poszerzenie działalności GBP w Kęsowie o działalność kulturalną i zmianę nazwy. Po uwzględnieniu zmian w projekcie statutu zasugerowanych przez WiMBP oraz mając na uwadze, że GBP jest jedyną instytucją kultury w Gminie Kęsowo, biblioteka wojewódzka pozytywnie zaopiniowała rozszerzenie działalności GBP o wykonywanie zadań z zakresu upowszechniania kultury i promocji. Z dn. 1.05.2025 roku zatwierdzony został nowy Statut oraz nastąpiła zmiana nazwy na Biblioteka-Centrum Kultury w Kęsowie.

Modernizacja bibliotek:

W ubiegłym roku w podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego oddano do użytku tylko jeden nowy budynek biblioteczny. Gmina Nakło nad Notecią otrzymała dofinansowanie na budowę biblioteki z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 5 704 787 zł.

Wysokość dotacji z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych wyniosła 4 770 000 zł. Otwarcie nowej siedziby Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej miało miejsce 23 maja 2025 roku. Parterowy budynek biblioteki ma powierzchnię ponad 900 m². Mieści wypożyczalnię dla dzieci, wypożyczalnię dla dorosłych, czytelnię, salę konferencyjną, magazyn książek oraz zaplecze administracyjno-biurowe. Biblioteka została wyposażona całkowicie w nowe meble oraz sprzęt komputerowy. Zagospodarowany został również teren w sąsiedztwie biblioteki – droga dojazdowa, zieleń, elementy małej architektury. Nowy budynek został połączony łącznikiem z budynkiem Nakielskiego Ośrodka Kultury, ze względu na połączenie obu instytucji z dniem 1 czerwca 2026.

Zmodernizowana została Filia nr 23 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy. Generalny remont obejmował wyburzenie ścian, ocieplenie i podwieszenie sufitu, montaż oświetlenia, wydzielenie toalety dla osób z niepełnosprawnością. Koszt robót budowlanych wyniósł 222 300 zł. Filia pozyskała również całkowicie nowe wyposażenie: regały, ladę biblioteczną, stoliki, fotele (koszt ponad 80 000 zł). Zakupiono 4 zestawy robotów edukacyjnych Photon (1 robot Photon, 1 tablet, 1 mata edukacyjna, zestaw fiszek, scenariusze zajęć, pakiet ochronny Photon Care) oraz ścianę interaktywną Knowla wraz ze scenariuszami (całkowity koszt ponad 42 300 zł). Zakup robotów pozwolił na stworzenie miejsca nowoczesnej edukacji nieformalnej i przyciągnięcie do biblioteki nowych użytkowników, zwłaszcza tych najmłodszych.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie przeprowadziła gruntowną modernizację schodów wejściowych do budynku. Pozyskała na ten cel środki w wysokości 116 300 zł z budżetu Gminy Żnin oraz z budżetu Powiatu Żnińskiego. Gmina Żnin przekazała również środki w wysokości 13 137 zł na termomodernizację MiPBP.

Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach przeprowadziła prace modernizacyjne polegające na wymianie 10 okien. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 16 800 zł.

2. Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych:

W podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje jedna biblioteka powiatowa – **Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świeciu**. Na działalność powiatową otrzymała ze Starostwa Powiatowego w 2025 r. dotację w kwocie **576 000 zł (w 2024 roku - 552 900 zł)**. Instruktor powiatowy zatrudniony jest w wymiarze 1 etatu. PBP w Świeciu zorganizowała V Konferencję „Niez czytanie. Koszty, których nie widać” dla bibliotekarzy z powiatu świeckiego oraz województwa. Zorganizowała

również 2 spotkania sieciujące oraz szkolenie online „Prawo autorskie w działaniach stacjonarnych i w Internecie” dla bibliotekarzy z powiatu. PBP w Świeciu zaprosiła również bibliotekarzy z powiatu na wyjazd do Archiwum Państwowego w Bydgoszczy.

W 2025 r. w podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego działało 7 bibliotek pełniących funkcję biblioteki powiatowej na mocy podpisanego ze starostwem porozumienia (Inowrocław, Koronowo, Mogilno, Nakło, Sępólno Krajeńskie, Tuchola, Żnin).

Zadania biblioteki powiatowej dla powiatu bydgoskiego pełni **Miejska Biblioteka Publiczna w Koronowie**. Na wypełnianie zadań powiatowych MBP otrzymała 76 197 zł (w 2024 roku – 72 569 zł). Środki przeznaczone były głównie na zakup zbiorów regionalnych dotyczących powiatu bydgoskiego. MBP w Koronowie sprawuje opiekę merytoryczną nad 7 bibliotekami. Biblioteka tworzy od 2022 roku bibliografię regionalną. Na koniec 2025 roku obejmowała ona ponad 7300 opisów bibliograficznych. W kwietniu 2025 roku MBP zorganizowała konferencję powiatową „Przez niebieskie okulary – trzy perspektywy autyzmu”, adresowaną do rodziców dzieci w spektrum autyzmu, bibliotekarzy i nauczycieli. Starostwo Powiatowe w ramach wsparcia konferencji przekazało środki w wysokości 2 880 zł na zakup 78 książek związanych z tematyką konferencji. MBP w Koronowie zorganizowała też Powiatowy Przegląd Małych Form Teatralnych pt. „W krainie legend” oraz dwie wystawy prac mieszkańców powiatu bydgoskiego: wystawę rysunków Macieja Wierzbickiego pt. „Beksiński w Koronowie” oraz wystawę fotografii Bogusława Dudziaka pt. „Uwięziona w świetle”.

Biblioteka Miejska w Inowrocławiu na wypełnianie zadań biblioteki powiatowej w 2025 roku otrzymała **108 000 zł** (tyle co w 2024 r.). Środki przeznaczone zostały na wynagrodzenie instruktorów, zakup regionalistów. Placówki w powiecie inowrocławskim mogą liczyć na pomoc merytoryczną 2 instruktorów zatrudnionych na pełen etat.

Starostwo w Mogilnie na działalność powiatową przekazało **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mogilnie 25 000 zł** (4 000 zł więcej niż w 2024 roku). Biblioteka w Mogilnie sprawuje nadzór merytoryczny nad 1 biblioteką miejską i 2 bibliotekami gminnymi w powiecie. Z powodu braku instruktora i środków są to najczęściej kontakty telefoniczne. Ze środków powiatu zakupiono książki i sfinansowano prenumeratę czasopism regionalnych oraz spotkanie autorskie. Biblioteka tworzy bibliografię czasopism regionalnych: Gazeta Pomorska, Pałuki i Ziemia Mogileńska, Rozmaitości Mogileńskie oraz gromadzi dokumenty życia społecznego z regionu.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Nakle nad Notecią na działalność powiatową otrzymała ze Starostwa Powiatowego w 2025 r. **155 000 zł** (140 000 zł w 2024 r.). Biblioteka tworzy bibliografię prasy regionalnej. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Nakle na bieżąco prowadzi działalność instrukcyjną w ramach potrzeb zgłaszanych przez biblioteki publiczne z terenu powiatu nakielskiego. Instruktor (1etat) sprawuje opiekę merytoryczną nad 3 bibliotekami miejsko-gminnymi i 1 gminną udzielając wsparcia merytorycznego głównie telefonicznie i mailowo.

Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim otrzymała dotację na wypełnianie zadań biblioteki powiatowej ze Starostwa Powiatowego w wysokości **40 000 zł** (tyle samo co w 2024 r.). Biblioteka nie zatrudnia instruktora powiatowego. Środki z dotacji przeznaczono głównie na zakup książek o tematyce regionalnej.

Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi wypełniała zadania biblioteki powiatowej dla powiatu tucholskiego. Dotacja otrzymana ze Starostwa wyniosła **80 000 zł** (54 000 zł w 2024 r.). w ramach działalności instrukcyjno-metodycznej MBP przeprowadza szkolenia z obsługi programu bibliotecznego Sowa SQL oraz katalogowania zbiorów dla bibliotek gminnych. Ponadto udziela bieżącej pomocy merytorycznej w sprawach związanych z funkcjonowaniem instytucji kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi nie zatrudnia instruktora powiatowego.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie na działalność na rzecz bibliotek w powiecie otrzymała kwotę **93 579 zł** (w 2024 r. – **87 785**). Środki te przeznaczone były głównie na zakup książek o tematyce regionalnej. Biblioteka tworzy „Bibliografię regionalną powiatu żnińskiego”. Dzięki współpracy z Pracownią Digitalizacji Biblioteki UKW w Bydgoszczy udało się zdigitalizować kolejne roczniki tygodnika „Pałuki”. Biblioteka telefonicznie udziela bibliotekarzom z powiatu informacji dotyczących przepisów biblioteczných, zagadnień merytorycznych oraz programu Mak+. Nie zatrudnia instruktora powiatowego. W październiku 2025 roku MiPBP w Żninie zorganizowała II Powiatową Konferencję Bibliotekarzy z powiatu żnińskiego pt. „Słowa – kluczem wobec wyzwań cyfrowej epoki”. W konferencji uczestniczyli również bibliotekarze z bibliotek publicznych powiatu nakielskiego oraz nauczyciele-bibliotekarze ze szkół powiatu żnińskiego. Starostwo Powiatowe wsparło również dotacją celową w wysokości 40 000 zł realizację zadania „Modernizacja schodów MiPBP w Żninie”.

3. Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycje – udział w programach, grantach, sponsoring, budżety

partycypacyjne:

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy oraz biblioteki samorządowe województwa kujawsko-pomorskiego ubiegały się o dodatkowe środki na działalność i rozwój swoich placówek, biorąc udział w wielu konkursach i projektach. Biblioteki składały wnioski o dofinansowanie zadań ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz samorządów niższego szczebla i fundacji działających w kraju.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji

1.1 Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych:

Dotacja na zakup nowości wydawniczych w 2025 roku wyniosła w podregionie bydgoskim 728 353 zł. Z udziału w programie zrezygnowało w podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego 10 bibliotek:

1. GBP w Dąbrowie Chełmińskiej
2. GBP w Dobrczu
3. GBP w Nowej Wsi Wielkiej
4. GCK w Białych Błotach
5. GBP w Jaksicach
6. GBP w Drzycimiu
7. GBP w Górnej Grupie
8. GCKiB w Sicienku
9. BPMiG w Barcinie
10. PBP w Świeciu

Powodem rezygnacji bibliotek z udziału w programie były głównie: brak środków na zapewnienie wymaganego 80% wkładu własnego oraz umiejscowienie lokali bibliotecznych w budynku szkoły i brak zgody dyrektora szkoły na otwarcie bibliotek w soboty dla czytelników, jednoosobowa kadra biblioteki.

Ogółem dotacja na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek podregionu bydgoskiego wyniosła 728 353 zł.

WiMBP w Bydgoszczy otrzymała 235 253 zł, biblioteki samorządowe w podregionie – 493 100 zł.

Kontynuowany był program dotacyjny dla wojewódzkich bibliotek publicznych Dyskusyjne Kluby Książki, realizowany przez Instytut Książki. Wysokość dofinansowania uzyskanego z Instytutu Książki na ten cel w 2025 roku wyniosła 124 839 zł. Dotacji celowej, w wysokości 30 000 zł, udzielił na realizację programu Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2025 roku działało w podregionie bydgoskim 99 klubów dyskusyjnych.

W Bydgoszczy działało 28 klubów: 25 przy filiach WiMBP (w tym 3 dla dzieci i 2 dla młodzieży), Dyskusyjny Klub Książki Mówionej dla dorosłych w Bibliotece Głównej WiMBP, 2 Dyskusyjne Kluby Książki (w tym 1 komiksowy) przy Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego oraz 1 dla grona pedagogicznego w Zespole Szkół Budowlanych. W bibliotekach samorządowych, merytorycznie podległych WiMBP w Bydgoszczy, działało 71 klubów, w tym 6 dla dzieci i 5 dla młodzieży. W 2025 r. odbyło się łącznie 851 klubowych spotkań, w których uczestniczyły 6 694 osoby. Koordynator regionalny zakupił na potrzeby klubów 935 książki (w tym 29 komiksów dla dorosłych) i 158 audiobooków. W ramach projektu Dyskusyjne Kluby Książki zorganizowanych zostało 19 spotkań autorskich. **Łącznie w 882 wydarzeniach zorganizowanych w 2025 roku w ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki wzięły udział 8 134 osoby.**

WiMBP w Bydgoszczy pozyskała środki na realizację następujących zadań:

- „Tak rodziła się niepodległość – życie codzienne Bydgoszczy w cyfrowej odsłonie. Etap 2”
środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Kultura Cyfrowa – 67 700 zł
budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 25 000 zł
środki własne – 7 794 zł
- „Droga do Nowoczesności” – modernizacja i rewitalizacja zabytków oraz wdrożenie nowej oferty kulturalnej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy
budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 87 449,99 zł
środki własne – 1 822,44 zł
- „LiterObrazki – Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci”
budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 40 000 zł
budżet Miasta Bydgoszczy – 40 000 zł
środki własne – 20 005,39 zł
- Zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania
budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: 158.116,55 zł
- „Cztery pory roku w Bibliotece u Bełzy”
budżet Urzędu Miasta Bydgoszczy – 20 000 zł

W podregionie bydgoskim środki z MKiDN z Funduszu Promocji Kultury w ramach Programu Partnerstwo dla książki pozyskały następujące biblioteki:

- Biblioteka Miejska w Inowrocławiu – na projekt „Zaczytani w PRL-u” (11 160 zł) aktywizujący i integrujący seniorów poprzez organizację spotkań autorskich, warsztatów edukacyjnych oraz koncertów;
- Miejska Biblioteka Publiczna w Świeciu – na Festiwal książki dla dzieci

i młodzieży „Literacki odlot” (17 000 zł)

Środki z MKiDN z Funduszu Promocji Kultury w ramach Programu Muzyka pozyskała Biblioteka – Międzypokoleniowe Centrum Kultury na projekt „Muzyczne mosty pokoleń” (50 000 zł), czyli organizacje koncertów w Bibliotece.

Środki z Ministerstwa Edukacji Narodowej, w ramach programu Nasze Tradycje, pozyskały:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie – na projekt „Godomy po pałucku” (32 300 zł), w ramach którego zorganizowano warsztaty i konkursy z gwarą pałucką oraz wydano publikację *Godomy po pałucku*
- Biblioteka Miejska w Inowrocławiu – na projekt „Skrzynia Kujawskich Tradycji” (30 390 zł) składający się z warsztatów edukacyjno-artystycznych adresowanych do dzieci i młodzieży.
- Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świeciu – na projekt „Kiedyś i dziś – tradycja żywa” (20 000 zł), w ramach którego zorganizowany został dla dzieci edukacyjny wyjazd do wioski ginących zawodów

Środki w wysokości 100 000 zł z Ministerstwa Edukacji Narodowej, w ramach programu Odkrywcy, pozyskało Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni na organizację warsztatów z robotyki w ramach projektu „Kodujemy przyszłość. Nasz Czochralski, nasza inspiracja”.

Z programu Kraszewski. Komputery dla bibliotek dofinansowanie otrzymały 4 biblioteki w podregionie:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łabiszynie (30 000 zł) – na zakup drukarki 3D, 7 laptopów, projektora multimedialnego i ekranu, 6 tableatów
- Gminna Biblioteka Publiczna w Świekatowie (28 290 zł) – na zakup projektora multimedialnego, skanera, drukarki, stanowiska komputerowego dla osób z niepełnosprawnością, robotów edukacyjnych z tablekami, klocków Lego Education oraz czytników ebooków
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku (27 560 zł) – na zakup 3 laptopów, skanera do książek, monitora interaktywnego
- Gminna Biblioteka Publiczna w Gostycynie (29 998 zł) – na zakup 4 komputerów stacjonarnych, 2 dysków zewnętrznych, 5 zestawów robotów Photon, tableatów oraz gry ScottieGO

Biblioteki w podregionie bydgoskim pozyskały środki z programu „Kultura w zasięgu 3.0”, którego celem jest rozwój nowoczesnych form udostępniania kultury oraz wzmocnienie kompetencji cyfrowych instytucji i twórców działających w regionie. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie (Departament Cyfryzacji), partnerami – 66 samorządowych instytucji (centra i ośrodki kultury, muzea, biblioteki, teatry, instytucje muzyczne i uczelnie wyższe). Dzięki dotacji ze środków Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dziesięć bibliotek w podregionie bydgoskim w październiku 2025 roku podpisało umowę partnerską pozyskując środki m.in. na zakup sprzętu i digitalizację zasobów regionalnych, wdrożenie specjalistycznych systemów dziedzinowych np. RFID, bezkontaktowe wypożyczanie książek, rozbudowę systemu bibliotecznego o aplikację mobilną, zakup książkomatów. Do programu „Kultura w zasięgu 3.0” przystąpiły w podregionie bydgoskim: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach, Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Chełmińskiej, Centrum Kultury Zamek w Nowem, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świeciu, Centrum Kultury w Sicienku, Biblioteka Miejska w Inowrocławiu, Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie. Realizacja projektów nastąpi w latach 2026-2027.

Biblioteki w podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego skutecznie aplikowały do Lokalnych Grup Działania: Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni pozyskało z LGD „Partnerstwo dla Krajny” 94 284 zł na projekt „Aktywni Seniorzy w Gminie Kcynia”. Środki zostały przeznaczone na realizację cyklu działań aktywizujących i integrujących seniorów: spotkania z psychologiem, warsztaty rozwijające pasje i zdolności manualne, zajęcia z rehabilitantem wspierające sprawność fizyczną seniorów, wyjazdy do kina i teatru. Również Biblioteka Miejska w Inowrocławiu pozyskała dofinansowanie w wysokości 100 000 zł z LGD na projekt „Strony Dojrzałego Życia”, który zakładał utworzenie w Bibliotece Miejskiej Klubu Seniora, w którym seniorzy uczestniczyli w spotkaniach o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym i towarzyskim.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gąsawie w ramach projektu grantowego Młodzi z LGD! pozyskała 90 177 zł z LGD Pałuki – Wspólna sprawa. Celem projektu było utworzenie klubu młodzieżowego umożliwiającego podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży oraz zwiększenie ich szans edukacyjnych. Również z LGD Pałuki – Wspólna

sprawa, Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie otrzymała 92 320 zł na działalność klubu młodzieżowego „Odkrywaj, twórz, inspiruj”. Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie w ramach projektu grantowego Młodzi z LGD! pozyskała 86 600 zł na Klub młodzieżowy, którego celem było zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie uzdolnień i zainteresowań oraz promowanie aktywnego wypoczynku.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kęsowie otrzymała 100 000 zł LGD Bory Tucholskie na „Coolturalno – przygodowy Kęsowski Klub Młodzieżowy”.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim pozyskała z LGD Nasza Krajna 54 950 zł na działania w Kamińskim Klubie Seniora: warsztaty spotkania dotyczące bezpieczeństwa, spotkania autorskie oraz spektakle w operze i teatrze.

Gminna Biblioteka Publiczna w Pruszczu otrzymała z LGD Gminy Powiatu Świeckiego 3 750 zł na realizację warsztatów dla seniorów „Ergoterapia seniora”.

Gminna Biblioteka Publiczna w Świekatowie wspólnie z grupą nieformalną Pastyłki, pozyskała 6 000 zł w konkursie grantowym Działaj Lokalnie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności na realizację projektu „PASTA – Praktyczna Aktywność Sprzyjająca Talentom Artystycznym”. Projekt polegał na zagospodarowaniu czasu osobom dorosłym poprzez udział w warsztatach malarskich, haftu oraz wikliniarskich. Gminna Biblioteka Publiczna w Drzycimiu wraz z nieformalną grupą Aktywni, pozyskała grant w wysokości 6 000 zł na warsztaty integrujące pokolenia ph. „Zrób to z Biblioteką! ... mam talent, mam moc”.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kęsowie pozyskała środki na projekt „Ocalić ślady wspomnienia” (16 000 zł) w ramach programu Seniorzy w Akcji Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” dofinansowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz 10 000 zł z programu Bardzo Młoda Kultura Narodowego Centrum Kultury na działania dla młodzieży pod hasłem „Coolturalna partyzantka”.

Biblioteka w Sępólnie Krajeńskim pozyskała 15 000 zł z Fundacji Orlen na realizację projektu „Lektury na luzie” promującego czytelnictwo dzieci i młodzieży w powiecie sępoleńskim.

Biblioteki w podregionie bydgoskim aplikowały do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o środki na organizację imprez kulturalnych:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Lnianie – pozyskała 21 160 zł na organizację Festynu „Biesiada dzieciaka” z okazji Dnia Dziecka, na realizację programu dla seniorów „Mobilna kultura” oraz na realizację zajęć dla dzieci w ramach ferii zimowych

- Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach – pozyskała 6 575 zł na organizację zajęć dla dzieci ph. „Wakacje z wyobraźnią”
- Gminne Centrum Kultury i Biblioteki – pozyskało 10 000 zł na organizację Gminnego Dnia Dziecka

W ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2025 mieszkańcy Bydgoszczy złożyli 13 projektów dotyczących działań realizowanych w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy

Dofinansowanie otrzymały następujące projekty:

- „Strefa Aktywnego Rozwoju Intelktualnego. Doposażenie Biblioteki na osiedlu Czyżkówko w stoliki i krzesła (10 000 zł)
- Projektor: Filmy na Bielawach (10 000 zł)
- Zacytane Bielawy – spotkania autorskie (30 000 zł)
- Filmowe Bielawy (26 700 zł)
- Organizujmy się! Zakup wyposażenia do Biblioteki na osiedlu Jachcice (9 875 zł)
- Wyposażenie Biblioteki na Leśnym w nowoczesny sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć kulturalnych (10 000 zł)
- Doposażenie biblioteki w nowości wydawnicze dla dzieci i młodzieży (10 000 zł)
- Bydgoszcz czyta bez końca – czwarta edycja (zakup kodów Legimi) (38 600 zł)

Środki z budżetu obywatelskiego w gminie Barcin, w wysokości 29 000 zł, pozyskała BPMiG w Barcinie na projekt „Graj, baw się, zdobywaj wiedzę!”. Na terenie przed biblioteką powstała interaktywna ścieżka edukacyjno-czytelnicza, która w pomysłowy sposób łączy zabawę z nauką. W jej skład wchodzi gra chodnikowa, szafka bookcrossingowa oraz foto ścianki z postaciami z książek. Dzieci uczą się liczyć, poznają planety, kolory w języku angielskim, odkrywają świat kosmosu, przyrody i zwierząt.

Biblioteki w podregionie bydgoskim pozyskiwały środki na działalność od sponsorów:

- GBP Pruszcz – 7 300 zł od prywatnego sponsora na organizację działań dla dzieci w ramach „Tygodnia kosmicznego”
- RBP w Szubinie – 6 050 zł od Banku Spółdzielczego na realizację wakacji letnich w bibliotece
- BPMiG w Barcinie – 5 000 zł od firmy Holcim Polska S.A.

- na zakup komputera i nowości książkowych oraz 1 000 zł od banku Spółdzielczego na organizację turnieju gier planszowych
- MBP w Mogilnie – 1 700 zł od lokalnych inwestorów na organizację spotkania autorskiego z Julią Kubicką adresowanego do młodzieży
  - BPMiG w Łabiszynie – 3 000 zł od Banku Spółdzielczego na organizację spotkania autorskiego
  - MBP w Świeciu – 1 900 zł z Fundacji Wulfa Schumachera na zakup książek o tematyce ekologicznej

4. Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek publicznych (osób o szczególnych potrzebach, z niepełnosprawnością, dysfunkcjami, seniorów)

W podregionie bydgoskim tylko nieliczne placówki biblioteczne przystosowane są w pełni do obsługi osób z niepełnosprawnościami. Warunki ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami spełnia wyłącznie kilka bibliotek wybudowanych w ostatnim czasie lub po generalnym remoncie: BMCK w Złotnikach Kujawskich (powiat inowrocławski), MBP w Mogilnie (powiat mogileński), PiMBP w Nakle (powiat nakielski), w powiecie świeckim: MBP w Świeciu, GBP w Pruszczu, GBP w Bukowcu, GBP w Świekatowie, GBP w Drzycimiu, BCK w Sośnie (powiat sępoleński) oraz BP w Janowcu Wielkopolskim (powiat żniński).

W 2025 roku 51 bibliotek głównych (na ogółem 55) w podregionie bydgoskim wykazywało wejście do budynku przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, a 37 z nich wykazywało posiadanie udogodnień ułatwiających poruszanie się osobom z niepełnosprawnością wewnątrz budynku. Niestety placówki filialne, w większości nie posiadają żadnych udogodnień. Bariery stanowią głównie niewielkie metrażowo lokale filialne. Użytkownicy bibliotek mają do dyspozycji windę wyłącznie w 11 placówkach miejskich w bibliotekach w: Mogilnie, Solcu Kujawskim, Kcyni, Świeciu, Żninie i Nowem, w Oddziale dla dzieci w Więcborku oraz w 4 filiach WiMBP w Bydgoszczy. Windę posiadają również 3 biblioteki gminne na wsi (Złotniki Kujawskie, Bukowiec, Sadki). WiMBP w Bydgoszczy wyposażona jest w schodolaz.

Tylko 6 placówek w podregionie bydgoskim wyposażonych jest w pętlę indukcyjną (wzmacniacz dźwięku), która pomaga w obsłudze osób niedosłyszących (MBP w Mogilnie, GBP w Jaksicach, GBP w Gostycynie, B-CKiP w Lubiewie, WiMBP w Bydgoszczy (Wypożyczalnia Główna oraz Filia nr 5 dla dorosłych i dla dzieci). Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie posiada certyfikat biblioteki przyjaznej osobom z autyzmem.

Bibliotekarze zostali przeszkoleni do pracy z osobami z autyzmem. RBP w Szubinie zamieszcza na stronie biblioteki przewodnik dla osób autystycznych. Z okazji Światowego Dnia Świadomości Autyzmu Miejska Biblioteka w Koronowie we współpracy z Zespołem Szkół w Koronowie zorganizowała konferencję powiatową „Przez niebieskie okulary – trzy perspektywy autyzmu” skierowaną do nauczycieli i rodziców dzieci w spektrum autyzmu.

MBP w Świeciu stworzyła w bibliotece przestrzeń przyjazną dla osób ze specjalnymi potrzebami. W Oddziale dla dzieci powstał kącik wyciszenia, zakupiono akcesoria sensoryczne i tablice manipulacyjne. Pracownicy biblioteki zostali przeszkoleni w zakresie obsługi osób autystycznych. Biblioteka cyklicznie organizuje zajęcia dla rodziców z dziećmi ph. „Soboty sensoryczne”. MBP w Świeciu zorganizowała wystawę fotografii „cuDOWNa (nie) codzienność” autorstwa Natalii Berdych, przedstawiającą wyjątkowe kadry z codzienności rodzin z dziećmi z Zespołem Downa.

Filia nr 12 Biblioteki Miejskiej w Inowrocławiu ukierunkowana jest na obsługę seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Filia gromadzi oprócz książek czarnodrukowych, głównie książki „mówione” na różnych nośnikach oraz czasopisma specjalistyczne. Osoby niewidome i słabowidzące mogą tam korzystać ze stanowiska komputerowego z oprogramowaniem MAGIC Plus oraz 11urządzeń Czytark Plus. Działają tam również kluby seniora: „Senior potrafi” (zajęcia rękodzielnicze), „Żyj z pasją” (spotkania z ciekawymi ludźmi), „Literacki Klub Wiersza i Prozy” (prezentacja utworów czytelników) oraz „Makrama”.

Tylko 34 biblioteki przystosowały swoje strony internetowe do użytku dla osób z dysfunkcją wzroku. RBP w Szubinie wyposażona jest w tablice ze specjalnymi znakami graficznymi umożliwiającymi porozumiewanie się z osobami z zespołem Aspergera bądź chorymi na autyzm. MBP w Mogilnie na tablicach informacyjnych przy wszystkich drzwiach zamieściła informacje alfabetem Braille’a.

MGBP w Gniewkowie posiada program komputerowy IZOOM, ułatwiający osobom niedowidzącym obsługę komputera i stworzyła w czytelni stanowisko dla osób z niepełnosprawnością. MBP w Mogilnie oraz BPMiG w Barcinie wyposażone są w stanowisko komputerowe z oprogramowaniem dla osób niedowidzących, syntezatorem mowy Ivona. GBP w Rogowie posiada program udźwiękawiający i powiększający SUPER NOVA, 2 Czytarki4 oraz 2 lupy elektroniczne. PBP w Świeciu oferuje swoim czytelnikom stanowisko komputerowe wyposażone w klawiaturę z kontrastem oraz lupę elektroniczną z funkcją czytania tekstu.

Starając się zaspokoić potrzeby czytelników osób

z niepełnosprawnościami i seniorów, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy i biblioteki samorządowe udostępniały im „książkę mówioną”. W 2025 roku biblioteki w podregionie bydgoskim oferowały swoim użytkownikom łącznie dostęp do 46 835 audiobooków na nośnikach fizycznych. Coraz więcej bibliotek oferowało również swoim użytkownikom dostęp do audiobooków na platformie Legimi (36 bibliotek) oraz EmpikGo (25 bibliotek). W WiMBP audiobooki (19 862 tytuły) udostępniła Wypożyczalnia Multimediów – Multimedia 39 oraz 19 filii sieci miejskiej. Z oferty korzystały osoby z niepełnosprawnościami z Bydgoszczy i okolic, niewidomi i niedowidzący dorośli oraz uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. L. Braille'a w Bydgoszczy. Wypożyczalnia Multimediów WiMBP oferowała 159 filmów fabularnych z audiodeskrypcją dla osób niewidomych i słabowidzących. WiMBP poszerzyła ofertę dla czytelników o audiobooki w formacie plików cyfrowych dostępne na platformie Audiobook.pl. Na koniec 2025 roku czytelnicy mogli korzystać z 1 284 tytułów audiobooków.

Zaledwie 11 bibliotek w podregionie bydgoskim współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix”, dzięki czemu pozyskały czytniki (33) oraz dostęp do bazy cyfrowych książek z przeznaczeniem dla osób niewidomych i słabowidzących (BM Inowrocław, GBP Nowe, MBP Mogilno, MBP Świecie, M-GBP Gniewkowo, BPMiG Barcin, PiMBP Nakło, PiMBP Żnin, GBP Jaksice, GBP Pruszcz, GBP Rogowo). MBP w Świeciu współpracuje z Polskim Związkiem Niewidomych Koło w Świeciu, którego członkowie korzystają z oferty nagrywania cyfrowych książek mówionych. Osoby posiadające własne urządzenia mogą przynieść kartę pamięci, na którą biblioteka nagrywa wybrane tytuły.

29 bibliotek w podregionie bydgoskim oferuje swoim użytkownikom z dysfunkcją wzroku oraz seniorom dostęp do książek drukowanych dużą czcionką. Ogółem 11 226 woluminów oferowały m.in. biblioteki samorządowe: w Inowrocławiu, Barcinie, Koronowie, Mogilnie, Janikowie, Kruszwicy, Nakle, Szubinie, Świeciu, Tucholi, Żninie. WiMBP w Bydgoszczy udostępniła książki z dużą czcionką (ogółem 5 360 woluminów) w Bibliotece Głównej oraz 19 filiach osiedlowych. Zapotrzebowanie wśród czytelników na książki z dużą czcionką jest coraz większe.

WiMBP w Bydgoszczy wraz z bibliotekami samorządowymi umożliwiła również czytelnikom darmowy dostęp do ebooków. W minionym roku konsorcjum skupiające 6 bibliotek z podregionu wykupiło dostęp do elektronicznych publikacji udostępnionych przez Wydawnictwo Naukowe PWN na platformie IBUK.Libra. Konsorcjum bibliotek

samorządowych oferuje czytelnikom również darmowy dostęp do ebooków i audiobooków na platformie Legimi. W 2025 roku konsorcjum liczyło 36 bibliotek. Konsorcjum oferujące czytelnikom darmowy dostęp do ebooków, audiobooków i podcastów na platformie EmpikGo skupia 25 bibliotek. Książki w wersji elektronicznej dostępne na tablety, czytniki i inne urządzenia pozwalają na dowolne powiększenie czcionki dla osób z dysfunkcją wzroku. W ofercie bibliotek przybywa coraz więcej czytników książek elektronicznych, które można wypożyczać z kodami dostępu do ebooków. WiMBP w Bydgoszczy oferowała swoim użytkownikom 43 czytniki, a biblioteki samorządowe w podregionie 103 czytniki (m.in.: MBP w Sępólnie Krajeńskim, M-GBP w Więcborku, BPMiG w Barcinie, MiPBP w Żninie, GBP w Dobrczu, GBP w Świąkatowie, GBP w Pruszczu).

Większość bibliotek w podregionie bydgoskim adresuje swoje działania do seniorów, ponieważ jest to liczna grupa czytelnicza. Od kilku lat z Uniwersytetami Trzeciego Wieku współpracują biblioteki w Barcinie, Kcyni, Sępólnie Krajeńskim, Żninie, Solcu Kujawskim, Świąkatowie, Pruszczu, Lnianie. W MGBP w Kamieniu Krajeńskim, w ramach UTW odbywają się zajęcia komputerowe oraz lekcje języka angielskiego. W BPMiG w Barcinie pensjonariusze Domu Dziennego Pobytu Zacisze uczestniczyli w cyklicznych zajęciach „Biblioteczny fitness umysłu” rozwijających pamięć i koncentrację, a w Filii w Piechcinie odbywają się cyklicznie wykłady dla słuchaczy UTW.

Biblioteki pozyskiwały dodatkowe środki na działania kulturalne dla seniorów aplikując do różnych programów:

Biblioteka Miejska w Inowrocławiu realizowała projekt „Zaczytani w PRL-u” aktywizujący i integrujący seniorów poprzez organizację spotkań autorskich, warsztatów edukacyjnych, kulinarnych oraz koncertów. Dodatkowo BM pozyskała dofinansowanie na projekt „Strony Dojrzałego Życia”, który zakładał utworzenie w Bibliotece Miejskiej Klubu Seniora, w którym seniorzy uczestniczyli w spotkaniach o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym i towarzyskim. Biblioteka - Między pokoleniowe Centrum Kultury w ramach projektu „Muzyczne mosty pokoleń” zorganizowała 9 koncertów w Bibliotece. Projekt „Aktywni Seniorzy w Gminie Kcynia realizowany przez CKiB obejmował cykl działań aktywizujących i integrujących seniorów: spotkania z psychologiem, warsztaty rozwijające pasje i zdolności manualne, zajęcia z rehabilitantem wspierające sprawność fizyczną seniorów, wyjazdy do kina i teatru. Gminna Biblioteka Publiczna w Świąkatowie realizowała projekt „PASTA – Praktyczna Aktywność Sprzyjająca Talentom Artystycznym” organizując dla seniorów warsztaty malarskie, haftu oraz wiklinarskie. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim organizowała dla Kamieńskiego Klubu Seniora

warsztaty, spotkania dotyczące bezpieczeństwa, spotkania autorskie oraz spektakle wyjazdowe do opery i teatru. Gminna Biblioteka Publiczna w Pruszczu realizowała warsztaty dla seniorów ph. „Ergoterpia seniora”. Gminna Biblioteka Publiczna w Kęsowie realizowała projekt „Ocalić ślady wspomnień” oraz „Aktywni seniorzy”. Niezwykły projekt „Wspomnienia Dąbrowiaków” realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Chełmińskiej. Polega on na zbieraniu nagranych wspomnień najstarszych mieszkańców gminy, starych zdjęć, map, aby ocalić od zapomnienia przeszłość „małej ojczyzny”. Zebrane materiały publikowane są na stronie internetowej biblioteki.

Dyskusyjne Kluby Książki (ogółem 85 klubów dla dorosłych) działające przy bibliotekach w Bydgoszczy i podregionie bydgoskim skupiają w większości seniorów. W Bibliotece Głównej WiMBP w Bydgoszczy działa Dyskusyjny Klub Książki Mówionej utworzony z myślą o osobach niewidomych i słabowidzących. Członkowie klubu słuchają audiobooków. Klubowicze spotykali się w ubiegłym roku 12 razy. MGBP w Kamieniu Krajeńskim od 2020 roku działa Dyskusyjny Klub Książki adresowany wyłącznie do seniorów.

Biblioteki starają się aktywizować seniorów zapraszając ich do udziału w różnorodnych klubach zainteresowań:

Filie BM w Inowrocławiu zapraszają seniorów do Klubu Różnorodnych Aktywności (gry towarzyskie, rozgrywki planszówek), Klubu Cafe Senior (prelekcje, odczyty, dyskusje o literaturze), Klubu Senior potrafi (rękodzieło), Literackiego Klubu Wiersza i Prozy (prezentacja własnych utworów), Klubu Makrama.

W filiach barcińskiej biblioteki działają kluby seniora „Artystyczne pasje czytelniczek” (wiklina papierowa) oraz „Pasja łączy pokolenia”. W MGBP w Kamieniu Krajeńskim seniorzy cyklicznie spotykają się w Kółku Robótek Ręcznych. Koło rękodzieła Artystycznego działa również przy MBP w Strzelnie. Gminna Biblioteka Publiczna w Lnianiu w ramach „Mobilnej Kultury” zaprosiła seniorów do Tucholi na koncert kolęd i pastorałek. Zajęcia dla seniorów odbywają się również w filiach sieci miejskiej WiMBP w Bydgoszczy. Filia nr 11 zaprasza seniorów na cykliczne warsztaty malarskie prowadzone przez artystę plastyka. Zajęcia plastyczne przeznaczone dla seniorów odbywają się również w Filii nr 12. Seniorki co miesiąc spotykają się w Filii nr 17. Tematyka spotkań jest różnorodna. Dyskutują o książkach, poruszają tematy prozdrowotne. W październiku, w ramach ogólnopolskiej akcji „Weekend seniora z kulturą” WiMBP w Bydgoszczy zorganizowała zwiedzanie poklasztornej biblioteki Bernardyny, warsztaty aromaterapii, spotkanie autorskie z poetką Marzenną Lewandowską, wystawę obrazów, koncert skrzypcowy, warsztaty plastyczne,

rozgrywki gier planszowych. Muzyczne Spotkania w Bibliotece u Bełzy to cykl spotkań prowadzonych przez dr Michalinę Radzińską, odbywających się w Izbie Pamięci Adama Grzymały-Siedleckiego WiMBP w Bydgoszczy. Seniorzy biorący w nich udział mogą wczuć się w dźwięki muzyki i porozmawiać o jej terapeutycznym wpływie na życie człowieka. W 2025 roku w odbyło się 5 spotkań.

Biblioteki prowadzą punkty biblioteczne w Domach Pomocy Społecznej (w Koronowie, Kruszwicy, Barcinie). MiPBP w Żninie dostarcza pakiety książek, czasopism, audiobooków i filmów do Domów Pomocy Społecznej w Tonowie i Podobowicach, współpracuje ze środowiskowym Domem Samopomocy w Żninie oraz Zespołem Szkół Specjalnych. BPMiG w Barcinie organizuje cotygodniowe spotkania w bibliotece dla grupy z niepełnosprawnością intelektualną, pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej w Barcinie. W 2025 roku zorganizowano 36 warsztatów ph. Biblioteczny fitness umysłu.

MGBP w Gniewkowie współpracuje ze Środowiskowym Domem Pomocy Społecznej w Warzynie, organizując co miesiąc zajęcia biblioterapeutyczne, kulturalne, rękodzielnicze. MBP w Koronowie współpracuje z Zespołem Szkół dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi, w szkole istnieje też punkt biblioteczny. MGBP w Janikowie współpracuje z Dziennym Domem Senior+ organizując dla podopiecznych „Literackie Czwartki”. MGBP w Kruszwicy organizuje zajęcia czytelnicze i warsztaty dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy Społecznej w Kruszwicy. Biblioteka w Strzelnie współpracuje ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym oraz Domem Pomocy Społecznej organizując spotkania w bibliotece, konkursy literackie i plastyczne, głośne czytanie i współorganizując akcje charytatywne. GBP w Dąbrowie Biskupiej kilkakrotnie w ciągu roku prowadzi zajęcia czytelnicze w Środowiskowym Domu Samopomocy Społecznej w Wonorzu oraz Domu Pomocy Społecznej w Parchaniu, gdzie mieści się również punkt biblioteczny GBP.

WiMBP w Bydgoszczy zorganizowała 65 imprez upowszechnieniowych dla dorosłych podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej Tęcza, Przyszań i Wiatrak, dziennych Domów Pomocy Społecznej, dzieci z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 w Bydgoszczy uczniów z Niepublicznej Szkoły Podstawowej dla dzieci z zaburzeniami rozwojowymi w Bydgoszczy, dzieci z Niepublicznego Przedszkola Terapeutycznego dla Dzieci z Autyzmem Krajowego Towarzystwa Autyzmu Oddział w Bydgoszczy, dzieci z Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille’a w Bydgoszczy. Organizowane były m.in. warsztaty

plastyczne, zajęcia edukacyjne, warsztaty twórczego myślenia, głośne czytanie.

MBP w Mogilnie współpracuje z Zespołem Placówek Specjalnych oraz Niepublicznym Przedszkolem Terapeutycznym Niebieska Przyszań. MBP w Świeciu cyklicznie organizuje spotkania „Literacki wtorek w Bibliotece” i „Literacki piątek w Bibliotece” adresowane do podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Świeciu i Warsztatu Terapii Zajęciowej TWON w Świeciu. Spotkania polegają na czytaniu fragmentów książek przez bibliotekarzy oraz członkinie DKK. MBP w Świeciu zorganizowała wystawę i wernisaż obrazów autorstwa uczestniczki WTZ.

Usługę „książka na telefon” adresowaną do osób w podeszłym wieku oraz z niepełnosprawnościami oferowały 32 biblioteki w podregionie. Książki do domu dostarczali bibliotekarze w prawie wszystkich bibliotekach usytuowanych w miastach m.in.: Bydgoszczy, Koronowie, Inowrocławiu, Gniewkowie, Nakle, Sępólnie Krajeńskim, Świeciu, Tucholi, Żninie, Barcinie, Łabiszynie oraz w wielu placówkach na wsi.

5. Inne zagadnienia, istotne dla funkcjonowania sieci bibliotecznej w województwie:

W podregionie bydgoskim województwa kujawsko-pomorskiego brak jest sieci bibliotek powiatowych. Biblioteki pełniące zadania bibliotek powiatowych nie wypełniają ich w należyтым zakresie. Wynika to głównie z niedofinansowania bibliotek przez starostwa powiatowe, a co z tego wynika z braku kadry, która mogłaby pełnić funkcję instruktorów powiatowych.

Biblioteki sygnalizują, że czynnikiem utrudniającym funkcjonowanie sieci filii bibliotecznych, zwłaszcza na terenach wiejskich, jest brak gminnych lokali użytkowych. Filie biblioteczne funkcjonują w świetlicach, w budynkach szkoły lub lokalach wynajmowanych od osób prywatnych. Niewielka powierzchnia użytkowa takich lokali nie pozwala na powiększenie księgozbioru ani na prowadzenie działalności kulturalno-upowszechnieniowej. Ograniczona powierzchnia lokalowa nie pozwala również na przystosowanie placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, czy nawet na dostęp dla matek z dziećmi w wózkach. Ograniczenia budżetowe bibliotek nie pozwalają na modernizację lokali i wymianę przestarzałego wyposażenia. Wszystko to zmniejsza atrakcyjność biblioteki i wpływa na sposób jej postrzegania przez odbiorców, zwłaszcza młodych. Biblioteki zgłaszają również trudności w znalezieniu osób do pracy na stanowiskach bibliotekarskich na niewielką część etatu do placówek wiejskich, co oznacza, że w wielu placówkach

zatrudniani są emeryci.

Biblioteki sygnalizują zmniejszanie budżetu przez organizatorów. W przypadku wielu bibliotek gminnych budżet starcza wyłącznie na płace oraz koszty utrzymania lokali. Ograniczenia budżetu uniemożliwiają organizację spotkań autorskich, czy też innych działań wymagających nakładów finansowych. Przede wszystkim wykluczają bibliotekę z możliwości aplikowania do programów ministerialnych i innych, ze względu na brak środków na wymagany wkład własny.

Niedofinansowanie przekłada się również na zbyt małą ilość etatów przeliczeniowych na stanowiskach bibliotekarskich. Bibliotekarze zatrudniani są w placówkach filialnych na część etatu, co niestety ogranicza ilość godzin otwarcia dla czytelników oraz „wymusza” zamknięcie filii w sobotę. Placówki filialne mające swoją siedzibę w budynkach szkoły informują o braku zgody dyrektorów szkół na otwarcie bibliotek w sobotę, ze względu na konieczność zatrudnienia w sobotę woźnego, który otwierałby szkołę i pilnował porządku w całym budynku.

Konieczność otwarcia bibliotek w sobotę, jako jeden z warunków aplikowania do NPRCz nadal jest problematyczna dla wielu małych bibliotek gminnych. Brak możliwości zapewnienia obsady osobowej w soboty jest jedną z głównych przyczyn rezygnacji z udziału w programie. Ciężar otwarcia instytucji popołudniami, nawet bez sobotnich godzin, jest trudny do udźwignięcia przez jedną osobę. Statystyki pokazują, że w soboty frekwencja w bibliotekach na wsi jest bardzo niska. Są placówki, które w sobotę nie odnotowują żadnych odwiedzin. Otwarcie biblioteki w sobotę jest wtedy zupełnie nieopłacalne. Koszty otwarcia placówki (energia, ogrzewanie) są za wysokie w przeliczeniu na niewiele osób odwiedzających i w obliczu ogólnych wytycznych dotyczących oszczędzania energii. Nie bez znaczenia jest fakt, że w soboty w małych miejscowościach prawie nie funkcjonuje komunikacja publiczna, co utrudnia czytelnikom dotarcie do biblioteki. Praca w soboty nie stanowi natomiast żadnych trudności dla bibliotek zatrudniających kilkusobową kadrę bibliotekarską, usytuowanych w większych miejscowościach. Wszystkie biblioteki otwarte w soboty umożliwiają czytelnikom korzystanie z wypożyczalni i czytelni. Niewiele jednak organizuje w soboty imprezy upowszechnieniowe dla czytelników.

Adam Doman

WiMBP im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy

DIGITALIZACJA „OSTDEUTSCHE PRESSE”

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy dysponuje kompletnym zasobem czasopisma „Ostdeutsche Presse”, jednego z głównych pism codziennych ukazujących się w Bydgoszczy w latach 1877-1921¹. Dokumentowało ono wydarzenia ważne dla historii Polski i Bydgoszczy takie, jak I wojna światowa, odzyskanie niepodległości, Powstanie Wielkopolskie i powrót Bydgoszczy do Macierzy. Jest to jedna z najstarszych codziennych gazet bydgoskich, dokumentujących życie na terenach zaboru pruskiego. Powstała ona jako pismo bezpartyjne, nastawione na otwartość wypowiedzi, przy jednoczesnym zachowaniu umiarkowanego, rozważnego i obiektywnego tonu². Tytuł ten ma unikatowy charakter, ponieważ uzupełnia te okresy w historii miasta i regionu, kiedy nie było w ogóle prasy polskiej, bądź się takowa nie zachowała. Zarówno dla naukowców, badaczy, jak i pasjonatów historii „Ostdeutsche Presse” stanowi bogate, wszechstronne, i bywa, że jedyne źródło informacji. To także kopalnia wiedzy o pracy władz miejskich, działalności kół i stowarzyszeń, oświacie, życiu kulturalnym, a także informacji o rzemiośle, usługach, handlu, przemyśle i gospodarce komunalnej. Pismo posiada ogromną wartość historyczną, szczególnie istotną dla wspierania procesów edukacyjnych.

Tytuł ten jest popularny wśród czasopism przeglądanych przez użytkowników WiMBP. Niestety, podobnie jak w innych drukach obejmujących przełom XIX i XX wieku, a w szczególności w przypadku prasy, także w „Ostdeutsche Presse”, zastosowano papier najgorszej jakości, zakwaszony, który jest kruchy i łamliwy. Coraz bardziej naglące stało się zatem wyłączenie z udostępniania i zabezpieczenie papierowych oryginałów, które odpowiednio przechowywane nie byłyby narażone na uszkodzenia. Zadanie w dużej mierze wpisywało się w misję WiMBP, której elementem jest udostępnianie całości zasobu, ale też ochrona zbiorów. Nie bez znaczenia był też fakt, iż zbiór ten mimo ponadregionalnego charakteru nie został wcześniej zdigitalizowany przez żadną inną instytucję.

---

¹ Od 1772 do 20 stycznia 1920 Bydgoszcz na skutek I rozbioru Polski leżała w granicach Prus (prowincja Prusy Zachodnie).

² E. Nowikiewicz, *Bydgoskie niemieckojęzyczne pisma periodyczne w latach 1815-1900*, „Kalendarz Bydgoski” T.18: 1996, s. 127-160 [online]
<https://kpbpc.umk.pl/dlibra/publication/32880/edition/41349/content>

W roku 2015 cyfryzacji poddana została pierwsza część tego posiadającego szczególną wartość historyczną tytułu – za lata 1877-1900. Dofinansowania w wysokości 169 800 zł udzielił na ten cel w ramach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ „Wykorzystać szansę” Narodowy Instytut Audiowizualny oraz w kwocie 42 902 zł Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, co łącznie wyniosło 212 702 złotych. W ramach tej kwoty zdigitalizowane zostały również 102 inkunabuły oraz czasopismo „Illustrierte Weltchau” z lat 1928-1939. Analizy WiMBP wykazały, że te 24 roczniki „Ostdeutsche Presse” dostępne w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej wygenerowały do 2023 roku prawie 150 000 odsłon. Z uwagi na duże zainteresowanie użytkowników oraz w celu zapewnienia ochrony oryginałom, podjęte zostały starania o pozyskanie środków na digitalizację kolejnych numerów popularnego tytułu.

W 2024 roku pojawiła się kolejna szansa. Dzięki środkom pozyskanym w ramach programu „Kultura cyfrowa”, ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zdigitalizowanych zostało następne 4 766 numerów czasopisma „Ostdeutsche Presse”, tym razem z lat 1901-1914 wraz z dodatkami. Wykonano 43 431 skanów. Na wszystkich stronach przeprowadzone zostało rozpoznanie tekstu dokumentów (OCR). Zdigitalizowane zbiory opublikowane zostały w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej, a kopia egzemplarza wzorcowego przekazana do Repozytorium Biblioteki Narodowej. Na realizację zadania „Tak rodziła się niepodległość – życie codzienne Bydgoszczy w cyfrowej odsłonie” WiMBP otrzymała dofinansowanie w wysokości 102 000 zł z MKiDN, a 30 000 zł dołożył Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Zasadnym stało się skompletowanie całości posiadanej zbioru. Udało się to zrobić w 2025 roku. W ramach zadania „Tak rodziła się niepodległość – życie codzienne Bydgoszczy w cyfrowej odsłonie. Etap 2”, realizowanego w ramach programu „Kultura cyfrowa” ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zdigitalizowanych zostało ponad 11 000 stron składających się na 1909 obiektów. Były to numery czasopisma „Ostdeutsche Presse” z lat 1915–1921 wraz z dodatkami. Przeprowadzone zostało także rozpoznanie tekstu (OCR) dla roczników z lat 1888–1900. Łącznie opracowanych zostało 48 256 stron, obejmujących 6 091 numerów czasopism. Koszt całkowity ostatniego etapu cyfryzacji „Ostdeutsche Presse” wyniósł 100 494,71 zł, z tego 67 700 zł to środki MKiDN, 25 000 zł Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Digitalizację przeprowadziła w 2024 i 2025 roku firma zewnętrzna.

Jedną z innowacji, które okazały się możliwe przy realizacji zadania w 2024 i 2025 roku, było rozpoznanie tekstu (OCR), który w przedmiotowej gazecie drukowany był czcionką gotycką w języku niemieckim. Aktualne

możliwości technologiczne umożliwiają realizację tego w sposób niedostępny podczas digitalizacji pierwszej części tytułu. Dzięki rozpoznaniu tekstu, czytelnicy w niezwykle prosty i szybki sposób odnajdą poszukiwaną treść za pomocą określonych słów kluczowych bądź fraz, również za pomocą standardowych wyszukiwarek internetowych.

Numer Ostdeutsche Presse z 20 stycznia 1920 roku –
fot. z archiwum WiMBP w Bydgoszczy

Publikacje cyfrowe są dostępne w domenie publicznej dla wszystkich zainteresowanych odbiorców, bezpłatnie przez 24 godziny na dobę, poprzez stronę Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej, wchodzącej w skład Federacji Bibliotek Cyfrowych, poprzez którą z kolei są dostępne w Europeanie. Ponadto korzystać z nich można również w Bibliotece Głównej na stanowiskach służących do przeglądania prasy, wyposażonych w ekrany dotykowe. Wierzmy, że realizacja projektu spełni oczekiwania wielu czytelników wielokrotnie zgłaszających potrzebę digitalizacji „Ostdeutsche Presse” oraz będzie impulsem dla prowadzenia prac badawczych, służących poznaniu historii, życia politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego Bydgoszczy oraz regionu.

Anna Kolińska

Biblioteka UKW w Bydgoszczy

KONFERENCJA „CZYTANIE SŁONIMSKIEGO” W BIBLIOTECE UKW W BYDGOSZCZY

Postać Antoniego Słonimskiego (1895–1976) już od lat międzywojennych budziła zainteresowanie czytelników, a jego twórczość była żywo komentowana przez krytyków i badaczy literatury. Słonimski zwracał uwagę nie tylko swoją twórczością literacką, lecz także aktywną i wyrazistą obecnością w życiu publicznym. Był powszechnie uważany za autorytet, cieszył się dużą estymą i szacunkiem, a jego głos miał realne znaczenie w debacie publicznej. Prezentował przy tym postawę bezkompromisową – z dużym zaangażowaniem komentował wydarzenia rozgrywające się w Polsce i na świecie, nie unikając ostrych sądów. Jego oceny były brutalnie szczerze, często podszyte sarkazmem, co czyniło je jednocześnie przenikliwymi i trudnymi do zignorowania.

Antoni Słonimski – poeta, publicysta i myśliciel – pozostaje postacią niezmiennie żywą w polskiej kulturze dzięki swej przenikliwej wrażliwości, ciętymu językowi i odwadze myślenia. Jego liryka, felietony, kroniki i listy nie tylko odzwierciedlają ducha swoich czasów, lecz często je wyprzedzają, łącząc refleksję moralną z niezwyklej przenikliwością obserwacji społecznych. Pomimo upływu lat, głos tego Skamandryty nadal inspirowane kolejne pokolenia – co samo w sobie jest dowodem na trwałą żywotność jego twórczości. Coraz częstsze i coraz głębsze odczytywanie Słonimskiego ukazuje, że jego przesłanie pozostaje aktualne nie tylko jako świadectwo epoki, ale jako przestrzeń intelektualnej debaty. Tradycyjnie ironiczny dystans, dawka szczerzego humoru i nieustanna gotowość do komentowania kondycji człowieka i społeczeństwa sprawiają, że „Czytanie Słonimskiego” jest nie tyle retrospekcją, ile kontynuacją dialogu z jednym z najważniejszych literatów polskich.

W dniach 13–14 listopada 2025 r. w gmachu Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy odbyła się konferencja naukowa, poświęcona Antoniemu Słonimskiemu. Spotkanie to było nie tylko przestrzenią dla debaty badaczy i literaturoznawców, lecz także próbą ponownego doświadczenia jego tekstów – tych lirycznych i tych publicystycznych. Jak pisał sam Antoni Słonimski: „brak poczucia humoru nie zawsze jest dowodem powagi” – słowa, które przypominają, że nawet najostrzejsza refleksja może być ubierana w subtelną i prowokującą formę. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że rok 2025 stał się symbolicznie „rokiem Słonimskiego” – czasem intensywnego powrotu do jego twórczości, licznych

inicjatyw naukowych i kulturalnych oraz ponownego namysłu nad aktualnością jego myśli i języka.

Konferencję poprzedziło zorganizowane 12 listopada 2025 r. spotkanie z Katarzyną Bzowską, dziennikarką, od 1980 r. mieszkającą w Wielkiej Brytanii, autorką reportażu historycznego *Chłopiec wyklęty*. Reportaż opowiada historię człowieka o niezwykle złożonym losie – nie bohatera pierwszych stron podręczników historii, lecz postaci pozostającej na ich marginesach, w drugim lub trzecim planie wielkich wydarzeń. Jego bohaterem jest Krzysztof Malski, londyński fotograf, który zmarł w 2019 roku. Obecność tego spotkania w programie konferencji wydaje się głęboko uzasadniona. Reportaż Katarzyny Bzowskiej wpisuje się bowiem w podobny sposób myślenia o historii i jednostce, jaki odnajdujemy w twórczości Słonimskiego: zainteresowanie losem „człowieka uwikłanego w historię”, krytyczny namysł nad mechanizmami władzy, a także potrzeba przywracania głosu tym, którzy pozostali poza oficjalnym nurtem narracji. Tak jak Słonimski w swoich kronikach, felietonach i listach dawał świadectwo epoki, nie rezygnując z moralnej odwagi i osobistego tonu, tak *Chłopiec wyklęty* staje się opowieścią o pamięci, wykluczeniu i cenie niezależności – tematach, które pozostają wspólne dla obu tych form wypowiedzi i wciąż domagają się ponownego odczytania. Choć Krzysztof Malski był dobrze znany w środowisku polskiej emigracji w Londynie oraz wśród fotografów, tylko nieliczni znali prawdziwą skalę jego życiowych doświadczeń. Jako bardzo młody człowiek brał udział w Powstaniu Warszawskim, a po wojnie zaangażował się w działalność podziemia antykomunistycznego, co doprowadziło do jego aresztowania i kilkumiesięcznego pobytu w więzieniu. Po wyjściu na wolność ukończył studia biologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim i współtworzył legendarną Pivnicę pod Baranami, jednak ostatecznie porzucił drogę naukową, wybierając fotografię – zarówno komercyjną, jak i artystyczną – jako przestrzeń osobistej wolności i twórczej ekspresji.

Program pierwszego dnia konferencji obejmował po oficjalnym otwarciu obrad, w tym przemówieniach gospodarzy: dr. hab. Piotra Siemaszko (Wydział Literaturoznawstwa UKW), Katarzyny Mrotek (Biblioteka UKW) oraz red. Reginy Wasiak-Taylor (Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie) aż pięć paneli. Panel I, zatytułowany „Dwługos (1). Słonimskiego listy do i z”, miał wyraźnie kameralny, a zarazem intelektualnie intensywny charakter. Skupiał się na epistolografii Antoniego Słonimskiego jako przestrzeni szczególnie osobistej, w której autor odsłaniał nie tylko swoje poglądy, lecz także emocje, ironiczny temperament i wrażliwość na relację z odbiorcą. Pierwsze wystąpienie w tym panelu, przygotowane przez dr. hab. Dorotę Wojdę (Uniwersytet Jagielloński),

koncentrowało się na listach Słonimskiego do czytelników, a zwłaszcza na słynnym geście dystansu i prowokacji zawartym w formule „Nie pisz do mnie na adres Maxima”. Referat ukazywał list jako formę dialogu, w której Słonimski z jednej strony budował bliskość z odbiorcą, z drugiej – świadomie ją problematyzował, zachowując ironię, autonomię i kontrolę nad własnym wizerunkiem. Referentka podkreślała, że korespondencja ta jest ważnym dopełnieniem jego publicystyki: bardziej bezpośrednim, a jednocześnie nie mniej przenikliwym zapisem relacji pisarza z publicznością. Drugie wystąpienie, autorstwa Mikołaja Paczkowskiego (Biblioteka Narodowa), przerosło uwagę słuchaczy w przestrzeń „Listów z podróży” do Afryki. Referent skupił się na poetyce tajemnicy i marzeniach, obecnych w relacjach Słonimskiego z egzotycznych wypraw. Listy te zostały ukazane jako szczególny rodzaj narracji – balansującej między reportażem, osobistym zapisem doświadczenia a literacką kreacją. Mikołaj Paczkowski zaprezentował, jak Słonimski konstruuje obraz świata widzianego „z daleka”, filtrując go przez własną wyobraźnię, wrażliwość i potrzebę intelektualnego porządku.

Drugi panel konferencji „Dwługos (2). Słonimski audialny – wprowadzenie” miał charakter wyraźnie eksperymentalny i zmysłowy, bo przenosił uwagę z tego, co Słonimski pisał, na to, jak jego poezja brzmi. Uczestnicy panelu wspólnie próbowali „usłyszeć” Słonimskiego – jego rytmy, dźwięki, muzyczne napięcia wpisane w język. Wystąpienie prof. dr hab. Iwony Puchalskiej (Uniwersytet Jagielloński) poświęcone było infiltracjom muzycznym w poezji Słonimskiego. Referentka pokazywała, jak struktury muzyczne – tempo, powtórzenia, kontrapunkty – organizują sens jego wierszy, a dźwięk staje się nośnikiem emocji i znaczeń, nie tylko estetycznym dodatkiem. Poezja Słonimskiego jawiła się tu jako forma „słuchania świata”, reagowania na jego chaos i dysonanse. Z kolei dr Łukasz Piaskowski (Uniwersytet Wrocławski) zaproponował spojrzenie na twórczość poety przez pryzmat pejzaży dźwiękowych. Analizował, w jaki sposób Słonimski buduje akustyczne obrazy miasta, wojny, nowoczesności, a nawet codzienności – jak hałas, cisza i rytm współtworzą jego wizję rzeczywistości. Referat ten unaoczniał, że audialność nie jest u Słonimskiego efektem ubocznym języka, lecz świadomie wykorzystywanym narzędziem opisu epoki.

Panel III o nazwie „Słonimski – katastrofista?” przyniósł wyraźną zmianę tonu – z analizy formy ku refleksji nad końcem świata, rozpadem wartości i lękami nowoczesności. Prof. dr hab. Zofia Zarębianka (Uniwersytet Jagielloński) zestawiała Słonimskiego z nurtem katastrofizmu dwudziestolecia międzywojennego. Jej wystąpienie pokazywało napięcie pomiędzy ironią a realnym przecuciem zagłady – pomiędzy poetycką grą

a poważną diagnozą cywilizacyjną. Słonimski jawił się tu jako twórca balansujący pomiędzy sceptycyzmem a moralnym niepokojem. Z kolei dr hab. Marek Kurkiewicz (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego) skupił się na pejzażu dźwiękowym po apokalipsie w powieści *Dwa końce świata*. Referat ten subtelnie nawiązywał do wcześniejszego panelu audialnego, pokazując, że po katastrofie u Słonimskiego nie zapada absolutna cisza – przeciwnie, pojawiają się nowe, niepokojące brzmienia, które sygnalizują rozpad dotychczasowego porządku. Trzeci panel pierwszego dnia konferencji zamknęło wystąpienie dr Jakuba Osińskiego (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego), nawiązujące do wiersza *Atom* Antoniego Słonimskiego¹. Referent prześledził drogę „od utopii do entropii”, pokazując, jak fascynacja nowoczesnością i postępem technologicznym przechodzi u poety w głęboki sceptycyzm. Była to refleksja nad granicami ludzkiego rozumu i odpowiedzialności – szczególnie aktualna w kontekście współczesnych debat o nauce i zagrożeniach cywilizacyjnych.

Mający wyraźnie relacyjny, niemal biograficzny charakter czwarty panel konferencji, nazwany „Słonimski i (nie)przyjaciele”, skupiał się na sieci osobistych i intelektualnych powiązań Antoniego Słonimskiego – na przyjaźniach trudnych, napięciach środowiskowych, sporach estetycznych i ideowych, które współtworzyły jego miejsce w literaturze XX wieku. Otworzyło go wystąpienie dr hab. Beaty Dorosz (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk), poświęcone skomplikowanej relacji Słonimskiego z Janem Lechoniem. Referentka prowadziła słuchaczy przez „poetyckie meandry (nie)przyjaźni”, pokazując, jak wiersze Słonimskiego stają się przestrzenią dialogu, polemiki, a czasem subtelnej ironii. Relacja z Lechoniem jawiła się jako dynamiczna i niejednoznaczna – pełna wzajemnych fascynacji, ale i rozczarowań. Następną referentką Katarzyna Gędas (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) przyjrzała się temu, jak Antoni Słonimski był czytany i oceniany przez Jarosława Iwaszkiewicza. Analizując recenzje i wypowiedzi krytyczne, pokazała ona Iwaszkiewicza jako uważnego, choć nie zawsze życzliwego czytelnika – „wybrańca spadających gwiazd”, który dostrzegał w Słonimskim zarówno błysk talentu, jak i jego ograniczenia. Była to opowieść o różnicy temperamentów i estetyk w obrębie jednego pokolenia. Wystąpienie Moniki Sędłak dotyczyło natomiast korespondencji Antoniego Słonimskiego z kręgiem paryskiej „Kultury”. Listy „do i z” tego środowiska ukazały Słonimskiego jako uważnego obserwatora emigracyjnej debaty, a zarazem postać funkcjonującą pomiędzy lojalnością, krytycznym dystansem i intelektualną niezależnością.

---

¹A. Słonimski, *Atom*, [w:] tegoż, *Poezje zebrane*, Warszawa 1970 [wyd. 2], s. 485.

Korespondencja ta odsłaniała kulisy sporów ideowych oraz napięć politycznych, które niejednokrotnie miały charakter osobisty. Panel zamknęło wystąpienie dr Anny Fotyniak-Pękala (Uniwersytet Bielsko-Bialski), poświęcone relacji Antoniego Słonimskiego z Adamem Michnikiem. Referentka ukazała figurę sekretarza nie tylko jako świadka, lecz także współtwórcę intelektualnej aktywności Słonimskiego w ostatnich latach jego życia. Była to opowieść o relacji mistrz–uczeń, ale też o współpracy opartej na dialogu, sporze i wspólnej odpowiedzialności za słowo.

Panel V, zarazem ostatni panel pierwszego dnia konferencji, zatytułowany „Dwugłos (3): Słonimski – dramaturg”, poświęcony był dramatom Antoniego Słonimskiego, ze szczególnym uwzględnieniem *Wieży Babel*. Joanna Warońska-Gęsiarz (Uniwersytet Jana Długosza) pokazała ten utwór jako opowieść o kryzysie języka i trudności porozumienia między ludźmi. Dramat Słonimskiego został odczytany jako refleksja nad chaosem komunikacyjnym nowoczesnego świata. Wystąpienie dr hab. Jarosława Cymermana (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) osadzało *Wieżę Babel* w kontekście teatralnego ekspresjonizmu. Referent wskazywał na deformację, kontrast i intensyfikację emocji jako środki dramaturgiczne, dzięki którym Słonimski wpisuje się w nowoczesne poszukiwania teatralne swojej epoki, jednocześnie zachowując własny, rozpoznawalny styl.

Fot. z archiwum Biblioteki UKW w Bydgoszczy

Wystąpienia drugiego dnia konferencji pogrupowane zostały w kolejne pięć paneli. Panel VI o nazwie „Słonimski nieoczywisty” odsłaniał te obszary twórczości i aktywności Antoniego Słonimskiego, które rzadziej trafiają do kanonu szkolnych i akademickich lektur, a które w istocie wiele mówią o jego nowoczesności i wszechstronności. Panel otworzyło

wystąpienie dr Dobrawy Lisak-Gębała (Uniwersytet Wrocławski), poświęcone fenomenowi powojennej popularności wiersza *Alarm*, widzianej z perspektywy *sound studies*. Referentka zaproponowała spojrzenie na ten utwór nie tylko jako na tekst poetycki, lecz także jako doświadczenie dźwiękowe – rytmiczne, performatywne, funkcjonujące w przestrzeni zbiorowej pamięci poprzez recytację, radio i publiczne odczytania. *Alarm* jawił się tu jako utwór „słyszany”, a nie tylko czytany. Z kolei dr Marta Bukowiecka (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk) przedstawiła Słonimskiego jako humorystę, autora „ogłoszeń drobnych w oparach absurdu”. Referat wydobywał jego zamiłowanie do groteski, nonsensu i inteligentnej gry z konwencją, pokazując, że humor był dla Słonimskiego nie ucieczką od rzeczywistości, lecz jedną z form jej bezlitosnej diagnozy. Panel zamknęło wystąpienie dr Piotra Sitkiewicza (Uniwersytet Gdański), które ukazało Słonimskiego w roli projektanta graficznego. Referent przypomniał, że autor *Alarmu* był również aktywnym uczestnikiem kultury wizualnej dwudziestolecia międzywojennego – współtwórcą okładek i projektów typograficznych. Ta część panelu dobitnie pokazała, jak bardzo Słonimski wyprzedzał swoje czasy, łącząc literaturę z nowoczesnym myśleniem o formie.

Panel kolejny, siódmy, zatytułowany „Słonimski i kultura popularna”, przeniósł dyskusję w obszar relacji między literaturą wysoką a masową wyobraźnią XX wieku, pokazując Słonimskiego jako twórcę uważnie wsłuchanego w rytm codzienności. Wystąpienie dr Grzegorza Kondrasiuka (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) dotyczyło obecności Słonimskiego w kulturze popularnej, od kabaretu po publicystyczne slogany, w których ironia i dramat współistniały w jednym gościu. Referent ukazał poetę jako autora zdolnego do operowania językiem zbiorowych emocji – prostym, a zarazem intelektualnie gęstym. Prof. Michał Luziński (Uniwersytet Jagielloński) skupił się natomiast na filmowych kontekstach twórczości Słonimskiego, analizując „wiersze filmowe” i ich dialog z estetyką kina. Referat ten pokazał, jak poezja Słonimskiego reaguje na nowe media, przejmując ich dynamikę, obrazowość i sposób narracji. Z kolei dr Magdalena Lachman (Uniwersytet Łódzki) postawiła pytanie o Słonimskiego jako twórcę „z wyczuciem mody”. W jej interpretacji poeta jawił się jako uważny obserwator zmieniających się gustów, stylów i języków epoki – ktoś, kto potrafił być nowoczesny, nie rezygnując z krytycznego dystansu.

Ósmy panel konferencji, a trzeci jej drugiego dnia, pod hasłem „Słonimski i cenzura”, wprowadził ton bardziej archiwalny i historyczny, odsłaniając napięcia między twórcą a aparatem władzy w Polsce Ludowej. Kierownik Katedry Badań Porównawczych i Edytorstwa oraz Kierownik

Pracowni Badań Filologicznych nad Cenzurą PRL Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Kamila Budrowska przedstawiła wyniki badań nad cenzurowaniem twórczości Słonimskiego, rekonstruując mechanizmy ingerencji, strategie kontroli oraz obszary konfliktu. Jej referat ukazywał Słonimskiego jako autora nieustannie negocjującego granice wolności słowa. Uzupełnieniem była prezentacja dr Magdaleny Budnik, również związanej z Pracownią Badań Filologicznych nad Cenzurą PRL, poświęcona obchodom osiemdziesiątych urodzin Słonimskiego w kontekście cenzury. Referentka pokazała, jak oficjalne gesty uznania spletały się z dyskretnymi formami kontroli i przemilczeń, ujawniając ambiwalentną pozycję pisarza w późnym PRL-u.

Całość zamykał panel pod nazwą „Słonimski londyński”, kierujący uwagę ku jednemu z najważniejszych i zarazem najbardziej dramatycznych okresów w biografii Antoniego Słonimskiego – latom emigracji wojennej i powojennej w Londynie. Panel ten miał charakter syntetyczny, łącząc refleksję literacką, historyczną i archiwalną. Wystąpienie prof. dr hab. Wacława Lewandowskiego (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) dotyczyło tekstu „Pozdrowienie dla Władysława Broniewskiego”, odczytanego jako program polityczny i wizja przyszłej Polski. Referent ukazał Słonimskiego jako autora, który nawet w poetyckiej formie prowadził intensywny dialog polityczny – z jednej strony zakorzeniony w realiach wojennych, z drugiej wybiegający ku powojennym nadziejom i lękom. Następnie Katarzyna Bzowska (Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Polski Uniwersytet na Obczyźnie) zaprezentowała Słonimskiego jako reportera wojennego na łamach „Nowej Polski”. Jej referat odsłaniał wielowątkowość tych tekstów – łączących dokument, komentarz polityczny i osobiste świadectwo emigranta. Słonimski jawił się tu jako uważny kronikarz wojny, piszący „z oddali”, lecz z poczuciem moralnej odpowiedzialności. W kolejnym wystąpieniu dr hab. Marcin Wolk (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) skupił się na problematyce żydowskiej i doświadczeniu żydowskości w londyńskich wierszach Słonimskiego. Referent pokazał, jak poeta mierzy się z Zagładą, pamięcią i tożsamością, posługując się językiem pełnym bólu, solidarności i gorzkiej refleksji nad losem „krewnych żydowskich” w świecie po katastrofie. Panel zamknęło wystąpienie Wojciecha Klasa (Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Polski Uniwersytet na Obczyźnie), poświęcone wybranym źródłom archiwalnym do biografii Antoniego Słonimskiego. Prezentacja ta miała szczególną wagę dokumentacyjną – ukazywała, jak wiele materiałów pozostaje wciąż nie do końca opracowanych i jak istotną rolę odgrywają archiwa emigracyjne w rekonstruowaniu losów pisarza. Dyskusja kończąca panel miała charakter podsumowujący: powracały w niej wątki odpowiedzialności pisarza

na emigracji, relacji między literaturą a polityką oraz znaczenia londyńskiego doświadczenia dla całej twórczości Słonimskiego. W czasie trwania konferencji uczestnicy mogli również zapoznać się z wystawą różnych wydań utworów Antoniego Słonimskiego ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – symbolicznym dopełnieniem obrad i materialnym świadectwem trwałej obecności jego dzieła w kulturze.

Konferencja „Czytanie Słonimskiego” dobitnie pokazała, że twórczość Antoniego Słonimskiego wciąż pozostaje żywym polem interpretacji, sporów i intelektualnych odkryć – nie tylko jako świadectwo epoki, lecz jako przenikliwy komentarz do współczesności. Różnorodność perspektyw badawczych potwierdziła, że był on twórcą wymykającym się jednoznacznym klasyfikacjom, nieustannie stawiającym pytania o odpowiedzialność słowa i rolę intelektualisty. Jak sam pisał: „Nie wystarczy mówić prawdę – trzeba jeszcze wiedzieć, komu i po co się ją mówi” – zdanie, które trafnie domyka sens tego spotkania i jego aktualność dziś.

Warto również dodać, że dnia 18 listopada 2025 r., w Bibliotece UKW odbyło się, w ramach ogólnopolskiego programu Dyskusyjne Kluby Książki, wyjątkowe spotkanie poświęcone twórczości Antoniego Słonimskiego. Wydarzenie zgromadziło miłośników literatury, którzy od pierwszych minut dali się porwać atmosferze żywej, inspirującej rozmowy. Gościem specjalnym wydarzenia była prof. Anna Nasiłowska z Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, prezeska Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, która prowadziła spotkanie z ujmującą swobodą, łącząc merytoryczne refleksje z osobistymi spostrzeżeniami.

Krzysztof Klapka

Archiwum Państwowe w Bydgoszczy

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BYDGOSZCZY – KIM JESTEŚMY, DLACZEGO WARTO Z NAMI WSPÓLPRACOWAĆ?

Rok 2024 był rokiem szczególnym w historii Archiwum Państwowego w Bydgoszczy. Instytucja obchodziła wtedy 100. rocznicę włączenia do sieci polskich archiwów państwowych jako oddziału Archiwum Państwowego w Poznaniu. Udokumentowane początki archiwów w Bydgoszczy sięgają XVII wieku, kiedy to pojawiają się wzmianki źródłowe dotyczące przechowywania dokumentów w miejskim ratuszu. Natomiast pierwsze państwowe archiwum historyczne, w którego zasięgu działania znalazła się Bydgoszcz, powstało w 1869 roku w Poznaniu.

1 maja 1906 roku utworzono przy ulicy Dworcowej 65 Archiwum Pruskiej Komisji Generalnej dla Prowincji Zachodnio-Pruskiej i Poznańskiej w Bydgoszczy. Komisja była instytucją regulującą stosunki własnościowe na pruskiej wsi. W toku swojej działalności wytworzyła ogromną ilość akt i map dotyczących terenu Wielkopolski i Pomorza. Zasób archiwum tego urzędu stał się fundamentem dla przyszłego Archiwum Państwowego. Działalność popularyzatorska i edukacyjna w lokalu przy ulicy Dworcowej 65 mogła być prowadzona w znacznie ograniczonym do posiadanego potencjału zakresie. Największą bolączką instytucji na polu popularyzacji i edukacji był cały czas brak własnej sali wystawowej. Przez lata ekspozycje materiałów archiwalnych współorganizowano z innymi instytucjami korzystając przeważnie z ich pomieszczeń. Organizacja większych wydarzeń w siedzibie Archiwum wiązała się często z wyłączeniem na jakiś czas któregoś z pomieszczeń, przeważnie pracowni naukowej. Tablice wystawowe mogły także wisieć na ścianach w ogólnodostępnych korytarzach. Archiwum brało udział w szeregu wydarzeń, ale przede wszystkim w roli partnera - także m.in. z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Bydgoszczy. We współpracy z nią zorganizowano w 1981 roku wystawę okolicznościową „Bydgoszcz w dokumencie i książce”.

Sytuacja uległa poprawie po pozyskaniu przez Archiwum zewnętrznych magazynów archiwalnych przy ulicy Fordońskiej. Zwolnione pomieszczenia przy Dworcowej zostały zaadaptowane m.in. na pomieszczenia konferencyjno-wystawowe. Działalność edukacyjna w postaci lekcji archiwalnych dla uczniów i studentów, prowadzona dotychczas w małej salce na poddaszu, także zyskała nowe możliwości. Pierwsza z wystaw, zorganizowana w 2012 roku, zatytułowana została „Tramwajem po Dworcowej”. Pomysł na nią narodził się sam. Za oknami

Archiwum powstawała właśnie jedna z większych inwestycji w Bydgoszczy. Po kilkunastu latach przerwy na ulicę Dworcową wracała komunikacja tramwajowa. Na wystawie, wreszcie w godnych warunkach, można było pokazać materiały związane z historią transportu tramwajowego w mieście. Archiwalia uzupełnione zostały o muzealia, przedmioty będące w posiadaniu izby tradycji Miejskich Zakładów Komunikacyjnych w Bydgoszczy i osób prywatnych, kolekcjonerów i przede wszystkim miłośników historii komunikacji publicznej. Jak się okazało, łącznie zasobu archiwalnego z materiałami wypożyczonymi z innych instytucji dało wspaniały efekt. Wsparcie merytoryczne pasjonatów tematu, nie będących archiwistami, zaowocowało ciekawą i licznie odwiedzaną ekspozycją.

W następnych latach organizowano w Archiwum kolejne projekty popularyzatorskie, zarówno samodzielnie, jak i przy wsparciu instytucji zewnętrznych. Wymienić w tym miejscu można wystawy: „Archiwalna Dokumentacja Audiowizualna”, „Archiwalia klasztorne w zasobie Archiwum” czy chociażby „Skarby Archiwum Państwowego w Bydgoszczy”. W coraz większym stopniu prezentowano także zasób archiwalny w prezentacjach internetowych.

Ulokowanie siedziby Archiwum przy ulicy Dworcowej było może dobrym posunięciem w pierwszych dekadach jego istnienia. Jednak wraz z upływem czasu, rozrastającym się zasobem, zmieniającymi się zasadami dotyczącymi wieczystego przechowywania materiałów historycznych w prawidłowych warunkach i zasadami pracy archiwistów, coraz bardziej naglącą stawała się potrzeba pozyskania (budowy) nowego gmachu. Takiego, w którym zewnętrzni użytkownicy w nowoczesnych warunkach poznają skrywane się w „archiwalnych sezamach” skarby. Kolejni dyrektorzy od początku lat 80. ubiegłego stulecia podejmowali starania w kwestii budowy nowej siedziby. Pojawiające się co rusz propozycje pozyskiwania nowych obiektów upadały jedna po drugiej. Nowe lokalizacje, tak szybko jak się pojawiały, równie szybko odchodziły w niebyt.

Pod koniec 1998 roku Archiwum pozyskało działkę przy ulicy Mieczysława Karłowicza 17. Nowa siedziba wydawała się być w zasięgu ręki. W następnych miesiącach opracowano projekt nowej siedziby, uzyskano pozwolenie na budowę, no i... Tak, jeśli nie wiadomo o co chodzi to chodzi o... pieniądze, a pozwolenie na budowę wygasło z końcem 2002 roku. W następnych latach Archiwum pozyskało na terenie miasta kilka zewnętrznych magazynów, gdzie przeprowadzono dużą część zasobu. Cały czas w posiadaniu Archiwum była działka przy ulicy Karłowicza. Ogrodzenie przyszłej inwestycji było notorycznie niszczone przez niechcianych gości spragnionych – oczywiście „spokoju na łonie natury”.

Rok 2015 przyniósł w końcu przełom. Rozpoczęły się prace nad koncepcją budowy nowej siedziby. Następne lata to tworzenie projektu budowlanego oraz stopniowe przygotowywanie terenu pod zbliżające się działania. Projekt zatwierdzony został na początku 2020 roku, w tym samym czasie udzielono pozwolenia na budowę. Działkę wykarczowano, bowiem przez poprzednie lata zarosła ona roślinnością, przypominając raczej krajobrazem „dżunglę” niż miejsce pod siedzibę Archiwum. Wszystkie prace przygotowawcze prowadzono jednak z rozsądkiem i poszanowaniem natury. Starano się ocalić najcenniejsze rośliny znajdujące się poza planowaną bryłą budynku. Blisko 200 drzewek z działki rozdano w czasie specjalnej akcji, znalazły swoje miejsce na prywatnych posesjach. Odłowiono także jeże, które zaopatrzone weterynaryjnie i wypuszczono na wolność do podmiejskich lasów.

Jesienią 2021 roku rozpoczęły się prace budowlane. W ich wyniku, 25 września 2023 roku, Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, po blisko 130 latach działalności w XIX-wiecznym obiekcie przy ulicy Dworcowej 65, uzyskało w końcu nową siedzibę! Nowoczesny gmach został od podstaw zaprojektowany z myślą o zapewnieniu jak najlepszych warunków przechowywania materiałów archiwalnych, godnych ich historycznej dla polskiego państwa wartości. Archiwiści i goście archiwum zyskali przy tym nieporównywalnie lepsze warunki do pracy i poznania zasobu.

W obiekcie zastosowano niestandardowe rozwiązania architektoniczne, technologiczne i informatyczne. Dokumentom zapewniono właściwe warunki (temperatura, wilgotność) do wieczystego przechowywania, a obiekt jest przy tym energooszczędny i przyjazny środowisku. Co równie ważne, można w nim wreszcie we właściwy sposób prowadzić działalność polaryzacyjno-edukacyjną. Pierwsza taka okazja powstała w momencie uroczystego otwarcia wspomnianej siedziby, które miało miejsce 25 września 2023 roku. Wydarzenie uświetnili swoją obecnością przedstawiciele władz państwowych i samorządowych z ówczesnym Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotrem Gliškim na czele, dyrektorzy lokalnych muzeów, bibliotek i innych szeroko rozumianych instytucji kultury.

Zaraz po otwarciu narodził się pomysł pokazania nowej siedziby także mieszkańcom Bydgoszczy i regionu. 30 września, to data jednego z naszych corocznych branżowych świąt – Dnia Archiwisty. Za pomocą lokalnych i własnych środków masowego przekazu zaprosiliśmy do odwiedzenia Archiwum. Pełni ciekawości, co do odzewu na naszą inicjatywę, szliśmy w ten sobotni poranek do pracy. Zespół pracowników Archiwum przygotował ofertę – prezentację tego, co może zaoferować Archiwum swoim gościom, starając się odpowiedzieć na pytanie czasami

zadawane przez osoby zmierzające ulicą Dworcową na dworzec kolejowy (i robiące sobie „przystanek” w Archiwum) brzmiące „A co wy tam macie w tym Archiwum?”.

30.09.2023 r. Drzwi otwarte w siedzibie Archiwum Państwowego przy ul. Karłowicza 17 – fot. Archiwum Państwowe w Bydgoszczy

Reakcja lokalnej społeczności przerosła nasze najśmielsze oczekiwania. Mimo słonecznej sobotniej pogody, zachęcającej raczej do wycieczek poza miasto, odwiedziło nas kilkaset osób, wiedzionych ciekawością, co w tym nowym, pięknym, czterokondygnacyjnym, budynku wyrosłym w kilkanaście miesięcy na leżącym przez kilkadziesiąt lat odłogiem terenie mogą znaleźć dla siebie. Archiwum otwarte kilka dni wcześniej było dopiero przed przeprowadzką ze starej siedziby. Na potrzebę wydarzenia – uroczystego oddania do użytku budynku, przewieziono tylko przykładowe, co nie wyklucza bardzo cenne archiwalia. Zwiedzający mogli chyba po raz pierwszy w życiu zobaczyć XII-wieczne bulle papieskie wydane dla klasztorów w regionie, oryginalny wydany na pergaminie przywilej z kancelarii króla Kazimierza Wielkiego, czy inne cenne dla Bydgoszczy i regionu dokumenty. Cały obiekt, jego nowoczesne rozwiązania architektoniczne, pokazaliśmy kilkunastoosobowym wycieczkom.

Zainteresowaniem cieszyły się uruchomione tego dnia stanowiska warsztatów tematycznych. Nasi goście mogli uzyskać chociażby porady dotyczące poszukiwań genealogicznych, dotyczących rodzinnych korzeni. Nie brakowało także innych pytań odnośnie posiadanego zasobu. Nasze specjalistki z pracowni konserwacji odpowiedziały na szereg wątpliwości dotyczących właściwego zabezpieczenia domowego archiwum przed zniszczeniem. Pokazaliśmy także możliwości digitalizacji – cyfrowego

zabezpieczenia posiadanych w domu pamiątek. Naszym najmłodszym odwiedzającym, „na zachętę” do odwiedzenia Archiwum w przyszłości, udostępniliśmy obrazy Bydgoszczy w postaci kolorowanek. Niezwykłą frajdą była także możliwość zrobienia sobie pieczętek z nieużywanych już współcześnie tłoków. Ten dzień, bardzo intensywny i jednakowoż udany, uświadomił wszystkim, że Archiwum jest instytucją stojącą na straży historycznego dziedzictwa naszego państwa, która może przy tym zaciekawić szersze grono zainteresowanych.

Nowa siedziba bardzo szybko stała się magnesem przyciągającym coraz szersze grono publiczności. Wiele osób reprezentujących jakieś instytucje zaciekawionych jest rozwiązaniami architektonicznymi wykorzystanymi przy budowie samego gmachu. Przychodzą więc spragnieni poszukania rozwiązań, które w jakimś stopniu chcieliby powielić na swoim gruncie. I tutaj czeka ich niespodzianka. Okazuje się, że w Archiwum „przy okazji” natrafić można na ciekawe „rzeczy” w przechowywanym przez nie zasobie.

Wizyta pracowników WiMBP w Bydgoszczy w nowej siedzibie Archiwum Państwowego – fot. Archiwum Państwowe w Bydgoszczy

Nowa siedziba to nowe możliwości. Od czasu jej otwarcia zorganizowano kilka wystaw, które przyciągnęły rzesze zaciekawionych historią odbiorców. Wreszcie można było pokazać kilkanaście królewskich dokumentów pergaminowych opatrzonych woskowymi pieczęciami władców. Wykonane są one z materiału bardzo wrażliwego na zmianę warunków przechowywania (eksponowania) – temperatury i wilgotności. W klimatyzowanej sali znacznie zmalało ryzyko uszkodzenia eksponatów. Archiwum znalazło się także w programach projektów organizowanych wspólnie z innymi instytucjami kulturalno-oświatowymi. Akcje

organizowane były w ramach Nocy Muzeów, Europejskich Dni Dziedzictwa, ale i mniejszych przedsięwzięć, jak chociażby Bydgoskiego Harcerskiego Biegu Nocnego. Na tych wydarzeniach, oprócz prezentacji naszych zbiorów, goście Archiwum poznawali także tajniki pracy archiwistów działających w różnych oddziałach.

Można sobie w tym miejscu zadać pytanie: czy stworzenie nowych, wreszcie godnych warunków funkcjonowania Archiwum oznacza koniec wychodzenia z ofertą na zewnątrz. Wręcz przeciwnie! Otaczająca rzeczywistość stawia nas przed trochę brutalnym, ale prawdziwym wnioskiem – skoro nas nie widać, to czy w ogóle jest potrzeba naszego istnienia? Cały czas wobec tego zachęcamy inne jednostki, spoza sieci archiwów państwowych, do współpracy. Staramy się nawiązywać kontakty i organizować wspólne projekty. Od lat współpracują z nami muzea, nie tylko bydgoskie, jak chociażby Muzeum Okręgowe czy Muzeum Kanału Bydgoskiego, ale także regionalne, czego przykładem mogą być: Muzeum Solca im. Księcia Przemysła w Solcu Kujawskim czy Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Działamy w plenerze, wspólnie z harcerzami i lokalnymi samorządowcami prezentujemy swoją instytucję w kolejnych obchodach rocznicowych połączonych z rekonstrukcją bitwy z okresu powstania wielkopolskiego pod Murowańcem koło Bydgoszczy.

W ostatnich latach udało się także zorganizować kilka wydarzeń razem z bibliotekami. Wspólnie z Powiatową Biblioteką Publiczną w Świeciu zorganizowaliśmy w 2022 roku w Gródku w powiecie świeckim promocję naszego wydawnictwa *Wielki Program Gródka. Elektryfikacja Pomorza w dokumentach archiwalnych w latach 1920-1939*. Elektrownia w okresie międzywojennym była jednym z większych przedsięwzięć gospodarczych w Polsce. Dawała zatrudnienie kilku pokoleniom okolicznych mieszkańców. Ich potomkowie wspominają pracę ich przodków w przedsiębiorstwie z olbrzymim sentymentem. Spotkanie autorskie w odnowionym dworcu w Gródku zgromadziło ponad setkę zainteresowanych historią zakładu i ogólnie swojego regionu. A dla Archiwum stało się doskonałą okazją pokazania instytucji posiadającej zasób daleko wykraczający poza miejscowość swojej siedziby. W 2023 roku prezentowaliśmy swoje archiwalia na wystawie zorganizowanej w Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy poświęconej Andrzejowi Szwalbemu. Wiele ciekawych projektów możemy próbować wdrażać z działającą „za płotem” Wojewódzką Biblioteką Pedagogiczną im. Mariana Rejewskiego wraz z działającym w jej strukturach Muzeum Oświaty.

Jest rzeczą niemożliwą, aby w tym artykule wymienić wszystko to, co może zaciekać gościa Archiwum. Jego zasób osiągnął na początku 2026 roku rozmiar blisko 13 kilometrów bieżących akt. Mierzymy to w taki

sposób, jakbyśmy ustawili wszystkie posiadane dokumenty obok siebie. Są to akta od średniowiecza, dwa z nich wytworzone zostały już w XII wieku, do czasów nam współczesnych. W skład zasobu wchodzi głównie dokumentacja aktowa, oprócz niej mapy, dokumentacja techniczna, materiały ulotne, tysiące fotografii oraz tzw. materiały niepiśmienne (pamiątki rodzinne, odznaczenia, narzędzia, obrazy, itp.).

Archiwum Państwowe w Bydgoszczy jest jedną z 29 regionalnych tego typu placówek tworzących sieć polskich archiwów państwowych, mających swoje siedziby w największych miastach (najbliżej w Toruniu, Poznaniu, Gdańsku). Oprócz nich mamy jeszcze 3 archiwa, z siedzibami w Warszawie, o charakterze centralnym – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych oraz Narodowe Archiwum Cyfrowe. W całej sieci mówimy już o zasobie liczącym prawie 400 kilometrów akt! Archiwa działają na zasadzie przynależności terytorialnej. Do zasobu bydgoskiego trafiają dokumenty z Bydgoszczy i powiatów ościennych (bydgoskiego, inowrocławskiego, mogileńskiego, nakielskiego, sępoleńskiego, świeckiego, tucholskiego, żnińskiego, części chojnickiego). Specyfika działalności niektórych urzędów, których akta zabezpieczono w naszym Archiwum powoduje, że ich materiały archiwalne sięgają terenów od Dolnego Śląska do Gdyni.

Serdecznie zachęcamy do odwiedzin na portalu internetowym www.szukajwarchiwach.gov.pl. To tam znaleźć można ewidencję (spisy) zasobów poszczególnych archiwów państwowych. Osoby zainteresowane jakąś określoną tematyką dowiedzieć mogą się z niej, dokąd udać się w poszukiwaniu źródeł wiedzy. Oprócz tego na portalu zamieszczonych jest już ponad 81 milionów skanów materiałów archiwalnych. W Internecie można poszukiwać informacji także w archiwalnych bazach danych, dostępnych pod adresem <https://archiwa.gov.pl/szukaj/bazy-danych/>. Łączy nas wiele, na podstawie źródeł przechowywanych u nas powstają publikacje, które lądują później na bibliotecznych półkach. Zachęcamy do kontaktu i współpracy przy organizacji wspólnych wydarzeń kulturalnych. Dysponujemy świadectwami historii naszego regionu, które w połączeniu z Państwa zasobami i możliwościami mogą przynieść bardzo ciekawy efekt.

KSIĄŻKOWE TAJEMNICE MADERY

Na portugalskiej Maderze, w niewielkim miasteczku Ponta do Sol (Punkt Słoneczny), na placyku w samym środku historycznego centrum, stoi stara angielska budka telefoniczna z napisem Cabine de Leitura (Stoisko Czytelnicze). W środku, na półkach stoją książki, które każdy może sobie wziąć i albo zatrzymać albo oddać, może też przynieść swoje własne książki i pozostawić. I co ciekawe, nie ma tam książek w języku portugalskim, są w zasadzie tylko książki w języku angielskim – znak że ze Stoiska korzystają wyłącznie turyści. Są oni zresztą źródłem prawie wszystkich zbiorów bibliotecznych w hotelach. Hotele nie kupują książek, a wszystko to, to robota turystów którzy przywożą książki, czytają i zostawiają je w pokojach, a panie sprząające odnoszą je do biblioteki. Ja po zbiorach natychmiast wiem, jakie narodowości odwiedzają dany hotel, oraz jaki poziom czytelniczy sobą reprezentują. Nie ma co się oszukiwać: najczęściej na półkach lądują kryminały we wszystkich możliwych językach. I tak w hotelu Dom Pedro w Machico najczęściej znajduję książki w języku polskim, a w hotelu Estalagem da Ponta do Sol ostatnio coraz częściej widzę książki w języku duńskim i szwedzkim. Z kolei w małym hotelu Quinta Allegra w Estreito da Calheta, przeważają książki w języku niemieckim.

Nie ukrywam, że i ja też korzystam z zasobów bibliotek hotelowych, gdyż na Maderze trudno pójść do księgarni i kupić książki w językach, w których czytam bez problemu (tylko 2 obce plus polski), bo królują tam książki po portugalsku, a ja ciągle mam z nim kłopoty. Inna rzecz, że na wyspie jest tylko jedna sieć księgarska Bertram oraz księgarnia Esperança w stolicy w Funchal. Ta ostatnia założona została w 1886 roku i chwali się tym, że w niej nigdy nie brakuje żadnego tytułu wydanego w Portugalii. Poza tym księgarnia wystawia książki nie grzbietem do czytelników tylko okładką! Książki przyczepione są do półek specjalnym klipsem i można ją wziąć do ręki.

Wracając jednak do bibliotek hotelowych: bardzo często w powodzi kryminałów odnajduję rzeczy naprawdę ciekawe, np. w Quinta Allegre wykopałam właśnie polityczne wspomnienia byłego kanclerza Niemiec Helmuta Schmidta pt. *Was ich noch sagen wollte* (pol. „Co jeszcze chciałem powiedzieć”), a w hotelu Dom Pedro w Machico, który odwiedzają Polacy, znalazłam książkę Pawła Huelle *Śpiewaj ogrody*. Proszę mnie nie potępić za takie podbieranie książek, ja albo je odnoszę albo też na wymianę przynoszę coś innego.

Miejscowi nie korzystają ze zbiorów hotelowych, dla nich są biblioteki publiczne, po jednej w każdym ośrodku gminnym i kilka w Funchal, oczywiście są one dla czytelników bezpłatne. Sądząc po półkach, cała ważna literatura światowa tłumaczona jest natychmiast na język portugalski. Dla niewtajemniczonych: to siódmy język świata, jako językiem ojczystym posługuje się nim 250 milionów ludzi. Jakie jest czytelnictwo? Tego jako obcokrajowiec się nie dowiem, bo słyszę tylko: bardzo dobre. O Maderze nie można pisać źle, nawet jeżeli dzieje się coś złego, duma narodowa na to nie pozwala. Proszę sobie wyobrazić, że w miejscowej gazecie mój adres e-mail trafił na czarną listę, bo odważyłam się, jako obcokrajowiec, napisać coś krytycznego o stosunku miejscowych do zwierząt!

Tak więc, przyjmuję, że czytelnictwo jest wspaniałe, chociaż nie wszyscy, niestety, potrafią czytać. Na szczęście dotyczy to już prawie tylko starszego pokolenia. W mojej książce pt. *Moja Madera, raj na sprzedaż* piszę między innymi o rodzinie, w której babcia jest analfabatką, jej córka mogła ukończyć tylko podstawówkę, wnuczki mają już maturę, a prawnuk poszedł na studia. Taki skok edukacyjny dotyczy wielu rodzin maderskich. Gdy zabiedzona Portugalia wyrwała się w 1974 roku z faszystowskiej dyktatury, a w 1986 r. wstąpiła do Unii Europejskiej - postęp ruszył z kopyta. Dzisiaj Madera czyta, a biblioteki są często miejscem różnych imprez kulturalnych, zwłaszcza przed Bożym Narodzeniem, kiedy to organizowane są wieczorki dla dzieci z konkursami, pogadankami, itp.

Jest jeszcze na Maderze w Ponta do Sol bardzo specjalna biblioteka, to Centrum Kulturalne im. Johna Dos Passosa (Centro Cultural John Dos Passos), autora słynnej Trylogii USA: *42 drugi równoleżnik, 1919, Ciężkie pieniądze*, a także *Manhattan Transfer* i innych, w sumie napisał 42 powieści. Dziadek pisarza Manuel Joaquim Dos Passos wyemigrował do USA w 1830 r. właśnie z Madery i właśnie z Ponta do Sol. Centrum zafundowała rodzina pisarza przy starym domu rodzinnym, w którym dzisiaj znajdują się pomieszczenia muzealne, sala wystawy stałej z fotografiami związanymi z pisarzem, a także biblioteka. Obok postawiono budynek, w którym mieści się m.in. sala widowiskowa oraz pomieszczenia dla licznych zespołów amatorskich. Oficjalne otwarcie Centrum nastąpiło w 2004 r. w obecności córki, zięcia i wnuczki pisarza. Sama biblioteka w Centrum specjalizuje się w gromadzeniu dzieł pisarza przetłumaczonych na wiele języków świata. I nic dziwnego, gdyż działa tam także Ośrodek Badań Naukowych, którego celem jest studiowanie tematów związanych z pisarzem.

Sam John Dos Passos (wymowa maderska jest niesamowita: Ż'on Dussz Passzus) odwiedzał Maderę kilkakrotnie, a swe przywiązanie

do starej ojczyzny uwiecznił w książce *Historia Portugalii: Trzy Wieki Odkryć i Eksploracji*. Wielu Maderezyków ubolewa wręcz, że lotnisko maderskie nie zostało nazwane imieniem Johna Dos Passosa i nosi imię Christiana Ronaldo. Spuścizna pisarza przetrwa pokolenia a spuścizna Ronaldo, cóż, kto dziś pamięta – poza historykami sportu – takie nazwisko jak Eusébio czy Ferenc Puskás?

Biblioteka publiczna w Ponta do Sol – fot. z archiwum autorki

Nota o autorce:

Aleksandra Skibińska – dziennikarka, redaktorka. Życie dzieliła między Niemcy, Polskę i Maderę. Karierę dziennikarską rozpoczęła w gdańskim „Czasie”. Od władz PRL-u otrzymała zakaz pracy w zawodzie. W 1983 r. wyemigrowała do Niemiec. Współpracowała z Radiem Wolna Europa i z pismami emigracyjnymi. Po roku 1990 r. była korespondentką zagraniczną pism Wybrzeża. Współpracowała z „Polityką” i „Rzeczpospolitą”. Wykładała na podyplomowym Studium Dziennikarstwa i Zarządzania Informacją na Uniwersytecie Wrocławskim. Laureatka Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej. Na rynku wydawniczym zadebiutowała książką *Kapitanowa na wielkiej żegludze*.

BIBLIOTEKA LONDYNEK

Biblioteka Londynek, czyli Filia nr 5 dla dorosłych i dla dzieci Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy, to miejsce, które wciąż się rozwija. To już zupełnie inna biblioteka, niż 12 lat temu, kiedy rozpoczynała swoją działalność w nowej lokalizacji przy ulicy Pomorskiej 80-86¹, pod nowym kierownictwem Anny Wilczyńskiej-Kubiak i na nieznanym jeszcze gruncie, w dzielnicy, która od zawsze uchodziła za najbardziej niebezpieczną i zaniedbaną w mieście.

Dziś mieszkańcy Bocianowa, ale i z całego miasta, mogą tu uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych, zajęciach edukacyjnych, warsztatach rozwijających zainteresowania czy uzyskać wsparcie podczas warsztatów psychologicznych. Biblioteka posiada bogate zasoby materiałów czytelnicych. W 2026 rok weszła z liczbą ponad 15 000 książek, 343 audiobooków i 58 gier planszowych. Od 2021 buduje duży zbiór kolekcjonerskich komiksów. Pierwszy, największy, zakup sfinansowało w kwocie 10 000 zł Miasto Bydgoszcz z okazji otwarcia wyremontowanego i powiększonego lokalu. Na koniec 2025 roku biblioteka otrzymała dofinansowanie z Rady Osiedla Bocianowo – Śródmieście - Stare Miasto, którego kwota również w całości przeznaczona została na komiksy (42 woluminy). Łącznie komiksowa kolekcja liczy obecnie 627 woluminów!

Po rozbudowie w 2021 roku placówka dysponuje dużą przestrzenią liczącą około 300 m², o jaką trudno w tej okolicy, dlatego też rzadko która inicjatywa kulturalna realizowana na Londynku odbywa się bez jej udziału. Od 2024 roku realizujemy wraz z Fundacją Nowa Sztuka Wet Music festiwal „Roz-dźwięk”, w ramach którego odbywają się spotkania autorskie z muzykami i grafikami muzycznymi. Towarzyszą im wystawy, koncerty, warsztaty artystyczne. Piotr Szymański realizował we współpracy z nami warsztaty teatralne z młodzieżą ukraińską. Po dwóch pokazach utworzonego u nas przedstawienia „Król umiera” Teatru M.O.S.T (Młodzieżowy Oryginalny Satyryczny Teatr), spektakl pokazywany jest w dużych teatrach. Maciej Bakalarczyk, menedżer Starego Miasta, realizował z nami cykl wydarzeń „Londynek kreatywnie”, na spotkaniach, warsztatach, spacerach i wystawach prezentowaliśmy kreatywną stronę dzielnicy, w której działa

---

¹ Zob. też: A. Wilczyńska-Kubiak, *Biblioteka Londynek – nowa odsłona filii przy ul. Pomorskiej WiMBP im. dr. Bełzy w Bydgoszczy*, „Bibliotekarz Kujawsko-Pomorski” 2021, nr 2(57), s. 38-41.

wielu artystów i aktywistów społecznych. W bibliotece odbyły się warsztaty z podstaw wykorzystania sztucznej inteligencji oraz wystawa „Wzornictwo z Londynka”, na której pojawiły się plakaty reklamujące buty z fabryki obuwia „Kobra” czy reklama Famor². Po wystawach, a także po całej dzielnicy, mieszkańców oprowadził Kajetan Dunst, od wielu lat współpracujący z biblioteką społecznik. A to tylko zeszłoroczne przykłady. Dziś już nikt nie może powiedzieć, że na Londynku nic się nie dzieje!

Oczywiste jest, że głównym zadaniem biblioteki jest działalność związana z udostępnianiem księgozbioru i promowaniem czytelnictwa. To zadanie realizujemy poprzez współpracę z przedszkolami i organizację dużej ilości zajęć dla dzieci, spotkania autorskie czy prowadzenie Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych. Najważniejsze wydarzenie literackie 2025 roku to promocja antologii Macieja Cuske, który dąży do zebrania w 10 tomach historii obrazkowych publikowanych na łamach „Dziennika Wieczornego” w latach 1959-1990. Pierwsze dwa wydane tomy poświęcone zostały znanemu bydgoskiemu rysownikowi Andrzejowi Nowakowskiemu. Odbyły się dwa sentymentalne spotkania, w których udział wzięli: autor antologii Maciej Cuske, współpracujący z nim scenarzysta komiksów Maciej Jasiński oraz sam Andrzej Nowakowski. Zgromadziły one wielu zbieraczy „pasków” z komiksami.

Spotkanie z Maciejem Cuske i Maciejem Jasińskim - fot. Angelina Kruszczyńska

Biblioteka Londynek wykracza swoją działalnością poza ramy tradycyjnej placówki kulturalnej, organizując inicjatywy nieszablone,

---

²Famor – producent sprzętu elektrotechnicznego, przedsiębiorstwo założone w Bydgoszczy w 1952 r., obecnie Famor S.A., <https://pl.wikipedia.org/wiki/Famor> [dostęp 02.02.2026]

takie jak np. warsztaty pielęgnacji i makijażu dla kobiet w trakcie leczenia onkologicznego. Przedsięwzięcie „12 kroków pielęgnacji i makijażu” to efekt współpracy Fundacji Piękniejsze Życie oraz wolontariuszki Agnieszki Cesarz, bibliotekarki. Spotkania te stanowią dla pacjentek cenną odskocznicę od codziennych trudności, oferując im nie tylko praktyczną wiedzę, ale przede wszystkim przestrzeń do wzajemnego wsparcia i integracji w gronie osób o podobnych doświadczeniach.

Na szczególną uwagę zasługują warsztaty psychologiczne „Zadbaj o porządek w głowie”, prowadzone przez psycholożkę Magdalenę Tandek. To wyjątkowe spotkania, podczas których uczestnicy zgłębiają kluczowe aspekty dobrostanu, takie jak asertywność, efektywna komunikacja czy techniki radzenia sobie ze stresem. Autorskie, angażujące ćwiczenia pomagają w praktycznym opanowaniu tych cennych umiejętności.

Pomoc w Bibliotece Londynek znaleźli również obywatele Ukrainy. Z myślą o nich odbywają się u nas od czterech lat bezpłatne lekcje języka polskiego, prowadzone przez bibliotekarkę. Agnieszka Cesarz ukończyła w tym celu studia podyplomowe na kierunku Nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego, co pozwoliło nabyć jej nowe kompetencje.

Przy bibliotece prężnie rozwija się Galeria Londynek – miejsce, które udowadnia, że biblioteka może być doskonałą przestrzenią dla sztuki wizualnej.

Wernisaż Bogusława Dudziaka - fot. Roman Banas

Wszystko zaczęło się cztery lata temu. Na apel o udostępnienie zdjęć dzielnicy odpowiedziało kilkunastu fotografów, a ich prace po raz pierwszy ozdobiły biblioteczne ściany. Kolejnym ważnym krokiem była interdyscyplinarna prezentacja wokół „Wieloryba z Lorino” Macieja Cuske.

Połączenie projekcji filmu, promocji książki oraz wystawy ilustracji i fotosów okazało się strzałem w dziesiątkę, rozbudzając apetyt na regularną działalność wystawienniczą.

Prawdziwym przełomem była w 2024 roku współpraca z Piotrem Koralewskim przy projekcie „Bydgoskie Śródmieście. Natychmiastowo”. W ramach tej inicjatywy powstało 100 unikatowych fotografii natychmiastowych. Anna Wilczyńska-Kubiak uczestniczyła w każdym etapie tego przedsięwzięcia – od wspólnych spacerów fotograficznych przez oprawę zdjęć i projektowanie katalogu, aż po organizację wernisażu. Spotkanie to miało wyjątkową oprawę. Dzięki sprowadzonej ze Żnina specjalnej gablocie goście mogli podziwiać imponującą kolekcję starych aparatów autora.

Kolejne wystawy utrzymały wysoki poziom i różnorodny charakter. Odbył się między innymi pierwszy indywidualny wernisaż Zbigniewa Milewskiego. Jego czarno-białe portrety Bydgoszczy i jej mieszkańców dopełnił nastrojowy występ harfistki, Kasi Anders – bohaterki jednego z prezentowanych na wystawie zdjęć. Zaledwie miesiąc później galerię wypełniły tłumy fanów Justyny Szelągowskiej. Jej barwne, magiczne ujęcia Bydgoszczy, znane wcześniej głównie z sieci, w przestrzeni galerii nabrały nowego wymiaru. Pośród fotografów, którzy zaufali naszej galerii znaleźli się również dwukrotnie Bogusław Dudziak, Agata Kornik czy Grupa Miłośników Fotografii „Flesz” z Szubina.

Rozszerzając formułę wydarzeń poza ramy fotografii, jako pierwszą zaprezentowałyśmy twórczość Małgorzaty Woźny. Jej rysunkowe interpretacje bydgoskiej architektury potwierdziły niezwyklej kunszt oraz wyrazisty, rozpoznawalny styl artystki.

Wernisaż Małgorzaty Woźny - fot. Agata Kornik

Miałyśmy również przyjemność pokazać plakaty Alicji Werner, studentki V roku Projektowania Graficznego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W ramach pracy magisterskiej stworzyła plakaty społeczne i akcję pod nazwą „MÓWIĘ/WIDZISZ”. Plakaty Alicji to przede wszystkim błyskotliwe pomysły, zabawa słowem, ekspresyjny kolor i odważny przekaz.

Wydarzeniem, które przerosło nasze oczekiwania była wystawa rysunków Macieja Wierzbickiego, który za pomocą ołówka zinterpretował twórczość Zdzisława Beksińskiego. Ilość prac – ponad 80 – zmusiła nas do wyjścia z ekspozycją poza galeryjne pomieszczenie na całą bibliotekę, dzięki czemu też udało się pomieścić wszystkich, których przyciągnęło nazwisko wielkiego artysty. Goście przekonali się, że interpretacji podjął się rysunkowy geniusz.

Wystawa rysunków Macieja Wierzbickiego – fot. Bogusław Dudziak

Nietypowe i atrakcyjne były również dwie wystawy z warsztatami Joanny Michalskiej. Zaprezentowałyśmy ubrania udekorowane haftami regionalnymi województwa kujawsko-pomorskiego oraz woreczki zdobione technikami z różnych stron świata. Obie wystawy wędrują po całej Polsce.

Do każdego projektu zespół Biblioteki Londynek podchodzi z pasją i kreatywnością. Unikamy sztampy, szukając nieszablonowych rozwiązań technicznych i promocyjnych. Praca z twórcami oraz proces przygotowywania ekspozycji dają nam ogromną satysfakcję, a udane wernisaże, ciekawe spotkania czy aktywne warsztaty wieńczy zawsze poczucie, że stworzyliśmy coś wartościowego dla lokalnej społeczności.

**DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA I KULTURALNA
BIBLIOTEKI UNIWERSYTETU KAZIMIERZA WIELKIEGO
W 2025 ROKU**

Na przestrzeni ostatnich lat Biblioteka UKW w Bydgoszczy rozwinęła swoją działalność promocyjną, mającą na celu dotarcie z biblioteczną ofertą do społeczności lokalnej, studentów, seniorów i nie tylko¹. Zmieniające się potrzeby odbiorców oraz rosnące znaczenie środowisk cyfrowych wymagają od bibliotek nie tylko rozszerzenia zasięgu działalności informacyjnej, ale także aktywnego zaznaczania swojej obecności oraz efektywnego komunikowania o aktualnych wydarzeniach. Działania promocyjne stały się integralnym elementem działalności biblioteki, a nie tylko jej dodatkiem². W ostatnich latach podjęto szereg inicjatyw promocyjnych, które nie tylko mają na celu informowanie o dostępnych zbiorach i usługach, ale także służą budowaniu pozytywnego wizerunku biblioteki jako miejsca otwartego i przyjaznego, a także zaangażowanego społecznie. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie i analiza wybranych form działalności promocyjnej i kulturalnej, realizowanych przez Bibliotekę UKW w 2025 roku, ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi komunikacji cyfrowej, oferty wydarzeń kulturalnych oraz roli biblioteki jako przestrzeni integrującej różne grupy odbiorców.

Biblioteka UKW prężnie rozwija swoje social media, dzięki którym dociera do tysiąca odbiorców, w tym studentów i pracowników naukowych. Głównymi platformami wykorzystywanymi w działalności promocyjnej jest Facebook³ oraz Instagram⁴. Publikowane tam treści obejmują informacje o aktualnych wydarzeniach, zbiorach bibliotecznych i nowościach, zmianach godzin otwarcia, ale także ciekawostki biblioteczne, relacje z organizowanych wydarzeń bibliotecznych i kulturalnych. Aktywność w social mediach przekłada się na wzrost liczby obserwujących oraz zaangażowanie społeczności akademickiej w organizowane wydarzenia. Działania te pozwalają także na budowanie więzi z odbiorcą oraz wpływają

---

¹ Informacja własna Biblioteki UKW.

² M. Wojciechowska (red.), *Marketing w działalności bibliotecznej*. Warszawa 2023.

³ Facebook Biblioteki https://www.facebook.com/bibliotekaUKW/?locale=pl_PL [strona www].

⁴ Instagram Biblioteki https://www.instagram.com/biblioteka_ukw/ [strona www].

na wizerunek biblioteki. W 2022 r. Biblioteka UKW postanowiła wykorzystywać również serwis TikTok. Prezentuje na nim krótkie filmiki/rolki, będące relacjami z odbywających się wydarzeń, spotkań, wystaw, ale także materiały skierowane do młodych odbiorców o charakterze humorystycznym. W miesiącu publikowanych jest kilkanaście filmików, które wystarczają do utrzymania zaangażowania odbiorców i jednocześnie do rozwijania kanału⁵.

Biblioteka UKW zamieszcza też obszerniejsze relacje na swoim blogu, który prowadzony jest nieprzerwanie od 2013 roku. Wpisy są zamieszczane regularnie. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się twórczość pisarska Iwo Leszczyńskiego, który na co dzień pracuje w Oddziale Wypożyczeń i Obsługi Użytkowników, a po godzinach pisze wiersze, tworzy poezję. Jego twórczość publikowana jest w zakładce „Bibliotekarskim piórem napisane...” pod nazwą „Prześwity”. Swoje teksty umieszcza na blogu także Małgorzata Zmitrowicz z Oddziału Informacji Naukowej, która tworzy cykl tekstów pod nazwą „Z półki leśnej Bibliotekarki”. Skupia w nich swoją uwagę na autorach różnego rodzaju literatury, analizuje i opisuje swoje przemyślenia. Teksty są lekkie, utrzymane i dostosowane do klimatu pory roku⁶. Nowością jest zakładka „Ze Zbiorów Specjalnych Biblioteki UKW”. Autorką zamieszczanych w niej wpisów jest Justyna Kubiak, pracująca w Oddziale Zbiorów Specjalnych. Czytelnicy będą mogli zapoznać się tutaj z dziełami, przechowywanymi w tym dziale, a także przeczytać, co dzieje się w samej Czytelnii Zbiorów Specjalnych. Pierwszy wpis, który pojawił się w 2026 roku, dotyczy autografu Wojciecha Chmielewskiego, silnie związanego z Warszawą historyka, dziennikarza i prozaika, autora sześciu tomów opowiadań oraz czterech powieści, laureata literackich nagród.

Poza tradycyjnymi zasobami oferowaliśmy w roku minionym szeroki wachlarz zasobów elektronicznych i multimedialnych - liczne bazy online, repozytoria, zasoby otwartego dostępu, cyfrowe książki i czasopisma. Wśród nich znajdują się m.in. e-zasoby takie jak EBSCO, ScienceDirect, Springer, Web of Science, IBUK Libra⁷.

W 2025 roku Biblioteka UKW poszerzyła swoją ofertę o wypożyczalnię gier planszowych, co stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby użytkowników oraz rosnące zainteresowanie alternatywnymi

---

⁵ Oficjalny profil Biblioteki UKW na Tik Toku

<https://www.tiktok.com/@bibliotekaukwbydgoszcz> - [strona www].

⁶ Strona internetowa Blog Biblioteki UKW <https://zajrzyjodobiblioteki.blogspot.com/> - [strona www]

⁷ Oferta e-zasobów Biblioteki UKW.

formami spędzania czasu w przestrzeni bibliotecznej. Jednocześnie inicjatywa ta wpisuje się w nurt działań mających na celu postrzeganie biblioteki naukowej jako miejsca integracji, rozwoju kompetencji społecznych oraz odpoczynku. Łącznie do dyspozycji użytkowników jest 120 tytułów gier. Udostępniane są one prezencyjnie. Ich katalog znajduje się na stronie internetowej Biblioteki. Z wypożyczalni gier korzystać można tylko w wyznaczonych do tego miejscach i posiadając aktywną kartę biblioteczną. Ponadto, wychodząc także naprzeciw użytkownikom, którzy oczekują większej dostępności zbiorów poza standardowymi godzinami pracy, Biblioteka UKW w ramach projektu „Uniwersytet Równych Szans 2”, uruchomiła książkomat dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Było to możliwe dzięki dofinansowaniu pochodzącemu z Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego.

Regularnie odbywały się w 2025 roku spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki i Komikсового Klubu Dyskusyjnego, działających w ramach ogólnopolskiego programu Dyskusyjne Kluby Książki, Klubu Miłośników Klasyki oraz klubu dyskusyjnego Psychologiczne Inspiracje Literackie (w filii Biblioteki UKW – Biblioteka Psychologiczna). W tych spotkaniach mogła uczestniczyć każda zainteresowana osoba⁸.

W Galerii Biblioteki odbywały się w ciągu całego minionego roku liczne wernisaże. Rok rozpoczął styczniowy wernisaż prac Zbigniewa i Adama Papke, połączony z prezentacją twórczości Wandy Tomaszewskiej oraz Barbary Grützmacher. W marcu odbyła się wystawa „Połączone pasją”, zorganizowana z okazji 10-lecia Kujawsko-Pomorskiego Stowarzyszenia Edukacji Artystycznej. W maju zaprezentowano prace dwóch wybitnych bydgoskich artystów - Harrego i Waldemara Byrgerów, upamiętniając ich dorobek malarski. W 2025 roku zorganizowane zostały wystawy fotografii: w kwietniu „Enklawa” autorstwa Mariusza M. Dygaszewicza i we wrześniu „Tajemnica drzwi” Mirosława Rzeszowskiego. W czerwcu Biblioteka gościła wystawę plakatów Alicji Werner, studentki Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, a także wystawę posterową zatytułowaną „Jerzy Giedroyc i jego dzieło. Dorobek Biblioteki „Kultury”. Jesienią, w październiku, zaprezentowano wystawę malarstwa Heleny Szumańskiej „Ślad” oraz ekspozycję komiksową „Fantastyczne Kadry”, której autorami byli: Tomxyz, Zvyrke i Kamil Dukiewicz. Rok zamknął grudniowy wernisaż Katarzyny Adamczak i Katarzyny Baszak pt. „Kobieta zmienna - kobieta wewnętrzna. Wernisaż w duecie”, podejmujący temat kobiecości w malarstwie i rzeźbie⁹.

---

⁸ Informacja o klubach dyskusyjnych na stronie Biblioteki UKW <https://biblioteka.ukw.edu.pl/kluby-dyskusyjne/> - [strona www].

⁹ Dokumentacja wystaw Galerii Biblioteki za 2025 r.

Kolejne wernisaże planowane są już na rok 2026 r., a jeden z nich, „Wizja” - 30 lat twórczości pochodzącej z Wilna artystki Ingi Harasimowicz, odbył się 14 stycznia. Zaprezentowane zostały obrazy wielkoformatowe, które były bardzo rzadko eksponowane, a także wybrane obrazy z ostatniej dekady jej pracy twórczej. Wystawa była współorganizowana z Miastem Bydgoszcz. Prace będzie można podziwiać wstępnie do 13 marca w Galerii Biblioteki (planowane jest wydłużenie ekspozycji). Relacja z wernisażu będzie dostępna na blogu Biblioteki UKW, stronie www oraz social mediach.

Istotnym elementem działalności Biblioteki Uniwersyteckiej UKW było w minionym roku również funkcjonujące w jej strukturze (od 2017) Muzeum UKW. Jednostka ta pełni ważną rolę w dokumentowaniu i popularyzowaniu dziedzictwa akademickiego uczelni, gromadząc oraz udostępniając materiały związane z historią Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Działalność Muzeum stanowi uzupełnienie oferty kulturalnej Biblioteki, wzmacnia jej funkcję kulturotwórczą i edukacyjną. Przy Muzeum działa Pracownia Badań nad Kulturą Studencką, która gromadzi, dokumentuje i bada dziedzictwo kultury studenckiej – szczególnie okres PRL (lata 60.-80. XX w.), kiedy to odgrywała ona kluczową rolę w życiu akademickim i społecznym Bydgoszczy oraz regionu. Pracownia pozyskuje relacje (w tym nagrania audio i wideo), źródła pisane, materiały ikonograficzne oraz artefakty związane z działalnością klubów studenckich, takich jak legendarny klub Beanus’70, a także innych środowisk artystycznych i społecznych działających przy uczelniach bydgoskich. Zgromadzone materiały obejmują plakaty, afisze, fotografie, zaproszenia, programy wydarzeń, kroniki, przypinki i inne unikatowe dokumenty umożliwiające badanie specyfiki i przemian kultury studenckiej oraz jej wpływu na życie akademickie i kulturalne miasta. Celem Pracowni jest nie tylko badanie i katalogowanie tych zasobów, lecz także promocja wiedzy o kulturze studenckiej, podtrzymywanie jej tradycji oraz wzmacnianie tożsamości środowiska studenckiego i regionalnego poprzez udostępnianie zgromadzonych materiałów szerokiej publiczności¹⁰. W 2022 r. Biblioteka UKW oraz Muzeum UKW po raz pierwszy zorganizowały obchody Dnia Dziedzictwa Akademickiego i z tej okazji przygotowały wydarzenia, które przypomniały dokonania kulturalne i artystyczne studentów związanych z dawnym klubem „Beanus’70” oraz innymi akademickimi klubami

---

¹⁰ Muzeum UKW informacje <https://muzeum-uniwersyteckie.ukw.edu.pl/jednostka/muzeum-ukw> - [strona www].

Bydgoszczy¹¹. Program wydarzenia jest co roku inny, jednakże stałym punktem stało się wspólne muzykowanie w wykonaniu artystów związanych z klubem Beans'70, czyli Krzysztofa Grubińskiego, Barbary Kalinowskiej, Andrzeja Korzeniowskiego, Waleriana Krenza oraz Joachima Perlika. Wszystkie relacje z Dnia Dziedzictwa Akademickiego dostępne są na blogu biblioteki. W 2023 r. wydano pierwszy folder, stanowiący integralną część wystawy stendowej „Co nam zostało z tamtych lat... Kultura studencka Bydgoszczy i Torunia lat 60.-80. XX w.”, przygotowany przez zespół w składzie: dr Aldona Chlewicka-Mączyńska i dr Sławomir Łaniecki – tekst, Olga Cuske – opracowanie graficzne folderu, Edyta Szymaniak – opracowanie graficzne wystawy. W 2025 r. powstał drugi folder zatytułowany „To już 55 lat. A było to tak...” towarzyszący obchodom Dnia Dziedzictwa Akademickiego, dofinansowany przez Miasto Bydgoszcz na drodze konkursu dotyczącego realizacji zadań publicznych w zakresie wspierania inicjatyw na rzecz kultury i dziedzictwa narodowego pn. PUBLIKUJEMY! Autorami tekstu są: dr Aldona Chlewicka-Mączyńska oraz dr Sławomir Łaniecki. Za oprawę graficzną odpowiada: Olga Cuske. Z racji posiadania w strukturze Biblioteki UKW Muzeum UKW, co roku odbywa się Europejska Noc Muzeów. W ubiegłym roku wydarzenie przybrało scenierię z lat 70. i 80. XX wieku. Była muzyka, wystawa tematyczna oraz stylizacje nawiązujące do epoki. Tę noc zwieńczyło wspólne muzykowanie m.in. z Andrzejem Korzeniowskim, z Walerianem Krenzem.

Cennym źródłem do badań naukowych, edukacji oraz popularyzacji historii mieszkańców Bydgoszczy i regionu jest Pracownia Pamięć Bydgoszczan i Regionu – Archiwum Historii Mówionej¹². Archiwum to funkcjonuje od 2011 r. i zajmuje się pozyskiwaniem wspomnień oraz relacji mieszkańców Bydgoszczy, a także osób związanych z miastem. Głównym celem jest rejestrowanie, opracowywanie, udostępnianie i upowszechnianie opowieści bydgoszczan dotyczących: wyglądu miasta, ważnych wydarzeń historycznych, politycznych i artystycznych, wybitnych osobistości związanych z Bydgoszczą, opisu życia codziennego, zjawisk wielokulturowości, mniejszości narodowych itp.

Biblioteka UKW włącza się również regularnie i aktywnie w obchody Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek. Ponadto jest organizatorem Dnia Licealisty, który w omawianym roku, dzięki zaangażowaniu Działu

---

¹¹ Informacje pochodzą z folderu „To już 55 lat. A było to tak...Bydgoska Kultura Studencka lat 60.-80. XX w.”, str. 1., Bydgoszcz 2025 – autorzy A. Chlewicka i S. Łaniecki.

¹² Archiwum Historii Mówionej Biblioteki UKW
<https://pamiecbydgoszczan.ukw.edu.pl/> - [strona www].

Promocji i Komunikacji UKW, zyskał szerszy zasięg i bardziej rozbudowaną formułę. Uczestniczyło w nim wielu wolontariuszy, Wydziały UKW – reprezentanci mieli przygotowane stanowiska promocyjne dla licealistów, a także koła naukowe. W kalendarzu wydarzeń Biblioteki swoje miejsce ma także Akademia Seniorada, stanowiąca ważny punkt działań łączenia pokoleń. Tegoroczna, czwarta edycja planowana jest na 22 maja. Po raz pierwszy Biblioteka wzięła udział w ogólnopolskiej akcji Noc Bibliotek, co spotkało się z bardzo pozytywnym odbiorem: udział w kolejnej edycji planowany jest 16 października 2026 r.¹³

Warto tutaj wspomnieć o konferencjach, które gościnnie mają miejsce w gmachu Biblioteki UKW. W 2025 roku były to m.in.: Festiwal Indyków, III Konferencja połączona z Wystawą Stowarzyszenia Introligatorów Polskich, XIII Bydgoszcz Jazz Festival, Konferencja „Czytanie Słonimskiego”, w dniach 13-14 listopada 2025 r., zorganizowana przez Katedrę Literatury Polskiej i Rosyjskiej Wydziału Literaturoznawstwa i Bibliotekę Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie. Z kolei w Czytelni Zbiorów Specjalnych Biblioteki organizowane są, po uprzednim umówieniu się, warsztaty z kaligrafii, prowadzone przez Justynę Kubiak z Oddziału Zbiorów Specjalnych. Warsztaty te cieszą się zainteresowaniem wśród szkół podstawowych, nie tylko bydgoskich, natomiast skierowane są do wszystkich chętnych, nawet seniorów. Więcej informacji można uzyskać ze strony internetowej biblioteki wybierając zakładkę USŁUGI, następnie zakładkę Szkolenia¹⁴. W 2025 roku po raz pierwszy Biblioteka przygotowała w przestrzeni holu, na I piętrze, walentynkową sesję zdjęciową oraz wystawę pocztówek związanych ze świętem zakochanych. Event odbył się pod nazwą „Zakochani w Bibliotece! Retro Walentynki”. Z tej okazji odbyły się również warsztaty bookfoldingowe prowadzone przez Annę Kolińską, a słuchacze Kazimierzowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy UKW odczytali swoje autorskie wiersze, poświęcone tematyce miłości.

Działania podjęte przez Bibliotekę Uniwersytecką UKW w 2025 roku potwierdziły, że współczesna biblioteka akademicka pełni rolę znacznie wykraczającą poza tradycyjne funkcje informacyjne. Rozbudowana oferta wydarzeń kulturalnych, aktywna obecność w mediach cyfrowych oraz wdrażanie nowych form aktywizacji użytkowników przyczyniają się do budowania trwałych relacji ze społecznością, nie tylko akademicką, ale

---

¹³ Wydarzenia, w które włącza się Biblioteka - na podstawie dokumentacji kalendarza wydarzeń Biblioteki UKW.

¹⁴ Biblioteka UKW, szkolenia <https://biblioteka.ukw.edu.pl/oferta-szkoleniowa/> [strona www].

i lokalną. Biblioteka UKW konsekwentnie rozwija swój wizerunek jako otwartego, nowoczesnego, a także zaangażowanego społecznie ośrodka, który odpowiada na zmieniające się potrzeby użytkowników, jak również umacnia swoją pozycję w strukturze uczelni oraz w przestrzeni regionalnej. Przede wszystkim jednak Biblioteka UKW stawia na funkcjonowanie jako przestrzeń spotkania, dialogu i integracji różnych grup odbiorców – studentów, pracowników naukowych, seniorów, młodzieży szkolnej oraz mieszkańców regionu. W odniesieniu do social mediów dba o wysoką jakość merytoryczną publikowanych treści, co podkreśla jej rolę jako wiarygodnego źródła informacji oraz miejsca wspierającego rozwój kompetencji kulturowych i czytelniczych.

Beata Szymańska

Miejska Biblioteka Publiczna w Świeciu

I BUDYNEK MOŻE ŚWIĘTOWAĆ SWOJE URODZINY

Dziesięć lat minęło jak jeden dzień! Podśpiewując sobie słowa znanej, acz odrobinę zmodyfikowanej piosenki o inżynierze Karwowskim, zastanawiamy się, kiedy to zleciało. Przecież tak niedawno nowa siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świeciu była tylko marzeniem, a jesienią 2025 roku – obchodziliśmy jej 10. urodziny!¹

Świętowaliśmy przez dwa dni. Na początek pierwszego dnia, tj. 24 października, zaprosiliśmy władze Świecia oraz radnych miejskich na część oficjalną, podczas której wspominaliśmy, jak doszło do budowy naszej biblioteki i co się przez następne 10 lat wydarzyło. Ale też bawiliśmy się w czytelnicze koło fortuny. Tak, tak, weisnęliśmy oficjelom książki do ręki i prosiliśmy o szukanie informacji w nich! Spokojnie, wszyscy przeżyli, a śmiechu było sporo. Oglądaliśmy zdjęcia i filmiki, słuchaliśmy opowieści, wspominaliśmy. Po południu tego dnia zaprosiliśmy na literackie zabawy z myszką Zytą, bohaterką książki Małgorzaty Brandt. To było spotkanie przede wszystkim dla dzieci, natomiast dorosłym zaproponowaliśmy rozmowę z Michałem Tabaczyńskim – poetą, pisarzem i felietonistą, autorem książki *Kieszonkowa metropolia. W rok dookoła Bydgoszczy*. Autor opowiadał o swoich „obsesjach bydgoskich”, historii i tożsamości miasta, nie unikał tematów trudnych, takich jak powojenne obozy pracy czy antysemityzm w dwudziestoleciu międzywojennym. Nie zabrakło także anegdot i lżejszych wątków związanych z mitami „światowej Bydgoszczy”.

24 października otworzyliśmy też wystawę fotografii prezentujących formy działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świeciu w nowym gmachu. Ekspozycja w barwny sposób przypomniała najważniejsze wydarzenia, inicjatywy kulturalne i edukacyjne, realizowane w naszej przestrzeni, pokazywała rolę biblioteki jako aktywnego i otwartego centrum życia społecznego.

Następnego dnia, w sobotę, czarowaliśmy. Dla ścisłości, nie my, tylko uczestnicy warsztatów „Szkoły Magii i Czarodziejstwa” Akademii Chemika, której „wykładowcy” poprowadzili lekcję tworzenia eliksirów. Było magicznie. Wieczorem za to czarował zespół Ambra, którego muzycy

---

¹ B. Szymańska, *Nowa siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świeciu*,

„Bibliotekarz Kujawsko-Pomorski”, 2015, nr 2 (45), s. 17-42 [online]

https://biblioteka.bydgoszcz.pl/wp-content/uploads/2019/01/bibliotekarz_2_2015.pdf

między regałami, pośród książek, dali rewelacyjny koncert, przenosząc nas w świat dźwięków, zarówno refleksyjnych, nostalgicznych, jak i energicznych, żywiołowych, które niejedną nóżkę poderwały do tańcowania. W bibliotece! Można?...

Cały czas zastanawiamy się, jak to możliwe, że nowy lokal ma już 10 lat?! Przecież cały czas mówimy NOWA BIBLIOTEKA. Cóż, zdziwienie to jedna rzecz, ale podsumowanie tego okresu, to jednak twardy dowód na to, że kawał historii za nami. Przygotowując się do 10. urodzin, chcąc nie chcąc, musieliśmy sobie wiele rzeczy przypomnieć i dokonać pewnych podsumowań. Zaczniemy więc... Kiedy pod koniec 2013 roku władze Świecia z burmistrzem Tadeuszem Pogodą na czele podjęły decyzję o budowie nowej siedziby biblioteki, z jednej strony był to nieuchronny skutek wieloletnich starań, z drugiej – wydarzenie z gatunku nieprawdopodobnych. A jednak! Podpisanie umowy na budowę w marcu 2014 roku sprawiło, że uwierzyliśmy. I tak zaczęła się niełatwa droga inwestycyjna. Dzięki wielu fachowcom (nieustanne podziękowania dla pracowników Wydziału Inwestycyjnego Urzędu Miejskiego w Świeciu) projekt autorstwa architekta Michała Jagły (Panie Michale, wiele Panu zawdzięczamy), zaczął nabierać rzeczywistych form tak, by 24 października 2015 roku zakończyć się uroczystym otwarciem drzwi budynku biblioteki.

Fot. Iwona Grabowska MBP Świecie

Ten dzień był świętem nie tylko dla nas, pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świeciu, ale przede wszystkim dla mieszkańców Świecia. Zaplanowaliśmy wiele wydarzeń: pokaz zdjęć, przedstawienie amatorskiej grupy teatralnej, gawędę historyczną, zajęcia plastyczne dla dzieci, pub quiz, spotkanie autorskie oraz koncert Laboratorium Pieśni. To był bardzo intensywny dzień.

Potem zaczęła się praca, ta typowa, podstawowa dla nas, czyli wszelkie zadania biblioteczne, ale też szeroko rozumiane działania kulturalne. Choć trzeba przyznać, że początki naszych aktywności w nowej siedzibie były troszkę takie... nieśmiałe. Przede wszystkim musieliśmy przyzwyczaić się do nowych warunków: przestrzeń, szkło, akustyka. Taaak, o tej ostatniej można by pisać historie. Poprzednia placówka to działy rozlokowane w wyodrębnionych zamykanych pomieszczeniach wypełnionych wieloma meblami, urządzeniami i, oczywiście, zbiorami. Dźwięki tam były naturalnie wytłumione.

Dawna siedziba Biblioteki - fot. Iwona Grabowska MBP Świecie

Nowa biblioteka okazała się być pudłem rezonansowym! Nikt z nas nie przypuszczał, że informacja przekazywana w jednym kącie budynku może dotrzeć nawet do osób przebywających na innym piętrze w przeciwległym jego krańcu. Niejedna tajemnica uległa upublicznieniu, ale brać bibliotekarska jest godna zaufania, więc wszyscy mogą czuć się bezpiecznie. A mówiąc serio, musieliśmy „ograć” nowe przestrzenie i nauczyć się w nich funkcjonować. Większych z tym problemów nie mieli za to nasi czytelnicy, bo słyszeliśmy przede wszystkim głosy zachwytu i aprobaty dla nowej biblioteki. Nieliczni użytkownicy tęsknili troszkę za atmosferą dawnej siedziby (i jej zapachami!), ale cóż, wszystko się kiedyś kończy. A na pewno zmienia.

I nasza oferta też się zmieniała. Wiadomo, że podstawą naszej działalności jest popularyzacja czytelnictwa, jednak nowe warunki pozwoliły nam poszaleć z kreatywnością i popuścić wodze fantazji. No, bo czy kiedyś myśleliśmy, że będziemy organizować zajęcia fitnessowe, czy taneczne? Albo mecz piłkarski? Albo warsztaty kulinarne? A jednak... Zacznijmy od warsztatów: rodzinnego gotowania, wyrobu czekolady, rozpoznawania

i przyrządzania chwastów – jadalnych, oczywiście. To tylko przykładowe, było ich dużo więcej. Organizowaliśmy też zajęcia rękodzielnicze, podczas których powstawały domki dla owadów, karmniki, cuda makramowe, dzieła włóczkowe, przyborniki na biurko, decoupage donice, zakładki do książek, albumy fotograficzne, magiczne eliksiry, ozdoby świąteczne, uff, dużo tego.

W bibliotece spotykaliśmy się oko w oko z pszczołami, czworonożnymi mieszkańcami schroniska dla bezdomnych zwierząt, ślimakami afrykańskimi. Spotkania autorskie z pisarzami, podróżnikami, czy innymi ciekawymi ludźmi wydają się takie banalne, jednak i one dają mnóstwo radości, kiedy można je organizować w warunkach przystających do realiów XXI wieku. Spotkania z Wojciechem Jagielskim, Andrzejem Szarmachem, Radosławem Sikorskim, Olafem Popkiewiczem zapełniały naszą salę po brzegi, nasuwając refleksję, że mogła być jednak jeszcze większa...

Podróżnicy w świeckiej bibliotece zasługują na poświęcenie im odrębnego akapitu. Od 2017 roku w Świeciu odbywają się co roku różnego rodzaju działania w ramach Festiwalu Podróżników Piąty Ocean, którego pomysłodawcą jest Tomasz Pasiek, a organizatorem Towarzystwo Miłośników Ziemi Świeckiej. Jak piszą twórcy „(...) to impreza skupiona na tematyce okołopodróżniczej, a impulsem do jej stworzenia była chęć rozwijania w mieszkańcach Świecia i okolic oraz wszystkich uczestnikach Festiwalu pasji podróżniczych, inspirowania do przełamywania własnych barier i uprzedzeń oraz przyczynianie się do poznawania różnych kultur, miejsc i obyczajów w możliwie najbardziej namacalny sposób”². Większość wydarzeń w ramach Festiwalu odbywa się w siedzibie głównej biblioteki, angażując nasze zasoby do realizacji poszczególnych działań programowych. Korzyści odnoszą wszystkie strony, organizatorzy, realizatorzy, podróżnicy i uczestnicy wydarzeń, a to nie byłoby możliwe bez przestrzeni bibliotecznych.

Z powodzeniem organizujemy w swoich przestrzeniach spotkania miłośników gier planszowych. Oprócz tego, że dajemy możliwość wypożyczenia różnorodnych gier, to jeszcze lubimy, gdy rozgrywki odbywają się w bibliotece. Ich uczestnicy też je chyba polubili, skoro każdorazowo licznie przybywają na umówione „planszówki”, często w tematycznych przebraniach.

Ciesz się nas, że mamy przestrzeń ekspozycyjną, miejsce, które umożliwia organizację wystaw prac twórców sztuk wizualnych.

---

² <http://piatyocean.pl/o-festiwalu/>

Na wernisażach, bądź indywidualnym zwiedzaniu wystaw grafik, akwarel, fotografii, czy plakatów, spotykają się miłośnicy prac artystycznych, ale też takich całkiem amatorskich. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa plakatów, na których pracownicy biblioteki „opowiadali” o swoich pasjach, zainteresowaniach w nawiązaniu do książek o podobnej tematyce.

Nie możemy nie wspomnieć o tym, co dzieje się wokół biblioteki. Bo nasze działania to nie tylko to, co we wnętrzach, ale też na wolnym powietrzu. Miejska Biblioteka Publiczna w Świeciu po przenosinach do nowej siedziby zyskała coś niezwykle cennego – teren wokół biblioteki. Bo i liczący ponad 40 miejsc parking dla czytelników, pracowników i teren zielony, który wykorzystujemy na wiele sposobów. Która biblioteka ma własną łąkę kwiatną? Swoją drogą - uczyliśmy się, jak ją zakładać razem z naszymi czytelnikami. Która biblioteka ma przepiękne derenie, donice z ziołami, czy krzewy bzu zachwycające kolorami i zapachami? Biblioteka w Świeciu! A jeszcze możemy podglądać ptaki kąpiące się w naszej fontannie albo stołujące się na naszej zielonej skarpcie za biblioteką. Takie cuda u nas!

Na terenie zielonym wiele się dzieje: odbywają się zajęcia jogi, organizowany jest rokrocznie Dzień Ojca z biblioteką, pikniki, gry terenowe, działa Letnia Czytelnia. Możemy pochwalić się murem.

Dzierganki w Letniej Czytelnii – fot. Iwona Grabowska MBP Świecie

Musimy się przyznać do jednego: lubimy się chwalić naszym budynkiem. I chyba robimy to skutecznie, skoro często organizujemy wizyty gości, chcących obejrzyć nasze wnętrza. I są to nie tylko goście związani z branżą – bibliotekarze, obecni i przyszli, nasi potencjalni użytkownicy - przedszkolaki, uczniowie, studenci, ale też np. przedstawiciele władz

samorządowych, nawet z zagranicy, bo gościliśmy też delegacje miast partnerskich Świecia.

A to, że nasz budynek jest wart pokazania, a oferta dla użytkowników atrakcyjna, udowodnił program „Eureka Biblioteka!”, którego jeden z odcinków został zrealizowany właśnie u nas. „Eureka Biblioteka!” to program dostępny online w TVP VOD, prezentujący po jednej wybranej bibliotece z każdego województwa. Naszą bibliotekę przedstawia tak: „Biblioteka to system naczyń połączonych, który powinien być zorganizowany w taki sposób, żeby zarówno pracownicy, jak i czytelnicy czuli się w nim jak najlepiej. Biblioteka w Świeciu z powodzeniem realizuje to zadanie. Co przyciąga mieszkańców do tego miejsca? Literatura, klub szydełkowy, dwa ślimaki mieszkające tu na stałe, a może noktowizory i mikroskopy?”³

O nowej, choć już 10-letniej, siedzibie biblioteki w Świeciu można by długo, o jej zaletach, możliwościach wykorzystania, o tym, co już się wydarzyło. Przedstawiliśmy tylko wycinek naszych działań. A nie powiedzieliśmy jeszcze o punkcie wymiany roślin (tak, prawdziwych!), o puzzlach, o najpiękniejszym widoku na park, o trenażerze (co za słowo!) do ładowania smartfonów, o wielu innych atrakcjach... Pozostaje nam wystosować zaproszenie: jeśli chcecie zapoznać się ze zbiorami i usługami naszej biblioteki, ale też poznać możliwości nowoczesnego i atrakcyjnego budynku bibliotecznego – zapraszamy! Zwiedźcie przestrzenie biblioteczne z łatwym dostępem do zbiorów, ale też umożliwiające ich właściwe wyeksponowanie i składowanie. Dowiedziecie się, jak przestronne wnętrza pozwalają na pełnienie różnorodnych funkcji, od udostępniania zbiorów, poprzez zajęcia dla dzieci i dorosłych, aż do swobodnego korzystania ze stanowisk komputerowych i miejsc do pracy własnej. Obejrzyjcie ciekawą wystawę, odpoczniecie w wygodnych fotelach, poznacie Prążka, naszego ślimaka i nas – pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świeciu. Zapewniam, warto!

---

³ <https://vod.tvp.pl/programy,88/eureka-biblioteka-odcinki,385256/odcinek-8,S01E08,434615>

Grażyna Błaszkwicz

Mateusz Błaszkwicz

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łabiszynie

LOKALNY KLUB KODOWANIA W ŁABISZYNI

W 2025 roku minęło 10 lat od rozpoczęcia działalności Lokalnego Klubu Kodowania w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Łabiszynie. Przez dekadę Klub regularnie oferował zajęcia z programowania, robotyki i nowych technologii dla dzieci i młodzieży. Jest to dowód na długotrwałe zaangażowanie, stabilność i głębokie zakorzenienie tej inicjatywy w ofercie Biblioteki. Klub nie zawiesił swojej działalności nawet w najtrudniejszym okresie pandemii COVID-19, przechodząc na tryb zdalny.

Utworzenie Lokalnego Klubu Kodowania było owocem warsztatów z kodowania przeprowadzonych 16 października 2015 r. w łabiszyńskiej bibliotece dla dwóch grup młodzieży w ramach programu „Link do przyszłości. Zaprogramuj swoją karierę” realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Młodzi uczestnicy spotkali się z profesjonalistą programu Krzysztofem Polasikiem, znawcą nowych technologii, pod okiem którego uczyli się podstaw programowania w ciekawy sposób, który polegał na wprawieniu w ruch robotów Finch. Przypomina on płaszczkę na kółkach, może poruszać się we wszystkich kierunkach, wydaje dźwięki, świeci i reaguje na światło. W języku programowania Scratch młodzi ludzie przygotowali program sterujący robotem, a następnie z książek i pudełek ułożyli labirynt, w którym odbył się wyścig Finchów. Emocji było bardzo dużo. Młodzi uczestnicy zajęć świetnie się bawili.

Pierwsze zajęcia Lokalnego Klubu Kodowania odbyły się w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Łabiszynie 11 grudnia 2015 roku. Uczestnicy uczyli się programowania od swoich starszych kolegów studentów – Aleksandra Nowakowskiego i Mateusza Błaszkwicza. Obejrzelili prezentację o programowaniu, dowiedzieli się czym jest algorytm i że programowanie uczy logicznego myślenia, poza tym to doskonała zabawa. Następnie wykonywali zadania programując robota w programie Scratch. Efekt swojej pracy mogli od razu poznać wprawiając w ruch robota mBot.

Od tego czasu w bibliotece nieprzerwanie odbywają się spotkania młodych pasjonatów programowania. Od samego początku programowania

uczy informatyk Mateusz Błaszkiwicz. Przez pierwsze 2 lata prowadził zajęcia wspólnie z kolegą, Aleksandrem Nowakowskim. Spotkania Klubu cieszą się niezmiennie bardzo dużym zainteresowaniem. Młodzi ludzie z dużym entuzjazmem uczestniczą w zajęciach, rozwijając kompetencje cyfrowe i logiczne myślenie, a biblioteka dostosowuje się do potrzeb nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego.

Na początku biblioteka dysponowała robotem Mbot, który programowaliśmy, a Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wypożyczała nam także roboty Finch. Młodzi cały czas uczą się programowania korzystając z robotów Photon, tabletów, tabletów graficznych, drukarki 3D, długopisów 3D, Scottie Go!, a wcześniej zestawów BeCrea. Uczą się tworzyć aplikacje i gry na smartfony.

Programowanie robotów Photon - fot. z archiwum BPMiG w Łabiszynie

Co roku włączamy się w obchody Europejskiego Tygodnia Kodowania, do czego zachęciliśmy także dorosłych. 6 i 7 lutego 2023 roku, z okazji Dnia Babci i Dziadka, zaprosiliśmy do udziału w zajęciach dziadków naszych uczestników. Akcja „Łączymy pokolenia” bardzo przypadła do gustu seniorom. Młodzi uczyli dorosłych, bo programować może każdy w każdym wieku. Przyznać musimy, że nawet udało się niektórym dojść do poziomu zaawansowanego. Jesteśmy z nich dumni i należą się im wielkie brawa za odwagę. Uśmiechy zagościły na twarzach, gdy Robot Photon posłusznie spełniał ich polecenia! Natomiast dzieci na zajęciach zorganizowanych w ramach Europejskiego Tygodnia Kodowania stworzyły program wykonujący proste działania matematyczne. Poznały także zawartość zestawów BeCrea, z którymi później pracowali.

Każdy otrzymał prezent od Ministerstwa Cyfryzacji – pakiety do programowania CodyRoby.

Przez 3 lata z rządu (2017 - 2019) drużyna łabiszyńskiego LKK wyjeżdżała na zawody – Walki Robotów MiniSUMO zorganizowane przez Wydział Inżynierii Mechanicznej wraz z Wydziałem Telekomunikacji, Informatyki i Elektrotechniki Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (obecnie Politechnika Bydgoska). 27 kwietnia 2017 zawody odbywały się po raz dziesiąty, a członkowie Lokalnego Klubu Kodowania z łabiszyńskiej biblioteki wzięli po raz pierwszy w nich udział. W ramach konkursu zespoły miały za zadanie zbudowanie robotów MiniSumo, czyli robotów, których celem miała być lokalizacja przeciwnika i zepchnięcie go z ringu. Podstawą do zaprojektowania robota jest regulamin zawodów MiniSumo na UTP w Bydgoszczy, który ogranicza rozmiar, wagę i inne parametry konstrukcji robota. Przez cały miesiąc przed zawodami drużyna pracowała nad własnym robotem i ostatecznie powstał robot o nazwie LibBot. Do konkursu zarejestrowały się 104 drużyny, a w rywalizacji wzięło udział 86 zespołów. Odbyły się: rozgrywki grupowe, półfinały, finały. Zwycięzcy otrzymali atrakcyjne nagrody. Zawody te, to ogromne emocje i zabawa. Były zwycięstwa, porażki i remisy. Nasz zespół był najmłodszy i poradził sobie całkiem dobrze. Większość grup to uczniowie szkół średnich. Przyjechalśmy z nagrodą dla najmłodszego zespołu, którą był 5-dniowy kurs robotyki w czasie wakacji dla całej naszej grupy LKK ufundowany przez Akademię Wynalazców.

Walki Robotów na UTP w Bydgoszczy 2018 r. – fot. z archiwum BPMiG w Łabiszynie

1-2 grudnia 2017 roku w Warszawie odbyło się drugie spotkanie przedstawicieli Lokalnych Klubów Kodowania, które działają w ramach projektu „Link do Przyszłości”, zorganizowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Spotkanie miało na celu poszerzenie wiedzy i wymianę doświadczeń pomiędzy uczestnikami. W zjeździe udział wzięł także nasz przedstawiciel, Mateusz Błaszkiwicz, który na sesji poświęconej wymianie doświadczeń przedstawił prezentację na temat łabiszyńskiego Lokalnego Klubu Kodowania, a konkretnie naszego udziału w Walkach Robotów MiniSUMO na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy. W ramach spotkania odbyły się także 3 warsztaty. Pierwsze z nich dotyczyły nauki programowania z wykorzystaniem bardzo popularnej gry Minecraft. Kolejne obejmowały programowanie z robotami (Photon!). O tym, jak roboty edukacyjne podnoszą atrakcyjność zajęć z kodowania, nie trzeba już chyba nikogo przekonywać! Uczestnicy poznali Photona – robota stworzonego przez studentów z Politechniki Białostockiej, któremu „Link do przyszłości” kibicował od samych początków. Ostatnie warsztaty poświęcone były konstruowaniu i programowaniu (z BeCreo!). Dzięki udziałowi w spotkaniu nasz Klub działał jeszcze lepiej.

Były lata, kiedy spotkania łabiszyńskiego LKK odbywały się w dwóch grupach: dla początkujących i dla zaawansowanych. W roku 2020/21 w grupie starszej (zaawansowanej) skupiliśmy się głównie na jednym środowisku programistycznym. Ponad 40 godzin zegarowych zajęć w formie online poświęconych zostało językowi programowania Python. Przez ten czas uczestnicy poznali podstawy programowania w tym języku, a także, dzięki jego konstrukcji, nauczyli się tworzenia czytelnych i przejrzystych programów. Naukę rozpoczęliśmy od poznania najbardziej podstawowych rzeczy i porównywania ich do znanego dzieciom środowiska Scratch. Takim sposobem stworzyliśmy proste programy wykorzystujące zmienne, tablice, instrukcje warunkowe proste i złożone, pętle, liczby losowe, obsługę czasu i najbardziej podstawowe funkcje języka min. print(), input() służące do wyświetlania danych i pobrania ich do programu z komputerowej klawiatury. Uczestnicy poznali też różne ciekawostki i stworzyli takie programy jak wyszukiwanie największej liczby, sortowanie, wskazywanie elementu ciągu Fibbonaciego, a nawet stworzyli program szyfrujący i deszyfrujący wiadomości.

Kolejnym, trudniejszym, krokiem było dokładne poznanie modułów Pythona pozwalających na tworzenie grafiki, prostych aplikacji w oknie GUI oraz pobierania do programu grafiki i plików z zewnątrz. Takim sposobem

stworzyliśmy grę Snake i Pong, aplikację do obsługi klientów w sklepie czy kalkulator. Wielokrotnie na tym etapie uczestnicy pracowali już samodzielnie, często na podstawie kart pracy z gotowymi zadaniami. Po tych zajęciach uczestnicy są w stanie zlokalizować problem spośród omówionych zagadnień, podać sposób jego rozwiązania i przystąpić do jego rozwiązywania.

Bardzo często włączaliśmy się w organizację imprez gminnych np. podczas obchodów Gminnego Dnia Dziecka w dniach 17-19 czerwca 2022 roku biblioteka włączyła się w organizację festynu dla dzieci, proponując uczestnikom stoisko z robotami Photon i długopisami 3D, podczas którego Bartek, Hubert i Amelia z Lokalnego Klubu Kodowania, dzielnie uczyli dzieci programowania.

Kilkanaście zajęć LKK było poświęconych stworzeniu wirtualnego przewodnika po lokalnych atrakcjach turystycznych w aplikacji App Inventor. Zadaniem uczestników było wykonanie zdjęć danych miejsc, umiejscowienie ich na mapie i stworzenie ich krótkiego opisu po kliknięciu w punkt mapy.

Fot. z archiwum BPMiG w Łabiszynie

Sprzęt do prowadzenia zajęć często pozyskiwaliśmy z dotacji i programów. Roboty Photon, tablety iPady oraz Huawei z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, natomiast komputery z Instytutu Książki w ramach programu „Kraszewski - komputery dla bibliotek”. Właśnie w 2025 roku ponownie napisaliśmy wniosek do Instytutu Książki, w wyniku czego uzyskaliśmy dofinansowanie, które całkowicie zostało przeznaczone na zakup sprzętu do zajęć. Dotychczasowy sprzęt był już przestarzały

i niewystarczający, co zagrażało dalszemu rozwojowi i atrakcyjności zajęć. Zakup sprzętu był kluczowy dla dalszego podnoszenia jakości zajęć i zapewnienia młodym programistom dostępu do nowoczesnych narzędzi, co jest niezbędne w dynamicznie rozwijającej się dziedzinie kodowania. Lokalny Klub Kodowania w pełni realizuje cele Programu „Kraszewski dla Bibliotek”, promując Bibliotekę jako aktywne centrum edukacji i kompetencji cyfrowych oraz wspierając rozwój młodych programistów, a unikalny, 10-letni dorobek Klubu Kodowania zasłużył na to wsparcie.

10 lat działalności LKK to był intensywny czas pełen nauki, zabawy i fascynujących odkryć w świecie cyfrowym. Nauka programowania to znacznie więcej niż tylko przyswajanie języków kodowania. To inwestycja w przyszłość dziecka, która rozwija szereg kluczowych kompetencji:

- rozwój logicznego i analitycznego myślenia,
- kreatywność i innowacyjność,
- umiejętność rozwiązywania problemów,
- przygotowanie na przyszłość, bo w coraz bardziej cyfrowym świecie umiejętność programowania staje się kluczową kompetencją.
- rozwój wytrwałości i cierpliwości,
- zrozumienie działania technologii

Nauka programowania pozwala dzieciom zrozumieć, jak działają urządzenia i aplikacje, z których korzystają na co dzień. To sprawia, że stają się świadomymi użytkownikami technologii, a nie tylko biernymi odbiorcami.

Zajęcia w Lokalnym Klubie Kodowania to doskonały sposób, aby w przyjaznej atmosferze wprowadzić dzieci i młodzież w świat cyfrowy i wyposażyć je w cenne umiejętności na całe życie. Przez 10 lat programowania uczyło się w bibliotece ponad 300 młodych ludzi. Niektórzy uczestniczyli po kilka lat, inni 2 lata lub rok. Były także warsztaty jednodniowe, np. wakacyjne. Teraz już niektórzy z tych młodych ludzi kończą studia! Działamy dalej.

Aneta Chrostowska

Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu

SKRZYNIA KUJAWSKICH TRADYCJI

Jesienią, od września do listopada 2025 r., Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu realizowała projekt pn. „Skrzynia Kujawskich Tradycji”. Projekt otrzymał dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji Narodowej, w ramach programu Nasze Tradycje, w wysokości 30 390 zł. Honorowym patronatem projekt objął Prezydent Miasta Inowrocławia Arkadiusz Fajok, a patronatem medialnym – Radio RFM MAXX. Skierowane do dzieci i młodzieży wydarzenia pozwoliły uczestnikom pogłębić świadomość kulturową, wzmocnić tożsamość regionalną oraz poznać folklor i niematerialne dziedzictwo Kujaw.

„Zioła i zwyczaje – podróż po dawnych Kujawach” to tytuł pierwszych warsztatów zrealizowanych w ramach projektu „Skrzynia Kujawskich Tradycji”. 25 września w Saloniku Literacko-Artystycznym Biblioteki Miejskiej dzieci i młodzież pod okiem wykwalifikowanej zielarki Katarzyny Rymarz przeniosły się w świat pachnący ziołami. Uczestnicy warsztatów za pomocą zmysłów poznawali rośliny. Oglądali, dotykali, wąchali, odkrywając ich zapach, właściwości i zastosowanie. Mieli okazję posłuchać opowieści o wierzeniach zielnych na Kujawach. Na zakończenie każdy wykonał własny amulet, wypełniając woreczek ulubionymi ziołami. Dużo frajdy sprawiło ich dekorowanie – powstały pięknie pachnące talizmany, które zabrano do domu na pamiątkę. Uczestnicy tych, jak i wszystkich pozostałych warsztatów otrzymali pamiątkowe workoplecaki z bawełny, na których widniała nazwa projektu oraz istotne dla projektu logo.

Kolejne warsztaty realizowane w ramach projektu poprowadziła 2 października w Filii nr 3 Biblioteki Miejskiej, utalentowana artystka z wieloletnim doświadczeniem, Aleksandra Zawacka. Tematem zajęć była „Sztuka kujawskiej wycinanki”, pokazująca techniki składania papieru i wycinania symetrycznych kształtów. Dzieci stworzyły przepiękne kolorowe serwetki z kujawskimi wzorami. Warsztaty były doskonałym sposobem na połączenie edukacji na temat regionalnej sztuki ludowej z aktywnością manualną, pozwalającą rozwijać cierpliwość, dokładność oraz wrażliwość na regionalne wzornictwo. Aleksandra Zawacka poprowadziła również warsztaty pn. „Tradycja zapisana piaskiem”, podczas których dzieci poznały niezwykłą sztukę sypania wzorów kujawskich. 8 października biblioteczny Salonik Literacko-Artystyczny na moment zamienił się w przestrzeń, w której panowała kreatywna atmosfera. Dzieci z zacięciem słuchały opowieści o historii tej wyjątkowej techniki, a następnie same próbowały swoich sił w tworzeniu kolorowych kompozycji.

Kolejne warsztaty odbyły się 16 października w Filii nr 7 Biblioteki Miejskiej. Twórczynie ludowe: Henryka Derezińska oraz Małgorzata Sobota

poprowadziły ciekawe warsztaty pn. „Z igłą przez Kujawy”. Panie opowiedziały o najbardziej charakterystycznej formie kujawskiej sztuki zdobień – haftcie. Cechą wyróżniającą haft kujawski są motywy roślinne kwiaty polne, chabry, tulipany, liście dębu, winogrona, kłosa zboża. Wzory kujawskie najbardziej wyraziście prezentują się wyszywane białą nicią na tle czerwonego lub niebieskiego materiału. Dzieci poznały różne rodzaje ściegów oraz samodzielnie podjęły próbę wyhaftowania tradycyjnych motywów regionalnych.

Tego samego dnia, w Oddziale dla Dzieci „Tajemniczy Ogród”, odbyło się niezwykle spotkanie z Anną Kaźmierak – ilustratorką i autorką książki *Gdzie ty jesteś, koguciku?* Uczestnicy mieli okazję przenieść się w świat pełen barw i dźwięków, zanurzyć w tradycjach i zwyczajach kujawskich, a także samodzielnie stworzyć drewniane, mechaniczne zabawki. Ale to nie wszystko! Każdy, kto wziął udział w spotkaniu „Z kogucikiem przez Kujawy”, wyszedł nie tylko rozśpiewany i uśmiechnięty, ale także z własnoręcznie „wydrukowaną” ilustracją przy pomocy stempelków. Było głośno, barwnie i radośnie!

„Z kogucikiem przez Kujawy” – fot. z archiwum BM w Inowrocławiu

Do współpracy przy realizacji projektu zaproszono również inowrocławskiego artystę Adama Łożykowskiego. W pracowni artystycznej odbyło się 25 października twórcze spotkanie pn. „Kujawy na szkle malowane”. Dzieci miały okazję poznać specyfikę pracy ze szkłem, od obróbki szkła poprzez cięcie, szlifowanie, grawerowanie, po artystyczne zdobienie. Z dużym zaangażowaniem uczyły się, jak bezpiecznie posługiwać się narzędziami oraz jak uzyskać pożądane kształty. Najwięcej radości sprawiła część malarska, podczas której dzieci tworzyły kolorowe kompozycje na szklanych powierzchniach. Warsztaty były nie tylko okazją do rozwijania zdolności manualnych i artystycznych, ale także lekcją cierpliwości i precyzji.

Wspaniała atmosfera, kolorowe stroje i mnóstwo dobrej zabawy – tak w skrócie można opisać występ zespołu ludowego „Kujawiacy Rozrabiacy” z Gniewkowa, który miał miejsce 21 października w inowrocławskiej Bibliotece Miejskiej. Dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 2 i Szkoły Podstawowej nr 8 w Inowrocławiu z entuzjazmem uczestniczyły w warsztatach tanecznych i zabawach kujawskich prowadzonych przez artystów.

W rytmie kujawiaka – fot. z archiwum BM w Inowrocławiu

Zespół pod kierownictwem doświadczonej instruktorki Agnieszki Szafrąńskiej zachwycił nie tylko śpiewem, tańcem i grą na tradycyjnych instrumentach, ale także pięknymi, kolorowymi strojami ludowymi. Zabawy w rytmach kujawskich melodii wprowadziły wszystkich w doskonały nastrój. Dzięki spotkaniu udało się przybliżyć dzieciom świat przepiękny kulturą, gwarą kujawską i folklorem muzycznym.

Wesele po kujawsku w bibliotece? A dlaczego nie! 13 listopada w Saloniku Literacko-Artystycznym inowrocławskiej księżnicy odbyło się wyjątkowe spotkanie z popularyzatorką kujawskiego folkloru Krystyną Lewicką-Ritter, która z pasją opowiedziała o tradycjach kujawskiego wesela. Wydarzenie zgromadziło młodzież ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Inowrocławiu oraz Szkoły Podstawowej w Sławsku Wielkim, ciekawą dawnych zwyczajów oraz tego, jak wyglądały uroczystości weselne na Kujawach przed laty. Omówiono kolejne etapy weselnych obrzędów – od swatów i zrękowin przez błogosławiny, aż do oczepin. Młodzież z zainteresowaniem słuchała historii o tym, jak wielką rolę w kujawskich weselach odgrywała społeczność – sąsiedzi, rodzina i cała wieś. Spotkanie było nie tylko powrotem do korzeni, ale i inspiracją do odkrywania własnej lokalnej kultury, uczestnicy mogli poczuć atmosferę dawnych kujawskich wesel oraz zrozumieć, jak ważnym elementem tożsamości regionu są tradycyjne obrzędy.

Kujawy to nie tylko zioła, wycinanki, haft, folklor, ale także pyszna kuchnia regionalna. Nie mogło więc zabraknąć warsztatów kulinarnych „Tak smakują Kujawy” w pracowni Akademii Szkolnictwa AS. 21 listopada, podczas ostatnich warsztatów zorganizowanych w ramach projektu „Skrzynia Kujawskich Tradycji”, młodzież miała okazję poznać tradycje kuchni kujawskiej. Część grupy przygotowywała pierniki kujawskie, wyrabiała ciasto, wykrawała tradycyjne kształty i dekorowała według własnych pomysłów. Zapach korzennych przypraw sprawił, że praca szła wyjątkowo przyjemnie, a efekty były nie tylko smaczne, ale i piękne. Pozostali przygotowywali w tym czasie kluski kujawskie. Poznawali składniki, proporcje, sposoby formowania i gotowania tych prostych, ale charakterystycznych dla regionu ziemniaczanych kluseczek. Warsztaty zakończyła wspólna degustacja dań i wypieków.

Na zakończenie projektu odbył się wyjątkowy koncert zespołu SVAHY. Trzy artystki Ewa Pater, Małgorzata Żurańska-Wilkowska oraz Patrycja Cywińska zaprezentowały repertuar oparty na tradycyjnych pieśniach z Kujaw i Pałuk, łącząc śpiew z brzmieniem instrumentów ludowych: suki biłgorajskiej, liry korbowej oraz bębna obręczowego. Publiczność z uwagą wsłuchiwała się w opowieści ukryte w pieśniach. Atmosfera była niezwykle ciepła i żywołowa. Serdeczne brawa, uśmiechy, rozmowy po występie oraz pamiątkowe zdjęcia potwierdziły, że wieczór był bardzo udany. Koncert stał się pięknym podsumowaniem jesiennych wydarzeń.

Projekt „Skrzynia Kujawskich Tradycji” został zrealizowany z myślą o dzieciach i młodzieży, aby w atrakcyjnej i angażującej formie przybliżyć im bogactwo kultury, sztuki i zwyczajów regionu kujawskiego. W ramach inicjatywy odbył się cykl różnorodnych warsztatów oraz wydarzeń, które pozwoliły uczestnikom nie tylko poznać lokalne tradycje, ale także aktywnie w nich uczestniczyć. Realizacja projektu przyczyniła się do pogłębienia wiedzy o małej ojczyźnie, wzmacniania poczucia tożsamości regionalnej oraz rozwijania umiejętności artystycznych i społecznych. „Skrzynia Kujawskich Tradycji” udowodniła, że dziedzictwo kulturowe może być źródłem inspiracji, zabawy i twórczej aktywności, a jego przekazywanie młodszemu pokoleniu ma ogromną wartość i znaczenie.

Paulina Skibińska

Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim

LEKTURY NA LUZIE – CZYLI JAK ODCZAROWALIŚMY CZYTANIE (I BIBLIOTEKĘ)

Czy lektury muszą być „na ocenę”, „do streszczenia” i „na potem”? Absolutnie nie. Projekt „Lektury na luzie”, który Biblioteka Publiczna im. J. Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim realizowała od czerwca do grudnia 2025 roku, pokazał dzieciom i młodzieży z powiatu sępoleńskiego, że książki mogą być bliskie, inspirujące i ... po prostu fajne. Nie było tu jednej ścieżki ani szkolnej rutyny. Było za to siedem różnych działań, trochę sztuki, trochę detektywistycznych zagadek, trochę rywalizacji, trochę rozmów i dużo relacji. Wszystko wymieszane jak dobra planszówka – każdy znalazł coś dla siebie.

Zacznijmy od tego, że biblioteka wyszła poza regały. Dosłownie. Podczas wrzesniowych zajęć „Zmaluj sobie bohatera” chodniki zamieniły się w galerię sztuki, a literaccy bohaterowie ożyli w kredzie, farbach i wyobraźni dzieci. Były wielkie szablony, małe płótna i zero ograniczeń. Miasto na chwilę stało się ilustracją do książki – i to taką, którą chce się oglądać. 4 spotkania, 2 grupy przedszkolne, 2 – szkolne, łącznie 125 uczestników!

Było też detektywistycznie. Październikowe warsztaty „Detektyw Pozytywka w naturciu” osadzone w świecie sympatycznego bohatera książek Grzegorza Kasdepke przyciągnęły młodych tropicieli zagadek, którzy w zespołach łączyli matematykę z językiem polskim, logiczne myślenie z dobrą zabawą. Cztery sekcje, mnóstwo zadań i jeden wniosek: nauka naprawdę może wciągać, jeśli pozwoli się działać razem.

A skoro o działaniu mowa – grudniowy quest literacki inspirowany *Tajemnicą fałszywego Mikołaja*, jedną z części cyklu powieściowego dla dzieci *Banda z Burej Magdaleny* Witkiewicz wyciągnął uczestników w teren. Szkoły, rodziny, dzieci z Dyskusyjnego Klubu Książki i rodzice – wszyscy na jednej trasie, z zadaniami, zagadkami i książką w tle. Zero nudy, za to dużo rozmów i wspólnego odkrywania. Idealny dowód na to, że literatura świetnie łączy pokolenia.

Nie zabrakło też emocji konkursowych. Aż 50 uczniów klas drugich i trzecich zmierzyło się w konkursie czytelniczym opartym na „Niesamowitych przygodach dziesięciu skarpetek” Justyny Bednarek. Było skupienie, była rywalizacja i była imponująca znajomość losów tych najbardziej niesfornych elementów garderoby w literaturze dziecięcej.

Jednym z hitów projektu okazało się również spotkanie autorskie z Rafałem Witkiem, zorganizowane w bibliotece 5 grudnia 2025 roku. Dzieci nie tylko słuchały, ale pytały, rozmawiały i zagłądały za kulisy powstawania

książek. Efekt? Książki autora zniknęły z półek szybciej, niż zdążyliśmy je ponownie ustawić.

Fot. z archiwum BP w Sępólnie Krajeńskim

Biblioteka stała się też miejscem odcyfrowanej zabawy. Podczas cyklu spotkań „Odcyfruj Zabawę” (wrzesień-grudzień) dzieci i młodzież odkrywały planszówki – te strategiczne, te zespołowe i te, przy których najczęściej się śmieje. Współpraca, zasady, komunikacja i zdrowa rywalizacja – wszystko bez ekranu. A najlepsze? Dzięki zakupionym w ramach programu Kulturalny ORLEN grom planszowym te spotkania zostają z nami na dłużej.

Nie zapomnieliśmy również o starszych uczestnikach. Maturzyści spotkali się 4 grudnia z Agnieszką Giersz-Kawką, specjalistką z „Pracowni Literackiej”, która zajmuje się rozwijaniem kompetencji językowych dzieci i młodzieży, prowadzeniem warsztatów literackich oraz profesjonalnym przygotowaniem do egzaminów, w tym matury języka polskiego. Uczniowie zamiast teorii dostali konkret: jak czytać lektury, jak je analizować i jak ogarnąć maturalne strategie bez paniki. Praktycznie, sensownie i dokładnie tak, jak tego potrzebowali.

Przez cały czas realizacji projektu ogromną wagę przykładaliśmy do dostępności i integracji – wszystkie działania były dostosowane do wieku, możliwości i potrzeb uczestników. Efekt? 500 uczestników, mnóstwo rozmów o książkach, nowe znajomości, wspólne działania i biblioteka, która była nie tylko miejscem wypożyczania, ale spotkań, zabawy i odpoczynku. Dofinansowany przez ORLEN oraz Fundację ORLEN im. Ignacego Łukasiewicza w ramach programu Kulturalny ORLEN kwotą 15 000 złotych projekt „Lektury na luzie”, pokazał, że literatura naprawdę może być bliska codzienności – jeśli da się jej przestrzeń i trochę luzu. „Lektury na luzie” zostawiły po sobie coś więcej niż dobre wspomnienia. Zostawiły apetyt na więcej – i solidne podstawy do kolejnych czytelniczych przygód. Aplikujemy do kolejnej edycji!

Alina Rogowa

Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie

W GMINNEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W ROGOWIE „GODOMY PO PAŁUCKU”

Projekt „Godomy po pałucku” był wielomiesięczną inicjatywą edukacyjno-kulturalną Gminnej Biblioteki Publicznej w Rogowie, zrealizowaną w okresie od sierpnia do grudnia 2025 roku, dzięki uzyskanemu dofinansowaniu z Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach programu „Nasze Tradycje” (moduł IV: spotkania językowe i gwarowe) w wysokości 32 300 zł. Przedsięwzięcie miało na celu popularyzację gwary pałuckiej, przybliżenie historii i kultury regionu Pałuk oraz wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców gminy i okolic. Projekt skierowany był do szerokiego grona odbiorców – dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, w tym seniorów. Już od pierwszych działań widoczne było duże zainteresowanie tematyką gwary i lokalnego dziedzictwa, co potwierdziło potrzebę podejmowania tego typu inicjatyw w środowisku lokalnym.

Trzonem projektu były spotkania edukacyjne realizowane głównie w szkołach podstawowych na terenie Gminy Rogowo, a te przeznaczone dla dorosłych – w Gminnej Bibliotece Publicznej w Rogowie. W okresie od sierpnia do grudnia 2025 roku odbyło się 16 takich spotkań, w których łącznie uczestniczyło około 600 osób, w tym uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz osoby dorosłe. Spotkania poświęcone były historii regionu Pałuk, genezie i charakterystyce gwary pałuckiej oraz jej znaczeniu w życiu codziennym dawnych i współczesnych mieszkańców regionu. Zajęcia miały formę przystępnych prelekcji wzbogaconych o przykłady językowe, anegdoty oraz bezpośredni kontakt uczestników z żywą gwarą. Prelegentami byli: Maria „Marycha” Tralewska i Mirosław „Kaźmiyrz” Binkowski.

Uzupełnieniem spotkań edukacyjnych były warsztaty językowo-kulturowe, które miały bardziej praktyczny charakter. Przeprowadzono cztery warsztaty gwarowe, w których udział wzięło około 150 uczestników. Podczas zajęć uczestnicy poznawali charakterystyczne słownictwo i zwroty gwary pałuckiej, ćwiczyli poprawną wymowę, a także tworzyli własne teksty i wypowiedzi inspirowane językiem regionu. Praca w grupach sprzyjała integracji międzypokoleniowej, wymianie doświadczeń oraz wspólnemu odkrywaniu lokalnego dziedzictwa. Istotnym elementem projektu były również konkursy tematyczne, które pozwoliły uczestnikom na twórcze wykorzystanie zdobytej wiedzy.

W okresie od października do grudnia 2025 roku z myślą o uczniach szkół podstawowych Gminy Rogowo – w Rogowie, Mięcierzynie, Gościeszynie, zorganizowano trzy konkursy: plastyczny, literacki oraz recytatorski. Konkurs plastyczny adresowany był do uczniów klas 1-3. Praca konkursowa miała nawiązywać do jednej z pięciu legend Feliksa Malinowskiego: *O Rogowskiej grobli*, *Kurhan Ludmiły w Czerwujewie*, *O górze Turka*, *Opowieść dębu w Reczu* lub *Legenda o Kozim Rogowie*. Konkurs literacki przeznaczony był dla uczniów klas 4-8. Zadanie konkursowe polegało na napisaniu tekstu w gwarze pałuckiej: krótkiego opowiadania, mini scenki teatralnej, wspomnienia członka rodziny, wiersza lub piosenki. Udział w konkursie recytatorskim wymagał recytacji wiersza, fragmentu prozy lub ewentualnie zaprezentowania w gwarze wymyślonej przez siebie historii. Łącznie w konkursach wzięło udział około 50 osób, a nadesłane prace i prezentacje artystyczne pokazały różnorodność interpretacji gwary pałuckiej oraz dużą kreatywność uczestników. Finał konkursu recytatorskiego, połączony z uroczystym wręczeniem nagród laureatom wszystkich trzech konkursów zorganizowanych w ramach projektu „Godomy po pałucku” odbył się 9 grudnia 2025 roku.

Fot. z archiwum GBP w Rogowie

Był to ważny moment podsumowujący dotychczasowe działania projektowe. To było prawdziwe święto pałuckiej mowy. Obecni byli przedstawiciele władz gminnych w osobach Wójta Gminy Tomasza Michalczaka, Przewodniczącego Rady Gminy Roberta Wódczaka. Władze szkolne reprezentowały: dyrektor Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Rogowie Maria Machaj-Socha i wicedyrektor Lidia Nowak oraz dyrektor Beata Kabacińska z Gminnego Przedszkola w Rogowie.

Zwieńczeniem projektu było przygotowanie i wydanie publikacji pt. „Godomy po pałucku”. W niezwykle starannie wydanej książeczce¹ znalazły się prace literackie i plastyczne laureatów oraz uczestników konkursów, a także autorskie teksty mieszkańców regionu Pałuk: legendy Feliksa Malinowskiego przetłumaczone na gwary pałucką przez Marię „Marychę” Tralewską, teksty Marii „Marychy” Tralewskiej i Wiesławy Kośmider. Wykorzystano w niej fotografie Anny Kapsy-Kamińskiej, Magdaleny Gabryszak, Michaliny Krutkowskiej oraz Łukasza Pilaczyńskiego. Publikacja stanowi cenne świadectwo lokalnego dziedzictwa językowego i kulturowego oraz trwały efekt projektu, który będzie służył celom edukacyjnym i dokumentacyjnym przez kolejne lata. Książeczka stała się również narzędziem promocji gwary pałuckiej wśród młodszych pokoleń.

Realizacja projektu „Godomy po pałucku” przyniosła wymierne rezultaty. Zwiększyła się świadomość językowa i kulturowa uczestników, wzmocnione zostały więzi międzypokoleniowe, a lokalna społeczność została aktywnie włączona w działania związane z ochroną niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Projekt spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem, a uczestnicy wielokrotnie podkreślali potrzebę kontynuacji podobnych inicjatyw w przyszłości. „Godomy po pałucku” pokazał, że gwara i tradycje regionu Pałuk nadal są żywym i ważnym elementem lokalnej tożsamości, a odpowiednio zaplanowane działania edukacyjne i kulturalne mogą skutecznie łączyć pokolenia oraz inspirować do dalszego poznawania własnych korzeni.

---

¹ Podziękowania i uznanie należą się Agencji Reklamowo-Wydawniczej ARTSTUDIO z Bydgoszczy

Grażyna Kowalska

WiMBP im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy

PÓŁKA Z REGIONALIAM I

Pierwszy tegoroczny odcinek przeglądu nowości regionalnych rozpoczynają przewodniki, których pomysłodawczynią i redaktorką jest Ewa Krupa, dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy, a autorami nieocenieni „zbieracze” cudownych historii i dziejów – pracownicy bydgoskiego KPCK. Seria *Kierunek Kujawsko-pomorskie*, doczekała się w 2025 roku kolejnego, dziesiątego tomu. Nosi on tytuł *Polichromie*¹. Sygnowany również jako cykl *Szlakiem architektury sakralnej*, przewodnik kieruje uwagę czytelnika, na to co na co dzień bywa niedostrzegane. Dekoracyjne malowidła wykonane na ścianach sakralnych budowli do dziś wzbudzają zachwyt i dostarczają wrażeń mistycznych. Dostępne dla ogółu wiernych i zwiedzających stanowią pewnego rodzaju tajemnicę. Odkrywanie motywów i czasu ich powstania, ich autorstwa oraz odczytywanie ukrytych w nich symboli, to świat sztuki, wydawałoby się, dla koneserów. Tymczasem przewodnik pozwala dostrzec „niewidoczne” czasami treści w sposób przystępny i ciekawy. Przykładem jest wstęp prowadzący po poszczególnych okresach powstawania polichromii, który pozwala zrozumieć i spojrzeć na te dekoracyjne malowidła ścienne w sposób bardziej świadomy. Mogą one stanowić pretekst do odwiedzenia innych miejscowości, poza Bydgoszczą, Toruniem czy Grudziądzem. W Drzycimiu, w powiecie świeckim, podziwiać można wnętrze kościoła pw. Matki Bożej Pocieszenia², w Bysławiu, w powiecie tucholskim, – kościół pw. Przemienienia Pańskiego³, czy unikat w skali całej Europy – kościół św. Mikołaja w Gąsawie, o którym tu tylko wspomniano.

W tym miejscu warto również wspomnieć o ósmym tomie z serii *Kierunek Kujawsko-pomorskie*, noszącym tytuł *Siedziby władz miejskich: szlakiem ratuszy i urzędów*⁴, w którym opisano ciekawe architektonicznie budynki. Wśród opisanych obiektów znajdują się nie tylko historyczne ratusze, ale także inne zabytki, które zostały przekształcone w siedziby lokalnych władz. Dziś pełnią one rolę swoistych symboli miejskich, ponieważ są najbardziej rozpoznawalnymi obiektami w mieście.

---

¹ *Polichromie*, aut. koncepcji E. Krupa ; aut. tekstów: A. Maj [i in.], Bydgoszcz, 2025.

² Tamże, s. 99-104.

³ Tamże, s. 73-79.

⁴ *Siedziby władz miejskich: szlakiem ratuszy i urzędów*, aut. koncepcji E. Krupa; aut. tekstów M. Soliński [i in.], Bydgoszcz 2023.

W publikacji opisano m. in. ratusze w Gniewkowie, Janowcu Wielkopolskim, Koronowie, Mogilnie, Nakle, Pakości, Sępólnie Krajeńskim, Solcu Kujawskim, Szubinie, Tucholi, Wąbrzeźnie oraz Żninie⁵. Warto również zwrócić uwagę na Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu oraz budynek Pałacu Ślubów i Wieżę Ratusza w Żninie. Fotografie tych obiektów ukazują szczegóły architektury, zachęcając do odwiedzania tych miejsc. Niestety, zapewne nie będziemy mieli możliwości, aby wejść do gabinetu burmistrza w Pakości, który zdobi przepiękny witraż, czy też, by podziwiać inne drewniane boazerie i zabytkową stolarkę w pozostałych pomieszczeniach. Tym bardziej docenić należy tego typu wydawnictwa ukazujące miejsca o szczególnym znaczeniu dla regionu, lecz nie zawsze dostępne dla zwiedzających. Obie publikacje są doskonałym materiałem wstępnym do zgłębiania historii regionu.

Jeśli chodzi o Bydgoszcz, to niewątpliwą inspiracją do delektowania się tym, co nas otacza, jest album Justyny Szelańskiej pt. *Bydgoszcz. Wodne impresje*⁶. W gonitwie dnia codziennego zapomnieć łatwo o tym, co mamy wartościowego dookoła siebie i czego doświadczyć. Warto sięgnąć po publikację, które przypomni o istnieniu podziwu godnego świata wokół nas. Wspaniale wydany album z cudownymi fotografiami, przedstawia kolejną już porcję zatrzymanego w kadrze, czarującego obrazu miasta nad Brdą.

Wydawnictwo Pejzaż od wielu lat udowadnia, że książka może dostarczać niezwykłych doznań estetycznych. Książka *Pierścień i Buława*⁷ autorstwa Andrzeja Wróblewskiego to powieść, która została wydana z myślą o najmłodszych, ale nie wyklucza też dorosłego czytelnika. Niesamowicie malownicza publikacja zawiera przepiękne ilustracje (wykonał je autor tekstu), inspirowane postaciami z bajek, których bohaterami są krasnoludki, smerfy lub bohaterowie komiksów z serii Janusza Christy *Kajko i Kokosz*⁸. Młody odbiorca rozpozna zapewne kamienice na Starym Rynku, charakterystyczną zabudowę na Wyspie Młyńskiej przy Młynówce, Młyny Rothera czy katedrę bydgoską, a starszy dostrzeże budynki, których już nie ma w Bydgoszczy: pięć spichrzy nad Brdą, czy Teatr Miejski. Autor, snując swoją opowieść z wdziękiem przeplata świat bajkowy z realiami życia

---

⁵ Wymieniono tu miejscowości regionu bydgoskiego, w kontekście prac bibliograficznych Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy.

⁶ J. Szelańska, *Bydgoszcz wodne impresje*, tekst T. Izajasz, Bydgoszcz 2025.

⁷ A. Wróblewski, *Pierścień i Buława. Księga I, Bratkwie z bydgoskiego spichrza*, Bydgoszcz 2025.

współczesnego skupionego wokół Brdy i jej specyficznego klimatu. Już sam wstęp urzeka obrazem wijącej się rzeki i zachęca, by poznać postaci zamieszkujące znajome okolice. Księga pierwsza pt. *Bratowie z bydgoskiego spichrza*, to wersja zimowa, jak zapowiada autor, ale zaplanowano też wydanie części kolejnej – letniej.

Do Pracowni Regionalnej trafiają też wydawnictwa nietypowe, ale wartościowe dla pewnej grupy odbiorców. Przykładem są tu dwa tomy albumów powstałych dzięki pasjonatom, którzy zebrali wszystkie historie rysunkowe Andrzeja Nowakowskiego⁹ wydane na łamach „Dziennika Wieczornego” w latach 1959-1990. Publikacja nie jest przeznaczona do sprzedaży i szerokiej dystrybucji, lecz traktowana ma być jako rodzaj wydawnictwa kolekcjonerskiego, dokumentującego bydgoską historię komiksu prasowego. Docenić należy w tym przypadku zasoby biblioteczne i czytelną, gdzie można przeczytać te historie obrazkowe zebrane w jednym miejscu¹⁰. Przyznać trzeba, że motyw powieści, opowiadań i komiksów w odcinkach, drukowanych w prasie, jest częstym przedmiotem poszukiwań. *Historie obrazkowe* (bo taki tytuł widnieje na okładce) zebrane i opracowane przez Macieja Cuske zawierają również wywiad i rozmowę z rysownikiem, którego twórczość tak skrupulatnie tu zgromadzono. Książki oznaczone są jako: Tom 8¹¹ i Tom 9¹², co sugeruje, że zaplanowano kontynuację, a ponieważ oba tomy zawierają spis opowieści rysunkowych drukowanych w bydgoskim „Dzienniku Wieczornym”, to wiadomo jakich tytułów oczekiwać. Niniejsze tomy zawierają takie historie komiksowe, jak np.: *Zemsta Harpera*, *Gorączka złota*, *Jeździec znikąd*, *Brama smoka*, *Trędownata*, *Wilcze imperium*.

Pozostając w kręgu pasji i zainteresowań, śmiało można nawiązać do książki *Historia zabaw literackich i rozrywek umysłowych na Kujawach*

---

⁹ Andrzej Nowakowski (ur. 1946), pseudonim Olaf, bydgoszczanin, najpopularniejszy polski rysownik w latach 80. XX w. Zob. M. Rykowski, *Kultowy mistrz: Andrzej Nowakowski*, „Kalendarz Bydgoski”, 2020 wydanie [2019], R. 53, s. 184–185.

¹⁰ Publikacje te trafiły do WiMBP jako egzemplarze obowiązkowe. W bibliotece istnieje też możliwość czytania poszczególnych odcinków powieści czy komiksów w głównym źródle, w którym zostały opublikowane, czyli w „Dzienniku Wieczornym”.

¹¹ *Opowieści rysunkowe ukazujące się w Dzienniku Wieczornym w Bydgoszczy w latach 1959-1990*. T. 8, Andrzej Nowakowski - historie rysunkowe, zebrał i oprac. M. Cuske, Bydgoszcz 2025.

¹² *Opowieści rysunkowe ukazujące się w Dzienniku Wieczornym w Bydgoszczy w latach 1959-1990*. T. 9, Andrzej Nowakowski – komiksy, zebrał i oprac. M. Cuske, Bydgoszcz 2025.

*i Pomorzu*¹³. Autor, Krzysztof Oleszczyk, od lat zajmujący się tą tematyką, jest specjalistą w tej dziedzinie, zarówno jako badacz historii i teorii rozrywek umysłowych oraz jako twórca nowych odmian łamigłówek. Miłośnicy takiej formy spędzania wolnego czasu oraz sympatycy regionu z przyjemnością odkrywają, że krzyżówki i szarady umysłowe cieszyły się od zawsze ogromnym zainteresowaniem. W publikacji mamy przegląd słowa drukowanego uwzględniającego wszelkie zabawy słowne, oczywiście w zakresie regionalnym, czyli zgodnym z obecnymi granicami województwa kujawsko-pomorskiego. Wyszczególniono tu poszczególnych autorów zajmujących się szaradami i literackimi zabawami od średniowiecza po czasy współczesne, a bogata bibliografia, prowadzi poprzez poszczególne tytuły czasopism¹⁴, które na swoich łamach publikowały rozrywki umysłowe. Nie sposób wymienić wszystkich źródeł, ponieważ zgłębiony temat obejmuje ogromny zakres czasowy. Publikacja jest ciekawa i stanowi zachętę to zapoznania się z tematem szerzej w innych opracowaniach autora¹⁵.

---

¹³ K. Oleszczyk, *Historia zabaw literackich i rozrywek umysłowych na Kujawach i Pomorzu*, 2024.

¹⁴ „Biedaczek” wydawane w Toruniu w latach 1848-1850, „Gazeta Bydgoska” wydawana w Bydgoszczy w latach 1810-1811 i 1922-1933, „Dziewczęta w mundurkach: czasopismo Miejskiego Katolickiego Gimnazjum Żeńskiego w Bydgoszczy” wydawane w latach 1935-1939.

¹⁵ K. Oleszczyk, *Z dziejów rozrywek umysłowych*, „Kalendarz Grudziądzki” 2012, s. 123-128; K. Oleszczyk, *Z historii bydgoskich rozrywek umysłowych*, „Kronika Bydgoska” 2015, [R.] 36, s. 197-212; K. Oleszczyk, *Z historii chełmińskich i chełmińskich rozrywek umysłowych*, „Głos Chełmiński”, 2015, nr 3, s. 8-10.

Lucyna Partyka

Koordynator regionalny DKK

CO SLYCHAĆ W DKK: lipiec-grudzień 2025

Spotkania w klubach, spotkania autorskie, warsztaty prozatorskie i poetyckie dla dorosłych, warsztaty plastyczno-literackie dla dzieci, oferuje czytelnikom podregionu bydgoskiego każdego roku ogólnopolski program Dyskusyjne Kluby Książki. Udział we wszystkich wydarzeniach jest bezpłatny. Łącznie w 882 wydarzeniach zorganizowanych w 2025 roku w ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki wzięły udział 8 134 osoby. Wysokość uzyskanego z Instytutu Książki dofinansowania wyniosła w 2025 roku 124 839 złotych. Podobnie, jak w poprzednich trzech latach, dotacji celowej, w wysokości 30 000 zł, udzielił na realizację programu Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Informacje dotyczące form realizacji programu w naszym podregionie znajdują się na stronie: <http://biblioteka.bydgoszcz.pl/dzialalnosc-dodatkowa/dkk/informacje-o-projekcie/> Dziewiętnasty rok realizacji programu zamknął się w podregionie bydgoskim liczbą 99 klubów. Z tego 28 stanowiły kluby działające w Bydgoszczy – 25 przy filiach WiMBP (w tym 3 dla dzieci i 2 dla młodzieży), 1 – Dyskusyjny Klub Książki Mówionej dla dorosłych w Bibliotece Głównej WiMBP, 2 Dyskusyjne Kluby Książki przy Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (w tym 1 komiksowy) oraz 1 dla grona pedagogicznego w Zespole Szkół Budowlanych. W bibliotekach samorządowych, merytorycznie podległych WiMBP w Bydgoszczy, działało 71 klubów, w tym 6 dla dzieci i 3 dla młodzieży.

Spotkania w klubach

Wspólne wyjazdy, wycieczki, mniej lub bardziej uroczyste obchody klubowych jubileuszy bądź dorocznych świąt to tylko niektóre ze wspólnych inicjatyw, jakie każdego roku dopełniają działalność wielu klubów. W lipcu 2025 roku klubowicze z Łabiszyna udali się do XIX-wiecznego pałacu w Biedrusku (powiat poznański), który od ponad 130 lat zachwyca pięknem neorenesansowej architektury. W październiku ci sami klubowicze udali się na spektakl do Teatru Horzycy w Toruniu, a w grudniu, podobnie jak członkinie DKK działającego przy bydgoskiej Filii nr 15, spotkali się w aptece „Pod Łabędziem”, gdzie mieści się dawne prywatne Muzeum Farmacji, które obecnie stanowi część Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy. Członkinie DKK w Kęsowie od początku lipca spotykają się na środowych spotkaniach spacerowych, podczas których chodzą z kijkami, za każdym razem podążając inną trasą w okolicach Kęsowa i to niezależnie od pogody.

We wrześniu klub z Sadek wziął udział w warsztatach pieczenia pierników w Muzeum Kultury Ludowej w Osieku nad Notecią. Z kolei klub działający przy Filii nr 12 w Bydgoszczy wybrał się w październiku na wycieczkę do Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. W listopadzie DKK z Sępólna Krajeńskiego gościł u siebie poetkę i animatorkę kultury Małgorzatę Szwedę-Czerwińską, a klubowiczki z Filii nr 1 i Filii nr 5 w Świeciu udały do Teatru Muzycznego w Toruniu. Listopadowe spotkanie DKK w Piechcinie było okazją do świętowania jego 15-lecia, w którym to świętowaniu udział wzięła autorka popularnych powieści Wioletta Piasecka. Klub działający przy bydgoskiej Filii nr 10 świętował w we wrześniu dopiero 2 rocznicę powstania. DKK z Dobrcza na miejsce grudniowego spotkania wybrał Pierogarnię „Stary Młyn” w Bydgoszczy, ale nim udał się na wspólną kolację, odbył wspólny spacer po bydgoskim Jarmarku Świątecznym.

Przedświąteczna wycieczka do Bydgoszczy DKK z Dobrcza
– fot. z archiwum GBP w Dobrczu

Tradycyjnie już odbywały się w grudniu w klubach spotkania świąteczne. Tak było m.in. w bydgoskich filiach na Jachcicach i Szwederowie, w Tucholi, Lnianie, w Sępólnie Krajeńskim. W drugiej połowie 2025 roku odbyło się łącznie 851 klubowych spotkań, w których uczestniczyły 6694 osoby. Koordynator zapewniał lektury do czytania klubom działającym w Bydgoszczy oraz koordynował przepływ książek między klubami w terenie. W 2025 roku koordynator regionalny zakupił na potrzeby klubów 935 woluminów książek (z tego 29 woluminów to komiksy dla dorosłych) oraz 158 płyt CD z audiobookami.

W 2025 roku w DKK podregionu bydgoskiego w dalszym ciągu swoją wiodącą pozycję z wynikiem 19 dyskusji przeciągu minionego roku utrzymała Barbara Wysoczańska. Wśród zagranicznych autorów

na prowadzenie wysunęła się koreańska noblistka z 2024 roku ze swoimi czterema powieściami na klubowej liście – *Biała elegia*, *Lekcje greki*, *Nadchodzi chłopiec*, *Wegetarianka* – 10 dyskusji w ciągu roku. Tyle samo dyskusji dotyczyło powieści amerykańskiej lekarki Freidy McFadden (*Nie kłam*, *Skazany*). Na czwartym miejscu z wynikiem 9 dyskusji uplasowała się kolejna bestsellerowa autorka amerykańska – Kristin Harmel, natomiast 8 razy przedmiotem dyskusji były powieści francuskiej pisarki Aurelie Valognes. Z pozostałych tytułów najchętniej wybierano do czytania polskie powieści: *Alchemię* Katarzyny Zyskowskiej, *Ocalić siebie* Katarzyny Janus, *Nikommu nic nie mów* Dagmary Leszkowicz-Zaluskiej, brytyjską powieść *Burza kolorów* Damiana Dibbena.

Sierpniowe spotkanie łabiszyńskiego DKK w parku na wyspie
– fot. z archiwum BPMiG w Łabiszynie

Jeśli chodzi o klubowe wybory w zakresie literatury faktu w 2025 roku, to prym wiodła autobiograficzna książka *Moja nitka* znanej i popularnej aktorki Marii Pakulnis, napisana wspólnie z Dorotą Wodecką. Listę bestsellerów literatury dla dzieci i młodzieży otwierała w 2025 roku książka *Basia i kino* Zofii Staneckiej.

Konkursy

Od lutego 2010 roku trwa nieprzerwanie internetowy konkurs „Klubowicze do klawiatur!” przeznaczony dla członków Dyskusyjnych Klubów Książki. W jego ramach wybierana jest najlepsza recenzja w danym miesiącu kalendarzowym, a na koniec roku – recenzja roku. Przedmiotem recenzji może być dowolna książka (literatura polska i obca, literatura faktu, literatura dziecięca i młodzieżowa itp.) czytana i omawiana w Dyskusyjnym Klubie Książki. Konkurs trwa od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Prace oceniane są w dwóch kategoriach wiekowych: do 15 roku życia i od 16 roku wzwyż. Recenzje, przeznaczone na konkurs, należy przesłać drogą elektroniczną do koordynatora regionalnego, który przesyła je następnie do Instytutu Książki.

Spotkania autorskie

W ramach projektu Dyskusyjne Kluby Książki zorganizowanych zostało w 2025 roku 19 spotkań autorskich, z tego 13 przypadło na drugą połowę roku. We wrześniu odbyły się dwa spotkania. Magdalena Witkiewicz – jedna z najchętniej czytanych polskich autorek powieści dla kobiet, gościła w Nakle, natomiast dziennikarka i pisarka, autorka m.in. bestsellerowej książki *Ganbare! Warsztaty umierania* Katarzyna Boni – w Bydgoszczy, gdzie promowała swoją najnowszą książkę *Którędy do wyjścia?*, której premiera miała miejsce 27 sierpnia.

Anna Nehrebecka w Bydgoszczy – fot. z archiwum WiMBP w Bydgoszczy

W Bydgoszczy miały miejsce cztery spotkania październikowe: z wybitną aktorką teatralną, filmową i telewizyjną, odtwórczynią głównych ról w ekranizacjach dzieł polskiej literatury Anną Nehrebecką i Katarzyną Ostrowską, współautorkami książki *Pani Anka. Nehrebecka w rozmowie z Katarzyną Ostrowską*, z cieszącymi się ogromną popularnością dziennikarzami muzycznymi Markiem Niedźwieckim i Piotrem Stelmachem, współautorami książki pod nawiązującym do najpopularniejszego podcastu Radia 357 tytułem *Single z Żoliborza*, podróżnikami Danielem Kocujem, Maciejem Szulimem. Cykl spotkań listopadowych otworzyło spotkanie z autorem bestsellerowych powieści kryminalnych, thrillerów psychologicznych, powieści obyczajowych Maxem Czornyjem w Mogilnie,

które poprzedziło trzy spotkania bydgoskie: z pisarzem, tłumaczem, publicystą, operatorem filmowym, scenarzystą, fotografem, reżyserem filmów dokumentalnych Maciejem Henem, z dziennikarką Aleksandrą Skibińską, oraz z niezwykle popularnym dziennikarzem radiowym, telewizyjnym Wojciechem Mannem i dziennikarką „Tygodnika Powszechnego” Katarzyną Kubisiowską, autorką dwóch tomów rozmów-zek z Wojciechem Mannem: *Głos* i *Echo*, a zamknęło połączone z recitalem spotkanie z autorem powieści kryminalnych Marcinem Walczakiem w Lnianie. Ostatnie dwa spotkania z ilustratorką, autorką m.in. ilustracji do bestsellerowego cyklu książek dla dzieci *Kocia Szajka* i projektantką graficzną Mileną Hajduk połączone z warsztatami plastycznymi zorganizowane zostały w grudniu z myślą o najmłodszych uczestnikach programu DKK. Łącznie w spotkaniach autorskich zorganizowanych w 2025 roku w ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki wzięło udział 1 116 osób.

Spotkanie integracyjne

10 października 2025 po raz czwarty zorganizowane zostało doroczne spotkanie bydgoskich Dyskusyjnych Klubów Książki dla dorosłych. Gościem specjalnym był Marcin Wilk, dziennikarz, publicysta, krytyk, konsultant programów literackich, pisarz. Spotkanie połączone było z promocją najnowszej książki pt. *Jedyna. Biografia Karoliny Lanckorońskiej*, której premiera miała miejsce 13 sierpnia 2025. Dziennikarz publikował m.in. na łamach „Polityki”, „Tygodnika Powszechnego”, „Przekroju”, „Czasu Kultury”. Redagował kolumnę książkową w „Dzienniku Polskim”. Przez wiele lat współpracował z Radiem Kraków. Jest stałym współpracownikiem miesięczników: „Znak” i „Charaktery”. W latach 2010-2024 Marcin Wilk zasiadał w jury Krakowskiej Książki Miesiąca, od 2025 jest członkiem Kapituły Nagrody Conrada. Aktywnie zajmuje się nowymi odczytaniem i interpretacjami literatury nie-nowej. Od 2016 pełni funkcję moderatora sekcji klasyka Dyskusyjnych Klubów Czytelniczych.

Spotkanie moderatorów

Doroczne spotkanie dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki podregionu bydgoskiego województwa kujawsko-pomorskiego odbyło się w 2025 roku 27 listopada. Składało się ono z dwóch części. Pierwszą wypełniło wystąpienie koordynatora programu DKK na podregion kujawsko-pomorski. Część drugą stanowiło arcyciekawe spotkanie z Izą Klementowską, reporterką, dziennikarką, nominowaną do Nagrody „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej, Nagrody Travelery, Nagrody im. Beaty Pawlak, Nagrody Radia Wrocław Kultura „Emocje”. Dziennikarka

publikowała m.in. w „Dużym Formacie”, „Wysokich Obcasach Extra”, „Newsweeku”, „Kontynentach”, „Machinie”, „Sukcesie”, „Bluszczu”, nowojorskim „Nowym Dzienniku”. Ma na swoim koncie następujące książki: *Samotność Portugalczyka*, *Szkielet białego słonia*, *Skóra. Witamy uchodźców*, *Zapach trawy. Opowieści o dzieciach hipisów*, *Cztery strony drzewa*, *Minuty. Reportaże o starości*, *Szczęście i inne przypadki*. Dwa ostatnie tytuły figurują na liście DKK bydgoskiego podregionu. Spotkanie bydgoskie połączone było z promocją najnowszej książki zatytułowanej *Nomadzi. Długa podróż do domu*, która miała swoją premierę 3 września 2025 roku.

Warsztaty

W 2025 roku przeprowadzone zostały 22 i 23 września w czterech klubach – Lnianie, Tucholi, Sępólnie Krajeńskim i Sośnie – warsztaty, których przedmiot stanowiły utwory prozatorskie. Tematem warsztatów z cyklu „Wokół prozy” była tym razem współczesna literatura hiszpańskojęzyczna (w każdym klubie – inny tytuł): *Klasztor. Żaloba* E. Halfona, *Niewolnica wolności* I. Falconesa, *To dla Pani ta cisza* M. Vargasa Llosy oraz *Berta Isla* J. Mariasa. Warsztaty poprowadził dr Tomasz Pindel – tłumacz literatury hiszpańskojęzycznej, w latach 2002-2012 pracownik naukowy Uniwersytetu Jagiellońskiego, a od 2018 adiunkt Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Koordynator zakupiła i dostarczyła egzemplarze książek, których tytuły zaproponowane zostały uczestnikom warsztatów. Kolejna edycja warsztatów „Rozmawiając o poezji”, zainicjowanych w 2018 roku w Dyskusyjnych Klubach Książki podregionu bydgoskiego, poświęcona była poezji Antoniego Słonimskiego, jednego z patronów Roku 2025. W roku 2025 przypadła 130. rocznica urodzin poety. Warsztaty mające w centrum swojej uwagi teksty poetyckie przeprowadzone zostały w dwóch bibliotekach: Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świeciu. 18 listopada 2025 roku gościliśmy w Bydgoszczy, a dzień później w Świeciu, prof. Annę Nasiłowską z Instytutu Badań Literackich PAN. Prof. Anna Nasiłowska jest autorką ponad 20 książek, w tym m.in. prac naukowych, podręczników szkolnych i akademickich, syntezy *Historia literatury polskiej* (dostępnej już także w języku angielskim), biografii.

Szkolenie koordynatora regionalnego programu DKK

17 maja 2025 Lucyna Partyka udała się na Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie. Gościem honorowym tej imprezy była Korea Południowa. Koordynator regionalny była obecna na wykładzie prof. Ewy Rynarzewskiej z Zakładu Koreanistyki Uniwersytetu Warszawskiego

zatytułowanym „Triumf ideologii, przyjaźni, rynku: krótka opowieść o polskim przekładzie literatury koreańskiej”. Następnie uczestniczyła w spotkaniach autorskich: Kim Hoyeon promował książkę *Jeszcze bardziej nietuzinkowy sklep calodobowy* stanowiącą kontynuację jego wcześniejszej bestsellerowej powieści pt. *Nietuzinkowy sklep calodobowy* (od 2025 czytana w DKK podregionu bydgoskiego), a autorka bestsellerowej powieści *Zaopiekuj się moją mamą* (od 2021 czytana w DKK podregionu bydgoskiego) Shin Kyungsook promowała swoją nową powieść *Z wizytą u ojca*. Lucyna Partyka wzięła również udział w spotkaniu z niezwykle popularną psycholożką Ewą Woydyłło. Pozostały czas wypełniło zaznajamianie się z ofertą uczestniczących w MTK wydawców. 21 sierpnia 2025 koordynator udała się do Sopotu, by uczestniczyć w Festiwalu Literacki Sopot. Gościem tegorocznej edycji Festiwalu była Rumunia. Lucyna Partyka była obecna na spotkaniu „Między językami – wielojęzyczne interpretacje świata”, którego gośćmi byli polscy tłumacze wielojęzyczni: Jerzy Koch, Jakub Kornhauser, Agnieszka Walulik. Spotkanie prowadziła Dagny Kurdwanowska. Koordynator uczestniczyła też w dwóch spotkaniach autorskich z rumuńskimi pisarzami: Tatianą Tibuleac, której książka *Szklany ogród* czytana jest w DKK podregionu bydgoskiego oraz Catalinem Mihuleacem. Od 22 do 25 października 2025 Lucyna Partyka przebywała w ramach programu DKK w Krakowie. 22 października wzięła udział w zorganizowanym przez Instytut Książki spacerze literackim po Krakowie, poprowadzonym przez Agnieszkę Kanior z Instytutu Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego, menadżerkę kultury, przewodniczkę literacką, współautorkę książki *Kraków. Spacerownik Literacki*, prezesa stowarzyszenia Instytut Badań Organizacji Kultury. 23 października koordynator uczestniczyła w przygotowanej z inicjatywy Instytutu Książki konferencji „Dyskusyjne Kluby Książki – tradycja kontra nowoczesność”, późnym popołudniem wzięła udział w zorganizowanym w ramach Festiwalu Conrada spotkaniu autorskim ze szwedzką pisarką Hanną Nordenhök, uważaną za jedną z najlepszych pisarek jej pokolenia, tłumaczką z hiszpańskiego, siostrzenicą znanej pisarki szwedzkiej Agnety Pleijel, połączone z promocją jej powieści *Wonderland*. Spotkanie poprowadziła tłumaczka powieści, Justyna Czechowska. 24 października Lucyna Partyka odwiedziła targi książki, a następnie ciesząc się olbrzymim zainteresowaniem wystawę „Chełmoński”, goszczącą akurat w Muzeum Narodowym w Krakowie.

Promocja programu DKK

Koordynator regionalna L. Partyka rozprowadzała materiały promocyjne przygotowane w ramach programu DKK - torby bawełniane, breloki, redagowała informacje do zamieszczenia na stronie WiMBP,

facebookowym profilu WiMBP, do udostępnienia na blogach i facebookowych profilach filii WiMBP, jak i bibliotek uczestniczących w programie, redagowała komunikaty dla mediów oraz na bieżąco informowała moderatorów o poszczególnych wydarzeniach realizowanych w ramach programu. Za sprawą koordynatora idea DKK tak, jak dotychczas, propagowana była wśród bibliotek samorządowych podregionu bydgoskiego województwa kujawsko-pomorskiego, m.in. na łamach wydawanego przez bydgoską WiMBP półrocznika pt. „Bibliotekarz Kujawsko-Pomorski”. Ze środków Instytutu Książki wykonane zostały 24 duże plakaty informujące o spotkaniach autorskich, które miały miejsce w Bydgoszczy.

Kontakt

Osoby zainteresowane włączeniem biblioteki do udziału w projekcie Dyskusyjne Kluby Książki proszone są o kontakt z koordynatorem regionalnym:

telefon: 52 339 92 28, 506 200 530

e-mail: Lucyna.Partyka@wimbp.bydgoszcz.pl

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-OŚWIATOWA W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH

powiatów: bydgoskiego, inowrocławskiego, mogileńskiego, nakielskiego,
sępoleńskiego, świeckiego, tucholskiego, żnińskiego.

LIPIEC

05.07. **Gminna Biblioteka Publiczna w Cekcynie** wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury zorganizowała Finał XIX Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego o „Cisową gałązkę” im. L. Wyczółkowskiego. Komisja konkursowa w składzie: Stefan Pastuszewski (przewodniczący), Grażyna Wojcieszko, Zyta Ważna i Kazimierz Źarski, przyznała nagrodę główną „Cisową gałązkę” Annie Szewczyk z Krakowa, którą wręczył Wójt Gminy Jacek Brygman. Ponadto, przyznane zostały cztery wyróżnienia. Spotkaniu towarzyszyła wystawa obrazów autorstwa seniorów z gminy Cekcyn, zorganizowana przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Cekińskiej. Plener odbył się przy Rezerwacie cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko. Gala finałowa zakończyła się koncertem poezji śpiewanej w wykonaniu Dawida Gębali z Wrocławia. Wystawę poplenerową można było również obejrzyć w bibliotece do końca września.

08.07. **Filia nr 15 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała wycieczkę krajoznawczą do Leśniczówki Jastrzębie w Nadleśnictwie Żółdowo. Podczas spotkania z leśniczym, dzieci dowiedziały się, na czym polega jego praca, a także poznały rosnące w lesie drzewa oraz krzewy. Nie zabrakło także informacji o zwierzętach zamieszkujących leśne tereny. Po spacerze przyszedł czas na pieczenie kiełbasek przy ognisku oraz wspólną zabawę na świeżym powietrzu. Niezwykłą atrakcją okazało się karmienie koni.

17.07. w **Filii nr 15 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyły się warsztaty plastyczne z Natalią Berlik, autorką ilustracji do ponad 100. książek dla dzieci. Podczas spotkania pt. „Robaczkowe szaleństwo”, dzieci dowiedziały się, na czym polega praca ilustratora, a następnie wykonały kolorowe robaczki.

21.07. **Filia nr 10 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała zajęcia edukacyjno-plastyczne pt. „Jakie tajemnice skrywa las?”. Prawdziwym wyzwaniem było rozróżnianie liści i igieł drzew. Mali odkrywcy z zaangażowaniem porównywali przygotowane okazy, ucząc się rozpoznawać dąb, klon, sosnę czy świerk. Pomocne okazały się roboty photony, które razem z dziećmi poszukiwały ukrytych w bibliotece kolorowych plansz przedstawiających rośliny leśne. Na zakończenie spotkania powstały prace plastyczne

z wykorzystaniem leśnych skarbów. Na stołach pojawiły się prawdziwe cuda natury: puszysty mech, błyszczące kasztany, szorstka kora drzew, a także zasuszone liście i szyszki. Mali artyści stworzyli z nich magiczne leśne krajobrazy oraz abstrakcyjne kompozycje.

29.07. w **Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** miało miejsce uroczyste otwarcie interaktywnej ścieżki edukacyjno-czytelniczej „Graj, baw się, zdobywaj wiedzę!”. W jej skład weszły: gra chodnikowa, zagadki, szafka bookcrossingowa oraz fotościanki z bohaterami książek zapraszające najmłodszych do odkrywania fascynującego świata kosmosu, przyrody i zwierząt. Pomysł na projekt narodził się wśród czytelników Oddziału dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Barcinie, którzy w 2024 roku złożyli wniosek do Budżetu Obywatelskiego 2025. Inicjatywa spotkała się z ogromnym uznaniem mieszkańców. Dzięki barwnym, kreatywnym malowidłom autorstwa Moniki Kokocińskiej, przestrzeń przed biblioteką zamieniła się w pełną kolorów edukacyjną przystoję. Projekt nie tylko promował czytelnictwo i wiedzę, ale także zintegrował lokalną społeczność, łącząc dzieci, młodzież i dorosłych we wspólnej pasji do książek i aktywnego spędzania czasu. Zadanie zostało współfinansowane z budżetu Gminy Barcin.

SIERPIEŃ

01.08. w **Filii nr 5 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** odbyły się warsztaty z ekologii dźwięku poprowadzone przez Krzysztofa Topolskiego. Podczas spotkania, gość opowiedział o field recordingu oraz formułach zbierania i nagrywania dźwięków poza studiem nagraniowym. Spacer dźwiękowy, wspólne słuchanie, nagrywanie i proste ćwiczenia stały się okazją do poznania i zrozumienia akustycznej tożsamości Bydgoskiego Londynka. Niezwykłe spotkanie zakończył koncert Contemporary Noise Sextet, który odbył się na Placu Kościuszki. Wydarzenie zrealizowano podczas drugiej edycji projektu Roz-dźwięk – inicjatywy Fundacji Nowa Sztuka WET MUSIC, organizowanej w ramach programu Bydgoszcz Miasto Muzyki UNESCO.

06.08. w **Bibliotece Publicznej w Sępólnie Krajeńskim** miała miejsce promocja rocznika *Mała Ojczyzna*, który od trzech lat wydawany jest przez Bibliotekę. Można w nim znaleźć artykuły na temat historii, kultury i przyrody gminy Sępólno Krajeńskie. Jego promocja odbywa się w trakcie obchodów dni miasta. W tym roku premiera rocznika połączona została

z otwarciem wystawy pod tym samym tytułem, ukazującej krajobrazowe i przyrodnicze walory gminy.

14.08. Biblioteka - Międzypokoleniowe Centrum Kultury w Złotnikach Kujawskich gościła Grażynę Bąkiewicz, autorkę książek dla dzieci i młodzieży. Podczas spotkania opowiedziała o początkach swojego pisarstwa oraz twórczości. Spotkanie zakończyło się warsztatami plastycznymi, których tematyka nawiązywała do książki autorki.

WRZESIEŃ

03.09. z inicjatywy **Gminnej Biblioteki Publicznej w Śliwicach**, w ramach projektu muzycznego pt. „Dzieci – dzieciom”, została wydana płyta z utworami młodych wokalistek z Regionalnej Akademii Piosenki w Śliwicach. Projekt miał charakter edukacyjno-artystyczny oraz społeczny i był skierowany zarówno do młodych wykonawców, jak i przyszłych odbiorców nagrań. Jego celem było wsparcie dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poprzez muzykę i pozytywny przekaz emocjonalny. Nagrania odbyły się 19 maja 2025 roku w Studiu Muzycznym „Maska”, należącym do Grzegorza Skawińskiego – lidera zespołu KOMBII. Osobiście spotkał się z młodymi artystkami, dzieląc się swoim doświadczeniem oraz motywując je ciepłym słowem i pozytywną energią. Płyta trafiła m.in. do Domów Dziecka oraz innych placówek wychowawczych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

04.09. **Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Chelmińskiej** gościła Magdalenę Witkiewicz, autorkę bestsellerowych powieści obyczajowych. Pisarka opowiedziała o swojej drodze do pisarstwa, książkach, warsztacie pracy, a także emocjach związanych z ekranizacją jej pierwszej powieści. Podzieliła się doświadczeniami związanymi z pisanem książek w duecie oraz wyjaśniła, dlaczego niektóre z książek są jej szczególnie bliskie.

06.09. **Biblioteka Główna WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała XIV edycję Narodowego Czytania. Zaprezentowano wybrane utwory Jana Kochanowskiego. Sylwetkę renesansowego poety oraz jego twórczość przybliżył literaturoznawca, dr Marcin Smoliński. Do uczestnictwa zaproszono czytelników, uczniów bydgoskich szkół, mieszkańców miasta, bibliotekarzy, a także aktorów Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy. Lekturę utworów Jana Kochanowskiego rozpoczęto fragmentami *Pieśni Świętojańskiej o Sobótce* w interpretacji wiceprzewodniczącej Rady Miasta Elżbiety Rusielewicz oraz redaktor Urszuli Guźleckiej. *Pieśni* Jana Kochanowskiego zaprezentowali bydgoscy poeci Jarosław Stanisław Jackiewicz, Marzenna Lewandowska, czytelniczki,

członkowie Dyskusyjnych Klubów Książki, uczniowie SP nr 45 w Bydgoszczy oraz bibliotekarze. Aktorzy Teatru Polskiego: Anna Bieżyńska, Katarzyna Pawłowska oraz Marian Jaskulski przedstawili interpretację *Odprawy Posłów Greckich*. Narodowemu Czytaniu towarzyszyła wystawa najstarszych wydań utworów Jana Kochanowskiego ze zbiorów WiMBP w Bydgoszczy. Kancelaria Prezydenta RP przygotowała okolicznościową pieczęć, którą uczestnicy mogli przybić w swoich egzemplarzach książek. Każdy z nich otrzymał również okolicznościową przypinkę.

11.09. w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Solcu Kujawskim** odbyło się uroczyste rozstrzygnięcie konkursu poetyckiego „Moje miasto – 700 lat historii i ludzi”, zorganizowanego w ramach obchodów 700-lecia Solca Kujawskiego, pod patronatem Burmistrza Solca Kujawskiego. Zadaniem uczestników było napisanie wiersza poświęconego miastu, jego historii oraz ludziom z nim związanym. Nadesłane prace ukazywały miasto z różnych perspektyw, podkreślając przemiany, lokalne symbole oraz znaczenie pamięci o ludziach współtworzących jego tożsamość. Laureatami zostali Grażyna Rochna-Woźniak oraz Łukasz Wojtecki. Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się podczas spotkania literackiego, łączącego poezję, historię oraz wspólne czytanie klasyki literatury. Wszystkie zgłoszone wiersze zaprezentowano na wystawie pokonkursowej w Bibliotece Publicznej w Solcu Kujawskim.

12.09. **Filia nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała wernisaż wystawy obrazów Joanny Konwalskiej-Rony pt. „(Z)malowana Bydgoszcz”. Artystka jest członkiem Podlaskiego Stowarzyszenie Edukacji Plastycznej. Jej prace znajdują się w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą. Swoje obrazy prezentowała na licznych wystawach, min.: w Galerie Lendle w Mannheim, w Miejskiej Galerii Sztuki w Inowrocławiu, w Galerii NOK w Nakle oraz w Galerii Kruchta, Małym Dworku, BWA, Galerii Antiquus i Galerii X w Bydgoszczy. Realizuje się również w dziedzinie literackiej. Dotychczas drukiem ukazały się *Legendy bydgoskie* oraz bajki dla dzieci: *Jak misiowe swawole przyniosły niedolę; Twardowski w Bydgoszczy* oraz *Leśna Olimpiada*. Obrazy zaprezentowane podczas spotkania to emocje, detale i kolory, które zaskakują odbiorców. Wystawę można było obejrzeć w bibliotece do 25 września 2025 roku.

19.09. w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa 2025, w **Bibliotece Głównej WiMBP w Bydgoszczy** miał miejsce wykład Bogny Derkowskiej-Kostkowskiej zatytułowany „Jakie dziedzictwo? Jaka architektura? Dawna, młoda kontra nowa”. Prelegentka przywołała przykłady rozmaitych działań od wieku XIX po współczesność. Podzieliła się również

własnymi spostrzeżeniami dotyczącymi zmian w architekturze Bydgoszczy, z perspektywy krzywego zwierciadła.

21.09. w **Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** odbyła się XXI gala poezji ekologicznej ph. „Powiew ciszy w niezwyklej oprawie muzycznej”. Wydarzenie zorganizowali: Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego w Barcinie – Janina Drążek oraz Dyrektor Cementowni Kujawy Holcim Polska S.A. – Tomasz Blady. Po ogłoszeniu wyników konkursu i wręczeniu nagród, obecni na gali otrzymali pamiątkowy tomik poezji *Powiew ciszy*. Spotkanie uświetnił koncert galowy w wykonaniu artystów: Ludmiły Małeckiej i Artura Grudzińskiego.

23.09. **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łabiszynie** gościła Józefa Szymanowskiego, autora publikacji o tematyce lokalnej, m.in. *Pułkownik Kazimierz Mielęcki; Insurekcja Kościuszkowska na Kujawach Wielkopolskich w Brzozie*. Opowieść gościa przybliżyła realia dawnego życia, a także historię znanych miejsc w regionie, m.in. Pałacu w Lubostroniu.

24.09. w **Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** odbyło się spotkanie z Krzysztofem Leśniewskim, kucharzem, autorem książki *Kuchnia Pałucka*, poradnika *Tradycyjna Spiżarnia*, a także publikacji o wyrobie konserw w słoikach i puszkach. Spotkanie poświęcono najnowszej książce *Napoje gazowane i niegazowane. 100 przepisów na orzeźwiający lemoniady, soki, nektary, wodę sodową, herbaty fermentowane i inne*. Rozmowę z gościem przeprowadziła była dyrektor Książnicy, Grażyna Szafraniak. Kucharz podzielił się z uczestnikami swoją pasją i miłością do gotowania, a także zaprezentował sprzęty związane z przygotowaniem napojów z bąbelkami: saturatory, syfony. Nie zabrakło oranżady w woreczkach przypominającej wszystkim czasy PRL-u. Gość promuje lokalną kuchnię podczas festynów odbywających się na ziemi pałuckiej. Działa również w organizacjach rozpowszechniających zabytki i kulturę Pałuk.

25.09. **Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Nakle** gościła Krzysztofa Krygiera, podróżnika, prelegenta oraz uczestnika festiwalu podróżniczych takich jak „Kolosa” w Gdyni, „Równoleżnik Zero” we Wrocławiu czy „Orinoko” nad Wartą. Tematem spotkania był Laos – kraj często pomijany na turystycznej mapie, a zarazem kryjący niezwykle bogactwo kulturowe i przyrodnicze. Gość z pasją opowiedział o swojej podróży, koncentrując się na rejsie potężną rzeką Mekong, która stanowi życiodajną arterię regionu. W barwny sposób zrelacjonował swoje spotkania z przedstawicielami mniejszości etnicznych Laosu, zwłaszcza ludów Hmong oraz Akha, mieszkających w odległych wioskach. Publiczność z zaciekawieniem słuchała o ich tradycjach, codziennym życiu, wierzeniach

(często animistycznych) i relacjach ze światem zewnętrznym. Opowieściom towarzyszyła prezentacja zdjęć, ukazująca niesamowite krajobrazy, piękno tropikalnej roślinności, a także skarby kultury buddyjskiej Laosu. Prelegent podkreślił unikatowe dziedzictwo architektoniczne kraju, będące syntezą lokalnej kultury i wpływów dawnej kolonii francuskiej.

26.09. w **Filii nr 4 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyła się XI Biesiada Myśli Poetyckiej, zorganizowana w ramach Bydgoskiego Trójkąta Literackiego. Gościem honorowym była Jolanta Baziak, bydgoska pisarka, eseistka. Spotkanie poprowadzili Lucyna Siemińska oraz Jarosław Stanisław Jackiewicz. Prezentacji poetyckich strof towarzyszył koncert skrzypcowy w wykonaniu Małgorzaty Mówińskiej-Zyśk oraz Svitlany Pobereźniuk.

29.09. **Filia nr 19 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała spotkanie dla dzieci z okazji Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania. Mali miłośnicy książek rozmawiali o samym święcie oraz o tym, jakie korzyści płyną z głośnego czytania, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Przybliżono również postaci patronki tego wyjątkowego dnia – Janiny Porazińskiej. Uczestnicy wysłuchali fragmentu jej książki *Pamiętnik Czarnego Noska*. Kolejnym punktem zajęć była krótka wycieczka po bibliotece. Dzieci poznały zasady poruszania się między regałami oraz dowiedziały się, jak odnaleźć interesującą książkę. Na zakończenie spotkania odbyło się wspólne głośne czytanie. Chętne dzieci prezentowały fragmenty wybranych przez siebie książek.

29.09. gościem **Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Żninie** była Eliza Piotrowska, pisarka, poetka, tłumaczka książek i podróżniczka. Podczas spotkania w Klubie Podróżnika, autorka promowała swoją najnowszą książkę *Obczyzno moja*. Podczas spotkania opowiedziała o brazylijskiej gościnności i codziennym życiu jej mieszkańców, a także o architekturze, zabytkach, religii i kulturze, bogatej przyrodzie, zwierzętach i klimacie.

PAŹDZIERNIK

01.10. w **Bibliotece-Centrum Kultury w Kęsowie** odbyło się spotkanie z dr. Adamem Węsierskim, które poświęcono promocji dwóch kolejnych tomów *Toksycznej agentury* (tom VII i VII) oraz książki *Sensacje i sekrety Pomorza, Kujaw i Pałuk w latach 1945-1990*. Współautorami tej ostatniej publikacji są Mariusz Brunka oraz Sławomir Majnert; 02.10. gość spotkał się z czytelnikami **Biblioteki-Centrum Kultury i Promocji w Lubiewie**; 03.10. autor był gościem **Gminnej Biblioteki Publicznej w Ceckynie**; 06.10.

odwiedził **Bibliotekę Publiczną w Sępólnie Krajeńskim**; 16.10. gościł w **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Strzelnie**, gdzie wygłosił wykład pt. „Fenomen konspiracji młodzieżowej. Młodzi niezłomni patrioci ze Strzelna w czasach stalinowskich”; 28.11. dr Adam Węsierski i Sławomir Majnert spotkali się z czytelnikami **Gminnej Biblioteki Publicznej w Śliwicach**, gdzie promowali książkę *Sensacje i sekrety Pomorza, Kujaw i Paluk w latach 1945-1990*; 09.12. poprowadzili spotkanie w **Bibliotece Publicznej w Świeciu** pt. „W oparach absurdu Polski Ludowej – śmiech, humor, satyra na trudne czasy”, poświęcone humorystycznej stronie życia w realiach Polski Ludowej.

01.10. gościem **Gminnej Biblioteki Publicznej w Rogowie** była Justyna Trojanowska, pasjonatka genealogii, autorka licznych artykułów i prelegentka konferencji naukowych. Podczas spotkania podzieliła się swoim 25-letnim doświadczeniem w badaniach genealogicznych, opowiedziała o historii rodzin z Mazowsza Płockiego, Ziemi Dobrzyńskiej, Chełmińskiej i Podlasia, a także udzieliła wielu cennych wskazówek, jak rozpocząć własne poszukiwania rodzinnych korzeni. Uczestnicy poznali tajniki pracy genealogicznej, dowiedzieli się, gdzie szukać dokumentów i jak odkrywać historie ukryte w archiwach.

02.10. **Filia nr 24 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała spotkanie z Anetą Szydłowską (Fordońskie Czarownice) w ramach cyklu „Cztery pory roku z demonologią słowiańską”. Prelekcja pt. „Jesienne spotkanie ze słowiańskimi demonami” przybliżyła wiadomości na temat wierzeń przodków oraz demonów: wampirzy, strzyg i zmór. 04.12. podczas kolejnego spotkania, zaprezentowała prelekcję pt. „Zimową porą z demonami słowiańskimi”. Poświęciła ją stworzeniom, duchom i innym bytom zamieszkującym mroki dawnych puszczy i borów, ale także sztolni, izb i chałup. Opowiedziała m.in. o nocnicach, chowańcach, bannikach.

03.10. w **Filii nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** odbył się wernisaż wystawy fotografii Michała Tomaszewskiego pt. „Od Tatr po Karkonosze”. Gość opowiedział o niebezpieczeństwach i trudnościach jakie niesie ze sobą fotografia wysokogórska. Na prezentowanej wystawie, oprócz zdjęć znalazły się również analogowe aparaty fotograficzne, m.in. polski Star 66, którym autor nadal fotografuje górskie pejzaże.

08.10. gościem **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** była Sywia Trojanowska, autorka powieści i sztuk teatralnych, trenerka biznesowa. Podczas spotkania pisarka opowiedziała o dwóch książkach: *Córki czarnego munduru* oraz *Kobieta o białych oczach*, których akcja

rozgrywa się w latach trzydziestych XX wieku, podczas wojny, jak i po jej zakończeniu. Jako specjalistka w dziedzinie coachingu, przeprowadziła również warsztaty o samoakceptacji i pozytywnym myśleniu ph. „Piękno jest wewnątrz mnie”. Spotkanie miało na celu zachęcenie uczestników do refleksji nad własną wartością, akceptacją siebie oraz odkrywaniem wewnętrznej piękna, niezależnie od zewnętrznych standardów.

09.10. w **Filii nr 10 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP Bydgoszczy** miały miejsce warsztaty kosmetyczno-makijażowe ph. „Portret bohaterki. Odkrywamy siłę makijażu”. Uczestniczki pod okiem wizażystki Anny Zielińskiej uczyły się, jak za pomocą pędzli i kolorów malować „twarz na nowo”, czerpiąc inspirację z klasycznej literatury. Spotkanie rozpoczęło się dyskusją o „maskach” i „przebraniach” w dziełach: od balowych kreacji Anny Kareniny po symboliczny, nieuchwytny urok Jaya Gatsby'ego. Głównym motywem było wydobywanie wewnętrznej narracji każdej uczestniczki. Panie uczyły się, jak makijaż może stanowić „epilog” lub „nowy rozdział” w ich codziennym życiu, jak precyzyjny kontur niczym pióro Szekspira może podkreślić charakter, a odpowiedni dobór kolorów – odzwierciedlić nastrój niczym wiersz. Była to inspirująca lekcja o tym, iż zarówno twarz, jak i ulubiona książka, zasługują na mistrzowskie „edycje”.

09.10. **Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi** gościła Annę Bogucką, autorkę książki dla dzieci *Niezwykłe przygody Myszki Sisi* oraz ilustratora Mikey'a Arnott. Publikacja przeznaczona jest dla dzieci w wieku 8-12 lat i została wydana w językach polskim i angielskim. Autorka zadedykowała ją pamięci swojej mamy, Wandy Bogackiej, nauczycielki z Kęsowa, która była dla niej inspiracją i wzorem wrażliwości oraz miłości do literatury. Książka opowiada o małej, pełnej odwagi myszce, która wyrusza w niezwykłą podróż, podczas której dowiaduje się, czym są przyjaźń, empatia i siła marzeń.

09.10. **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie** zorganizowała spotkanie z Markiem Kujawą, autorem książki *Kanał Żeglugowy Folusz - Pturtek*. Było to wyjątkowe spotkanie, podczas którego czytelnicy poznali lokalną historię z zupełnie nowej perspektywy. Gość w pasjonujący sposób opowiadał o kanale, jego znaczeniu dla regionu i ludziach z nim związanych. 05.11. autor odwiedził **Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Barcinie**. Znany z zamiłowania do wędrówek skuterem i eksploracji lokalnych szlaków, gość zabrał słuchaczy w podróż po najbliższej okolicy. Nieliczni pamiętają, że między Barcinem a Żninem biegła blisko 13-kilometrowa droga wodna ze śluzami i barkami, łącząca jeziora pałuckie z Notecią. Między Foluszem a Pturkiem woda niosła drewno, len i zboże do Poznania, Gdańska, czy Niemiec. Spotkanie miało formę gawędy, wzbogaconej

o archiwalne zdjęcia, prezentację multimedialną i mapy. Prelegent opowiedział nie tylko o walorach przyrodniczych, ale także o bogatej historii regionu i mieszkańcach z nim związanych.

10.10. w **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mogilnie** odbyło się spotkanie z Julią Kubicką, pisarką, psycholożką w biznesie i autorką powieści, skierowanych do czytelników young adult, m.in. z cykli: *Słodki smak trucizny*, *Tajemnice Haven High*, *Tak powstają złoczyńcy*. Pisarka nie tylko opowiedziała o kulisach powstania książek, ale też z zainteresowaniem wysłuchiwała historii czytelników. Jej emocjonalne powieści pełne są pasji, zwrotów akcji i życiowych zawirowań.

15.10. gościem **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Łabiszynie** był Paweł Gołuch, autor serii wierszowanych książek *Smocze kroniki* oraz powieści dla młodzieży *Elwin 13.400 lat po upadku*. Podczas spotkania, zorganizowanego w ramach Nocy Bibliotek, gość zaprezentował wybrane wiersze, śpiewał i grał na gitarze. Na przykładzie warsztatu stolarskiego i wiersza na ten temat, przekazał uczestnikom, jak ważna jest współpraca.

15.10. w **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Żninie** miało miejsce spotkanie autorskie z Michałem Margasem, promujące debiutancką książkę *Intryga*. Gość opowiedział o kulisach powstania książki, inspiracjach oraz planach na kolejne tytuły. Była to wyjątkowa okazja, by porozmawiać z lokalnym pisarzem i zdobyć jego autograf.

16.10. z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki, w **Bibliotece Głównej WiMBP w Bydgoszczy** odbyło się słuchowisko na żywo „16 października 2026 roku” w wykonaniu Karoliny Kasprzak (głos), Evy Lanche, Radosława Drwęckiego, Wojciecha Jachny (muzyka), Marcina Karnowskiego (tekst). Słuchowisko jako teatr dźwięku i słowa, eksperymentuje z relacjami jakie zachodzą pomiędzy tym co słyszalne, a tym co wyobraźniowe.

16.10. w ramach Programu Ameryka w Twojej Bibliotece, w **Bibliotece Głównej WiMBP w Bydgoszczy** gościł dr Adam Piekarski, który wygłosił wykład pt. „Nowe odkrywanie indiańskiej Ameryki. Autorskie refleksje z wystaw w USA i Europie”. Jubileuszowe, 15. spotkanie z indiańskimi kulturami poświęcone było opowieściom ukrytym w muzealnych artefaktach – przedmiotach zgromadzonych w tubylczych muzeach USA i Europy. Spotkanie stało się okazją do refleksji nad historią plemion i kolonizatorów, a także nad tym, jak przedmioty mogą odzyskiwać pamięć i tożsamość.

16.10. **Filia nr 15 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała spotkanie autorskie z Michałem Jankowskim, historykiem, regionalistą, księgarzem, autorem publikacji dla

dorosłych i dla dzieci oraz tomików poezji. Przy akompaniamencie gitary, gość zaprezentował wiersze pochodzące z najnowszego tomiku *Podszepty z cienia*. Autor opowiada w nim o osobistych, trudnych doświadczeniach związanych z depresją, o miłości, wierze czy przemijaniu. Tomik wzbogacony został autorskimi zdjęciami.

16.10. **Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim** zorganizowała spotkanie z Danielem Nitą, archeologiem współczesności, kolekcjonerem i pasjonatem militariów oraz Michałem Skibińskim, miłośnikiem map i badań terenowych ze Stowarzyszenia Kartograficzno-Eksploracyjnego „Dąbrowa”. Pierwszy gość przedstawił dzieje współczesnej broni palnej i jej ewolucję w ostatnich dziesięcioleciach. Była to fascynująca opowieść o inżynierii, taktyce i sposobie, w jaki sposób broń palna kształtowała i kształtuje pole walki. Wykład został wzbogacony pokazem różnych rodzajów broni palnej pochodzącej z prywatnej kolekcji. Kolejny gość opowiedział o działalności stowarzyszenia oraz wygłosił prelekcję pt. „Kartograficzna pasja jako przewodnik po przestrzeni historycznej”.

17.10. w ramach Nocy Bibliotek, w **Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Łabiszynie** miało miejsce spotkanie z Jakubem Poradą, dziennikarzem radiowym i telewizyjnym, autorem książek podróżniczych, m.in. *Porada na Europę. Tanie podróżowanie; Chłopaki na softaxach; Porada da radę. Tanie latanie*. Podczas spotkania gość podzielił się z uczestnikami swoją pasją do podróżowania po świecie. Opowiedział również o małych miejscowościach, które warto odwiedzić, np. Starkowo, gdzie znajduje się świetna Zagroda Śledziowa, a najkrótsza rzeka w Europie zlokalizowana jest w polskich Klonowicach i ma zaledwie 800 metrów. Przekazał również wiele ciekawych informacji na temat tanich podróży, noclegów, lotów.

17.10. **Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie** gościła Katarzynę Bellingham, pasjonatkę ogrodnictwa, miłośniczkę przyrody, autorkę książek o ogrodach angielskich i cyklu prac ogrodniczych podporządkowanych porom roku. Wraz z mężem prowadzi gospodarstwo ogrodnicze na Kaszubach. Przyjmuje w nim wycieczki i organizuje warsztaty tematyczne. Podczas spotkania promowała najnowszą publikację *Dobry Rok w Ogrodzie*.

18.10. w **Filii nr 21 dla dorosłych WiMBP w Bydgoszczy** odbyły się warsztaty interpretacji poezji z cyklu „Niektórzy lubią poezję”, adresowane do dorosłych i młodzieży. Poprowadziła je Kamila Łaszczewska, wokalistka, trener wokalny. Tematem spotkania była poezja śpiewana. Omówiono utwory: Jarosława Adamskiego *Wyczaruje ci bajkę*, Jana Rybowicza *Oswojony przez śmierć* oraz Sławka Wolskiego *Spacerologia*.

18.10. **Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach**, zorganizowała spotkanie z dr Alicją Drozd-Lipińską, antropologiem, która od lat zajmuje się badaniami szczątków ludzkich odkrywanych podczas prac archeologicznych w regionie. W fascynujący i przystępny sposób opowiedziała o swojej pracy, przybliżając kulisy badań antropologicznych – od momentu odkrycia szczątków po naukową analizę, która pozwala odtworzyć życie ludzi sprzed setek lat. Wykładowi pt. „Analiza antropologiczna ludzkich szczątków wydobytych przy kościele p.w. św. Wojciecha w Sadkach”, towarzyszyła prezentacja multimedialna, bogato ilustrowana zdjęciami i materiałami z badań terenowych. W drugiej części spotkania antropolog przedstawiła historię zagruzowanej krypty w kościele w Łabiszynie, a także niezwykle poruszającą opowieść o grobowcu rodziny Mieczkowskich w Kcyni. Prelegentka przeniosła słuchaczy do Sadek, gdzie podczas badań archeologicznych przy kościele odkryto 30 pochówków w 13. wykopach archeologicznych, z których część pozostaje jeszcze nieeksplorowana.

18.10. w **Bibliotece Publicznej w Solcu Kujawskim** odbyła się Noc Bibliotek, podczas której dorośli czytelnicy spotkali się z Małgorzatą Oliwią Sobczak, autorką powieści kryminalnych z serii *Kolory zła*, a także wysłuchali wykładu Patryka Banasiaka poświęconego lokalnemu patriotyzmowi i pamięci mieszkańców Solca Kujawskiego. Filia dla dzieci przygotowała zajęcia pt. „Straszna noc w bibliotece” oraz zaprosiła na film *Biuro detektywistyczne Lassego i Mai. Rabuś w pociągu*. Wieczór pełen atrakcji zwieńczyły rozgrywki gier planszowych.

20.10. **Filia nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** wspólnie ze Stowarzyszeniem SLAVOS – Słowiańska Pracownia Kultury i Dialogu, po raz drugi zorganizowały polsko-ukraiński konkurs recytatorski pt. „I dzień i noc i mgnienie...”. W finale, który odbył się w Młynach Rothera, wzięło udział 12 uczestniczek, które zaprezentowały wiersze Wasyla Stusa, Liny Kostenko, Wasyla Symonenki, Iwana Dracza. Jury w składzie: Krystyna Wulert – przewodnicząca, Helena Dobaczewska-Skonieczka oraz Jarosław Stanisław Jackiewicz, przyznało 2 nagrody główne. Laureatkami tegorocznej edycji zostały: Martyna Ciechorska uczennica VIII LO w Toruniu i uczestniczka zajęć w MDK „Studio P” w Toruniu oraz Anna Halizina uczennica XXI LO Integracyjnego w Bydgoszczy. Wyróżnienia otrzymały: Agata Kondej uczennica VIII LO w Toruniu i uczestniczka zajęć w MDK „Studio P” w Toruniu oraz Daria Sarazhynska uczennica XII LO w Bydgoszczy. Oprawę muzyczną przygotowała Viktoriia Melnikava. Spotkanie poprowadził Wojciech Sarnacki. Konkurs został sfinansowany w ramach współpracy międzynarodowej miasta Bydgoszczy. Upominki rzeczowe ufundowała

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy.

20.10. Filia nr 23 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy przeprowadziła zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci pt. „Podróż do Bullerbyn”. Podczas spotkania uczestnicy obejrżeli prezentację na temat życia i twórczości Astrid Lindgren, jej pierwszych sukcesów literackich, książek, które zdobyły popularność wśród dzieci na całym świecie oraz nagród. Dzięki książce Christiny Björk *Przygody Astrid - zanim została Astrid Lindgren*, dzieci dowiedziały się, jak wyglądało Bullerbyn, mała wioska, w której rozgrywa się akcja opowieści. Po rozwiązaniu quizu sprawdzającego znajomość treści książki, wykonały papierowe domki, przedstawiające trzy zagrody w Bullerbyn, w których mieszkali główni bohaterowie opowieści.

20.10. Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach, przy współpracy z Parafią pw. św. Wojciecha w Sadkach, zorganizowała spotkanie z Anną Sergott, kustosz Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią, poświęcone obyczajom związanym z pogrzebem i pochówkiem w epoce baroku. Prelegentka opowiedziała o dawnych tradycjach funeralnych, które towarzyszyły pożegnaniom zmarłych w XVII i XVIII wieku. Jednym z głównych wątków była historia pogrzebu fundatora sadkowskiego kościoła – Wojciecha Bnińskiego. W świątyni tej złożono serca hrabiego, jego córki Estery, syna Konstantego oraz wnuka Józefa. W dalszej części wykładu przybliżyła zmiany, jakie przyniósł koniec XVIII wieku, kiedy to pod wpływem idei z Francji zaczęto odchodzić od chowania zmarłych przy kościołach. Pomimo sprzeciwu magnaterii, tworzone cmentarze poza granicami miast i wsi, co z czasem stało się powszechną praktyką. Po części wykładowej, uczestnicy udali się do kościelnej krypty, gdzie mogli podziwiać pięknie zdobione trumny hrabiów Bnińskich. Podczas spaceru na cmentarz parafialny, kustosz opowiedziała o krajeńskich obyczajach związanych ze zmarłymi oraz o grobowcu księdza Robowskiego, zasłużonego duchownego parafii sadkowskiej.

22.10. w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Gniewkowie odbyło się spotkanie podróżnicze z Robertem Gondkiem, miłośnikiem Afryki i autorem książki *W drodze na najwyższe szczyty Afryki*. Dzięki pełnej pasji opowieści gościa, uczestnicy mieli okazję odbyć niezwykłą podróż po Namibii i Botswanie – krajach o bogatej różnorodności przyrodniczej i kulturowej. Relacji towarzyszył pokaz fotografii i filmów. Dużym zainteresowaniem cieszyła się również możliwość nabycia oryginalnych, ręcznie wytwarzanych pamiątek z Afryki.

22.10. gościem **Rejonowej Biblioteki Publicznej w Szubinie** był Maciej Dobosiewicz, copywriter, pisarz, redaktor, autor powieści kryminalnej *Komisarz Zagrobny i powódź*, za którą otrzymał Medal Młodej Sztuki w 2015 roku, a także twórca książek dla dzieci z cyklu *Nuka*. Podczas spotkania z czytelnikami, opowiedział o najnowszej książce *Laszowanie* będącej zbiorem opowiadań o chłopcu dorastającym w małym miasteczku, w czasach kończącego się komunizmu.

23.10. w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Jaksicach** miało miejsce spotkanie z Rafałem Witkiem, autorem książek, wierszy i słuchowisk dla dzieci i młodzieży. Podczas zajęć uczestnicy poznali warsztat pisarski gościa oraz wysłuchali fragmentów jego utworów. Nie zabrakło również quizów i zagadek nawiązujących do twórczości autora.

26.10. **Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrczu** gościła Przemysława Kossakowskiego, podróżnika, dokumentalistę, dziennikarza. Podczas spotkania, opowiedział o swoich wyprawach po Ameryce Południowej, dzieląc się nie tylko barwnymi historiami z podróży, ale też refleksjami o ludziach, kulturze i granicach ludzkiej wytrzymałości.

28.10. **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie** zorganizowała spotkanie z Andrzejem Górnym, autorem książki *Tydzień Wiekuistej Szczęśliwości Anioła G.* Podczas spotkania, gość opowiedział o pracy nad tekstem i procesie wydawniczym. To powieść pełna humoru, przygód i opowieści o dzieciństwie spędzonym na wsi lat 80., o życiu w zgodzie z naturą oraz relacjach rodzinnych i sąsiedzkich.

28.10. **Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach** zorganizowała warsztaty edukacyjne z Katarzyną Rymarz, poświęcone tradycyjnym ziołom aromatycznym i pikantnym. Uczestnicy poznali historię stosowania przypraw w kulturze oraz technikę przygotowania domowego pieprzu ziołowego. Zajęcia objęły praktyczne wykonywanie mieszanek ziołowych oraz naukę rozpoznawania polskich roślin aromatycznych.

28.10. w **Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Więcborku** odbyła się promocja pierwszego tomu publikacji *Zbrodnia pomorska 1939. Dokumentacja terroru niemieckiego*, będącej naukowym opracowaniem tragicznych wydarzeń, jakie rozegrały się na Pomorzu w pierwszych miesiącach II wojny światowej. Publikacja oparta na szerokiej bazie źródłowej, stanowi ważny wkład w dokumentowanie niemieckiego terroru oraz upamiętnienie ofiar zbrodni popełnionych w 1939 roku. Gośćmi spotkania byli autorzy: dr Izabela Mazanowska, dr hab. Monika Tomkiewicz, dr hab. Tomasz Ceran. Wydarzenie zorganizowano przy współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy.

29.10. w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Świekatowie** miało miejsce uroczyste podsumowanie projektu PASTA (Praktyczna Aktywność Sprzyjająca Talentom Artystycznym), realizowanego w ramach programu Działaj Lokalnie. Podczas wydarzenia uczestnicy i zaproszeni goście mieli okazję zobaczyć efekty wspólnego działania w postaci wystawy prac artystycznych, które powstały w trakcie realizacji projektu, a także wysłuchać krótkiego podsumowania całego przedsięwzięcia. Projekt PASTA realizowany był w bibliotece od czerwca do października 2025 roku. Pomysłodawcą przedsięwzięcia była Grupa Nieformalna PASTYLKI. W ramach wydarzenia uczestnicy wzięli udział w warsztatach: malarskim, haftu krzyżkowego oraz wyplatania z wikliny. Projekt dofinansowano ze środków programu „Działaj Lokalnie” Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Ośrodek Działaj Lokalnie w Świeciu.

30.10. **Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie** gościła Marcina Pałasza, autora książek opowiadających m.in. o przygodach psa Elfa. Podczas spotkania, pisarz opowiedział o swojej pracy literackiej oraz przytoczył kilka zabawnych anegdot ze swojego życia.

LISTOPAD

04.11. **Filia nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała spotkanie poetycko-muzyczne ph. „Wspomnienia między nutami wersów”, poświęcone pamięci nieżyjących poetów z regionu. Zaproszeni poeci bydgoscy, m.in.: Lucyna Siemińska, Barbara Jendrzejewska, Krystyna Wulert, Jarosław Stanisław Jackiewicz, nie tylko recytowali wiersze, ale także dzielili się osobistymi, ciepłymi wspomnieniami o tych, którzy odeszli. Zaprezentowano utwory poetów: Małgorzaty Szulczyńskiej, Elżbiety Nowosielskiej, Jadwigi Tyrankiewicz, Ewy Zalewskiej, Andrzeja Baszkowskiego, Krzysztofa Nowickiego, Krzysztofa Derdowskiego, Kazimierza Balcerowskiego, Wojciecha Banacha, Kazimierza Hoffmana, Zbigniewa Wróbla, Andrzeja Klawittera, Leszka Łęgowskiego, Mieczysława Wojtasika. Spotkaniu towarzyszyła wystawa portretów wspomnianych poetów autorstwa Marzenny Lewandowskiej oraz nastrojowa muzyka w wykonaniu skrzypaczek: Małgorzaty Mówińskiej-Zyśk oraz Svitlany Pobereźniuk.

04.11. w **Filii nr 10 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyły się warsztaty dla seniorów, których tematem przewodnim była rola ziołolecznictwa w poprawie witalności i ogólnego samopoczucia w starszym wieku. Prelekcję ph. „Aktywny Senior – zioła

wzmacniające” zaprezentowała Bernadeta Staśkiewicz, ekspertka w dziedzinie ziołolecznictwa, związana m.in. z Zakładem Zielarskim „Kawon”.

05.11. **Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Kruszwicy**, przy współpracy z Centrum Kultury i Sportu „Ziemowit” oraz Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół Nadgoplański” zorganizowały konkurs recytatorski pt. „Krajobraz Poezji Polskiej”. Uczniowie szkół podstawowych recytowali wiersze polskich poetów, m.in. Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Patronki Roku 2025. W każdej kategorii wiekowej przyznano trzy nagrody oraz wyróżnienia.

06.11. gościem **Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nakle** była Małgorzata Jarocińska, która zaprezentowała gawędę historyczną *Wymarsz*. Opowieść symbolicznie nawiązywała do historycznego wymarszu I Kompanii Kadrowej z krakowskich Oleandrów 6 sierpnia 1914 roku, stanowiącego załóżek przyszłej polskiej armii. Prelegentka wzbogaciła swoją opowieść o liczne fragmenty listów i przemówień z epoki, pozwalając słuchaczom głębiej wczuć się w nadzieję i determinację Polaków dążących do wolności. W jej narracji pojawiły się kluczowe dla odzyskania niepodległości postaci, w tym Piłsudski i Paderewski. Niezwykle ważnym i wzruszającym elementem spotkania było wspólne śpiewanie pieśni niepodległościowych, m.in. *Wojenko, wojenko, Piechota* oraz *O mój rozmarynie*. Gawęda zakończyła się przypomnieniem kluczowej daty 11 listopada 1918 roku, symbolizującej spełnienie marzeń wielu pokoleń Polaków i ostateczne odzyskanie niepodległości.

07.11. w **Filii nr 5 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** odbył się wernisaż wystawy fotografii grupy „Flesz” z Szubina, pt. „Uroda Krajny i Pałuk”. Klub Miłośników Fotografii „Flesz” powstał w maju 2000 roku z inicjatywy pasjonatów fotografii związanych z Rejonową Biblioteką Publiczną w Szubinie. Pierwsza wystawa pt. „Wieś Pałucka” odbyła się w 2003 roku i spotkała się z bardzo ciepłym przyjęciem. Przez 25 lat działalności, „Flesz” zorganizował ponad sto wystaw, a jego członkowie wielokrotnie prezentowali swoje prace również indywidualnie w różnych zakątkach kraju.

07.11. w **Filii nr 10 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** miał miejsce koncert pieśni patriotycznych pt. „Wolność, Muzyka, Ojczyzna”, zorganizowany z okazji Narodowego Święta Niepodległości. Artyści z zespołu muzycznego „Wrzos” zaprezentowali wybrane pieśni, m.in.: *W zielonym gaju, Czerwone jagody* oraz *Pierwsza kadrowa*.

07.11. w **Filii nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** odbył się wernisaż wystawy pokonkursowej prac Grupy Plastycznej IMPRESJA 1. Blog pt. „Military Art”, zorganizowany z okazji Narodowego Święta Niepodległości. Wydarzenie stało się okazją do refleksji nad historią i dziedzictwem oręża polskiego. Gośćmi specjalnymi spotkania był mjr Maciej Kikowski, szef Sekcji Wychowawczej reprezentujący 1. Brygadę Logistyczną oraz Kierownik Klubu „Logistyk” Andrzej Walkowiak.

07.11. w **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Inowrocławiu** miał miejsce wernisaż wystawy obrazów Marty Solińskiej pt. „Nie na pokaz”. Prezentowane prace to zbiór portretów malowanych na przestrzeni kilkunastu lat – różnorodnych stylistycznie, lecz spójnych w przesłaniu. Artystka koncentruje się w nich na ludziach niepozornych, często zapomnianych i wykluczonych, odwracając wzrok od tego, co „fotogeniczne” i łatwe w odbiorze. Jej bohaterowie to głównie osoby starsze, naznaczone doświadczeniem, których twarze i spojrzenia niosą głęboki ładunek emocjonalny. Podkreśliła, że każdy z obrazów jest próbą zobaczenia, nie oceniania. Zrezygnowała z upiększania na rzecz autentyczności – spojrzenia na człowieka takim, jakim jest.

08.11. **Biblioteka Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach** gościła Marka Piekarczyka, wokalistę zespołu TSA, autora tekstów, aranżera i producenta muzycznego. Podczas spotkania promującego książkę *Zwierzenia kontestatora*, muzyk opowiedział o swojej drodze artystycznej, wartościach, którymi kieruje się w życiu, a także kulisach powstania książki pełnej szczerości i rockowej energii. Po spotkaniu odbył się koncert artysty.

11.11. z okazji Gminnych Obchodów Narodowego Święta Niepodległości, **Gminna Biblioteka Publiczna w Lniano** przy współpracy z Gminą Lniano zorganizowała uroczyste spotkanie ph. „Moja Wolność – ZaśpiewajMy”. W ramach wydarzenia, władze Gminy oraz wolontariusze zaprezentowali wiersze patriotyczne. Rozstrzygnięto również konkurs literacki pt. „Moja wolność”, adresowany do seniorów i osób w wieku 50+ z terenu Gminy Lniano. Celem konkursu było promowanie i rozwijanie twórczości literackiej seniorów poprzez inspirowanie do aktywności twórczej, wspieranie wyrażania siebie za pomocą słowa pisanego oraz budowanie przestrzeni do dzielenia się swoją twórczością. Kolejnym punktem programu był koncert zespołu Trzy Korony 2000, który wykonał niezapomniane przeboje Krzysztofa Klenczona. Zwieńczeniem uroczystego spotkania był przygotowany przez Koła Gospodyń Wiejskich w Lniano poczęstunek w postaci tortu okolicznościowego w biało-czerwonych barwach oraz regalików „Smak Wolności”.

12.11. w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Świekatowie** gościła Monika Skikiewicz, która poprowadziła warsztaty dla najmłodszych nawiązujące do opowieści z serii „Kicia Kocia” autorstwa Anity Głowińskiej. Mali uczestnicy z zainteresowaniem wysłuchali opowieści o przygodach ulubionej bohaterki oraz aktywnie uczestniczyli w zabawach inspirowanych jej przygodami.

13.11. **Filia nr 3 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała wernisaż wystawy prac Arkadiusza Krzezińskiego pt. „Uchronić od zapomnienia – Bydgoszcz”. Podczas spotkania gość zaprezentował grafiki przedstawiające różne zakątki miasta, a także opowiedział o ich historii.

13.11. w **Filii nr 5 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** odbyła się projekcja filmu pt. „Posłuchaj, jak brzmi Londynek”. To reportaż Macieja Matowskiego dokumentujący proces powstawania koncertu „Leo. To nie Kobra, to Leo Leo Leo”, przygotowanego przez Contemporary Noise Sextet pod kierunkiem Ola Walickiego, kompozytora i kontrabasisty znanego z projektów łączących jazz, muzykę improwizowaną oraz eksperymentalną. Artyści wsłuchali się w Londynek, rozmowy, dźwięki podwórek i warsztatów, a następnie przekształcili je w muzykę. Materiał pokazuje dzielnicę o niezwyklej historii i charakterystycznej architekturze, która dzięki sztuce i społecznej energii zaczyna brzmieć na nowo.

13.11. **Filia w Piechcinie Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie**, zorganizowała spotkanie z Magdaleną Basińską z Muzeum im. Jana Kasprzowicza w Inowrocławiu, połączone z promocją książki *Piechcin – kamieniołom cierpienia*. Publikację poświęcono obozowi więźniów politycznych w Piechcinie. Rozmowę poprowadził Paweł Sztama z Oddziału IPN w Warszawie, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. Autorka przybliżyła kulisy powstawania publikacji, a także dramatyczne losy ludzi związanych z piechcińskim kamieniołomem. Dyskusja skupiła się na lokalnej historii, pamięci o ofiarach oraz konieczności dokumentowania trudnych, często zapomnianych epizodów przeszłości regionu. Wydarzeniu towarzyszyły koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Justyny Gęsińskiej, solistki Opera Nova w Bydgoszczy oraz wystawa pamiątek po żołnierzach Armii Krajowej autorstwa Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Reduta Kujawska”.

13.11. w Saloniku Literacko-Artystycznym **Biblioteki Miejskiej w Inowrocławiu** miało miejsce spotkanie poetycko-muzyczne z Michałem Zabłockim, poetą, autorem tekstów piosenek, reżyserem i producentem

spektakli oraz widowisk muzycznych. Publiczność wysłuchała nie tylko historii powstania znanych piosenek, takich jak: *Cichosza*, *Na brackiej pada deszcz*, *Zaklinanie*, *czarowanie* czy *Naprawdę nie dzieje się nic*, ale także ich oryginalnych, niesłyszanych wcześniej wersji w interpretacji autora. Gość wprowadził słuchaczy w ekscentryczny świat krakowskich poetów i muzyków, podzielił się wieloma anegdotami o pracy z takimi artystami jak Grzegorz Turnau, Czesław Mozil czy Kuba Badach. Na spotkaniu nie zabrakło refleksji, ale także dobrej zabawy przy dźwiękach uwielbianych i śpiewanych od lat utworów.

17.11. w **Gminnej Bibliotece Publicznej w Gostycynie** gościła ilustratorka Joanna Concejo. Podczas spotkania adresowanego do dzieci, opowiedziała o swojej pracy twórczej oraz przeprowadziła warsztaty plastyczne w oparciu o książkę *Zgubiona dusza* Olgi Tokarczuk, do której stworzyła ilustracje.

18.11. w **Filii nr 11 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** miało miejsce spotkanie z Michałem Siedleckim pt. „Słowenia. Opowieść o mojej słoweńskiej rodzinie”. Uczestnicy wysłuchali poruszającej i niezwykle barwnej opowieści o słoweńskiej rodzinie gościa, którą poznał podczas jednej ze swoich bałkańskich wypraw. W interesujący sposób połączył osobiste doświadczenia z bogactwem kultury regionu, kreśląc żywy obraz miejsc, ludzi i historii, które napotkał na swojej drodze.

18.11. gościem **Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mogilnie** była Monika Szomko, aktorka teatralna, filmowa i dubbingowa, współorganizatorka Van Gogh Festiwalu w Brzózkach. Na scenie i poza nią łączy doświadczenia artystyczne z pasją edukacyjną, prowadząc spotkania poświęcone Vincentowi van Goghowi. Wspólnie z Michałem Rusinkiem napisała książkę *Trampki Vincenta, czyli jak się nie nudzić w muzeum*. Podczas spotkania ph. „Vincent van Gogh. Opowieść o życiu, które stało się sztuką”, przybliżyła sylwetkę genialnego artysty, który nie doczekał się uznania za życia, ale po latach stał się jednym z najbardziej znanych malarzy w historii sztuki. 19.11. Monika Szomko odwiedziła **Rejonową Bibliotekę Publiczną w Szubinie**.

20.11. w **Filii nr 24 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyło się spotkanie podróżnicze z Renatą Rzyduch, zorganizowane w ramach cyklu pt. „Biblioteka na końcu świata”. Podróżniczka wraz z mężem odwiedziła Indie w związku z Adopcją na Odległość dwojga dzieci z Ośrodka Rehabilitacji Trędowatych Jeevodaya w indyjskim stanie Chattisgarh. Zdecydowali się wspomagać w ten sposób dzieci trędowatych rodziców leczonych w tej pallotyńskiej placówce. W Indiach osoby dotknięte trędem i ich rodziny są bowiem wykluczone społecznie. Ośrodek Jeevodaya jest placówką działającą charytatywnie.

Pomaga osobom dotkniętym przez trąd i członkom ich rodzin, a także najuboższym mieszkańcom okolicy. W ośrodku jest m.in. szkoła dla dzieci i młodzieży oraz przychodnia dla trędowatych. W placówce tej pracują głównie wyleczeni pacjenci ośrodka. Sama nazwa „Jeevodaya” wywodzi się z sanskrytu i oznacza „świt życia”. Podróż do Indii stała się również okazją do podziwiania legendarnych budowli i słynnych bogactw Wschodu, m.in. mauzoleum Tadž Mahal w Agrze i Bramy Indii oraz potężnego minaretu Kutb Minar w Delhi.

20.11. w **Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Kamieniu Krajeńskim** odbyło się spotkanie autorskie z Albeną Grabowską, autorką m.in. serii książek *Stulecie Winnych*. Pisarka opowiedziała o kulisach powstawania swoich książek, bohaterach, którzy żyją w wyobraźni czytelników oraz procesie adaptacji literatury na ekran. Podzieliła się także osobistymi refleksjami na temat swojej drogi twórczej, inspiracji oraz relacji z czytelnikami.

20.11. **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie** gościła José Torresa, muzyka, autora książki *Salsa na wolności*. Spotkanie pt. „Podróż sentymentalna” poprowadziła Blanka Urbanowska, która koncertuje z zespołem Jose Tores & Havana Dream. Uczestnicy mieli okazję posłuchać piosenek w ich wykonaniu.

21.11. w **Filii nr 4 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyła się Promocja Almanachu Poetyckiego *Naznaczeni przez Goplanę*. Publikacja jest pokłosiem konkursu poetyckiego XXXIV Ogólnopolskich Literackich Spotkań Pokoleń Kruszwica - Kobylniki 2025, zorganizowanego przez Krystynę Wulert, przewodniczącą Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury w Bydgoszczy oraz Magdalenę Jagiełłowicz. Podczas spotkania zaprezentowano nagrodzone i wyróżnione utwory. Wieczór uświetniła muzyka skrzypcowa w wykonaniu Małgorzaty Mówińskiej-Zyśk.

21.11. gościem **Biblioteki Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach** była Magdalena Grzebałkowska, reporterka, pisarka i autorka bestsellerowych biografii. Spotkanie poświęcono najnowszej publikacji *Dezorientacje. Biografia Konopnickiej*, która odkrywa mniej znane oblicze jednej z najbardziej rozpoznawalnych postaci polskiej literatury.

25.11. **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żninie** przy współpracy ze Żnińskim Towarzystwem Kultury zorganizowały spotkanie z Marcinem Moeglichem, który wygłosił wykład historyczny pt. „Procesy o czary na Pałukach”. Gość skupił się głównie na procesach o czary, które były prowadzone przed Sądem Miejskim Wągrowieckim. Zainteresowanie

tą tematyką zrodziło się dzięki książce Józefa Putka *Mroki średniowiecza*, w której regionalista znalazł informację na temat uśmiercenia w Wągrowcu około 40. czarowników. Podkreślił, iż najwięcej polowań na czarownice, w okresie od XV do XVIII wieku, miało miejsce na ziemiach niemieckojęzycznych, ale także w Szwajcarii, Anglii i Europie Środkowej.

25.11. gościem **Biblioteki Publicznej w Świeciu** była Anna Koprowska-Głowacka, pisarka, autorka książek: *Magia ludowa z Kujaw i Pomorza*, *Czarownice z Pomorza i Prus*, *Strażniczka światów* oraz *Magia ludowa*. Wydarzenie rozpoczęło się opowieścią o źródłach inspiracji i pracy nad książkami. Uczestnicy poznali ludowe metody leczenia, zwyczaje, przesady, a także legendy o czarownicach i strażnikach miejsc, które wciąż żyją w pamięci mieszkańców Pomorza. Słuchacze chętnie zadawali pytania, zarówno o tło historyczne, jak i osobiste przeżycia autorki związane z badaniami. Spotkanie szybko przerodziło się w żywą, ciekawą dyskusję o tym, ile z dawnych wierzeń przetrwało we współczesnej kulturze i jak tradycja wpływa na lokalną tożsamość.

26.11. **Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi** przy współpracy z Fundacją czAR(T) Krzywegońca, zorganizowały spotkanie autorskie z laureatem Grand Prix VIII Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego „O Złotą Pszczolę” Łęko Zygmuntołne. Gość opowiedział o procesie powstania nagrodzonego tomu *Évo-*, inspiracjach oraz o osobistym wymiarze tworzenia poezji. W rozmowie poruszono także temat języka i formy w twórczości. Rozmowę poprowadziła Grażyna Wojcieszko, prezes fundacji.

27.11. gościem **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** był dr hab. inż. Adam Tański, autor ponad 100. publikacji (w tym ostatnio wydanej *Wędkarstwo i ryby*), dziewięciu patentów i promotor ponad 20. prac. Od dekady prowadzi także program „Kołowrotek” w telewizji Polsat. Podczas prelekcji pt. „Wodne potwory czy bezbronne istoty. Rozważania na temat fascynującego podwodnego świata”, udowodnił, że podwodny świat to przestrzeń pełna tajemnic, która od wieków fascynuje i zachwyca, choć wciąż skrywa ogrom nieodkrytej wiedzy. Opowiedział m.in. o zwyczajach węgorzy, które całe życie spędzają w europejskich rzekach, by odbyć tysięckilometrową wędrówkę do Morza Sargassowego na rozród. Zwrócił również uwagę na zmiany klimatyczne, które coraz silniej wpływają na siedliska ryb, destabilizując ekosystemy i czyniąc ochronę wód pilnym wyzwaniem.

27.11. w **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Żninie** miało miejsce spotkanie z Alkiem Rogozińskim, autorem komedii kryminalnych oraz Pawłem Płaczkim, dziennikarzem i autorem książek kulinarnych.

28.11. **Miejska Biblioteka Publiczna w Inowrocławiu** zorganizowała spotkanie z Ewą Ziętek, aktorką teatralną i filmową. Artystka opowiedziała o współpracy z Andrzejem Wajdą, godzeniu życia prywatnego z zawodowym, rolach w popularnych serialach, a także o drodze artystycznej i relacjach z bliskimi.

GRUDZIEŃ

02.12. w **Bibliotece Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach** odbyło się spotkanie z Markiem Telerem, dziennikarzem, popularyzatorem historii, autorem książek, m.in.: *Zagadka Iny Benity*; *AK-torzy kontra kolaboranci*, *Falszywi arystokraci*; *Amantki II Rzeczypospolitej*. Podczas spotkania pisarz promował najnowszą publikację *Helena Grossówna. Optymistką być*. Opowiedział o swojej pracy badawczej, fascynacji kinem przedwojennym oraz o tym, jak odkrywać na nowo zapomniane biografie. Czytelnicy poznali niezwykle losy pochodzącej z Torunia gwiazdy międzywojennego kina, znanej z filmów *Pietro wyżej*; *Paweł i Gawel* czy *Zapomniana melodia*. Artystka nie tylko zachwycała urodą i talentem, ale również odwagą. Jako żołnierz Armii Krajowej o pseudonimie „Bystra”, walczyła w Powstaniu Warszawskim.

02.12. gościem **Miejskiej Biblioteki Publicznej w Inowrocławiu** był Krzysztof Owsiak, autor powieści przygodowej *Wyprawa po Smocze Jajo*. Pisarz opowiedział, dlaczego po latach zdecydował się wydać swoją książkę, jak zaczęła się jego pasja do literatury oraz o swoich związkach z Inowrocławiem. Nie zabrakło barwnych wspomnień z życia zawodowego i licznych podróży, a także ciekawych anegdot związanych z treścią powieści.

03.12. **Biblioteka Gminna w Cekcynie** zorganizowała spotkanie dla dorosłych pt. „Czułość i delikatność – Twoje Supermoce”, które poprowadziła Grażyna Wojcieszko. O pozytywnej energii, motywacji, sile kobiet i swojej twórczości w pasjonujący sposób opowiedziały Joanna Hetman-Krajewska, radca prawny, autorka książek, m.in. *Jak dobrze żyć. Poradnik dojrzałej kobiecości*, *Rozwód czy separacja. Poradnik praktyczny*, *Alimenty. Jak dochodzić, jak się bronić? Poradnik praktyczny* oraz Magdalena Kuszewska, reporterka, trenerka komunikacji, autorka książek, m.in. *Gładko. O polskim wstydzie, obsesji młodości i intymnych operacjach plastycznych*, *Wojowniczkini. Jak czule zawalczyć o siebie?*, *Batycka. Gorzki*

smak sukcesu. Spotkanie rozpoczęło inscenizacją fragmentu dramatu *Dziady* Adama Mickiewicza, w wykonaniu grupy teatralnej Iwieckie Horalki.

03.12. **Gminna Biblioteka Publiczna w Gostycynie** gościła Andrzeja Wróblewskiego, bydgoskiego plastyka, autora baśni *Pierścień i Buława*. Artysta przeprowadził warsztaty dla dzieci, podczas których powstały wizerunki Bratków - głównych bohaterów opowieści.

04.12. gośćmi **Filii nr 5 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** byli Maciej Cuske, polski reżyser, scenarzysta i operator filmów dokumentalnych oraz Andrzej Nowakowski, polski rysownik i twórca komiksów. Spotkanie poświęcono drugiej części publikacji *Historie obrazkowe 1959-1990. Dziennik Wieczorny*.

05.12. **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kruszwicy** zorganizowała spotkanie z Anną Skrzypińską, pochodzącą z Radziejowa autorką książki *Most 1410. Na brzuchu wzgórza*. Pisarka opowiedziała o swoich zainteresowaniach historią, a zwłaszcza dziejami Kujaw i Radziejowa. Zaprezentowała również fragmenty publikacji nawiązujące do średniowiecznej Kruszwicy i objaśniła ich historyczne tło.

05.12. w **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Żninie** odbyło się uroczyste spotkanie poświęcone 75-leciu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Polsce, połączone z prezentacją dorobku krajoznawców Pałuk i Żnina. W ramach wydarzenia otwarto wystawę ukazującą historię i działalność PTTK w regionie. Podczas spotkania wręczono również nagrody w konkursie na projekt znaczka pocztowego z okazji 75-lecia PTTK.

12.12. w **Filii nr 4 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** miało miejsce spotkanie autorskie z Wojciechem Burdelakiem, poświęcone najnowszej publikacji autora *W pogoni za Nikim*. Gość opowiedział o swojej twórczości, która obejmuje głównie thrillery i kryminały.

12.12. w **Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Więcborku** miało miejsce spotkanie z Wiesławem Janiszewskim, autorem książki *Dymem i słowem zapisane*. Rozmowę o twórczości literackiej, jak i osobistych doświadczeniach poprowadziła jego córka Daria. Gość, przez całe zawodowe życie budował piece i kominki. Równolegle pisał wiersze, pamiętniki i krótkie opowiadania, zapraszając czytelników do świata swoich przeżyć i obserwacji związanych z rodzinnym miastem – Więcborkiem. Spotkanie było nie tylko wydarzeniem literackim, lecz także pięknym świadectwem

tego, jak lokalna historia, osobiste doświadczenie i miłość do słowa mogą stworzyć opowieść bliską wielu sercom.

15.12. w **Filii nr 10 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży WiMBP w Bydgoszczy** odbyła się projekcja filmu dokumentalnego pt. „W karbidowym pyłe: Smukała 1941-1943”. Celem spotkania było upamiętnienie ofiar i przybliżenie świadectw dotyczących funkcjonowania niemieckiego obozu w Smukale podczas II wojny światowej. Film w realistyczny, a jednocześnie poruszający sposób, przedstawił mechanizmy działania obozu, w oparciu o archiwalne dokumenty oraz relacje nielicznych ocalałych świadków i ich rodzin. Szczególny nacisk położono na warunki panujące w fabryce karbidu oraz codzienność więźniów.

16.12. gościem **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Barcinie** była Krystyna Lewicka-Ritter, dziennikarka, regionalistka. Podczas spotkania pt. „Między tradycją a współczesnością – rzecz o kujawsko-pomorskim dziedzictwie kulinarnym. Redagujemy przepiśnik rodzinny”, zapoznała uczestników z ciekawymi książkami kucharskimi, wskazała, gdzie szukać inspiracji do redagowania własnego rodzinnego przepiśnika kulinarnego, a także przedstawiła przepisy na tradycyjne potrawy regionalne. Była to również okazja do skosztowania potraw przygotowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich w Piechcinie. Wydarzenie odbyło się pod patronatem Elżbiety Piniewskiej - Przewodniczącej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

17.12. **Filia nr 14 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy** zorganizowała spotkanie autorskie ze Sławomirem Krzyšką, poetą, bibliofilem, autorem aforyzmów, wierszy oraz utworów dla dzieci. Jego dorobek obejmuje wiele tomików poezji, w tym: *Wiersze* (2009); *W ciszy* (2016); *Słowa, dźwięki, spojrzenia* (2020); *Pękające szkło* (2022); *Przy kawiarnianym stoliku* (2022); *Zabrane ciszy* (2023); *Rozterki brodacza* (2023); *Chwila wyciszenia* (2024). W bieżącym roku wydał najnowszy zbiór *Aforyzmy*. Podczas spotkania gość zaprezentował utwory pochodzące z tomu *Kiedy na niebie rozbłyśnie gwiazda*, wydanego w 2023 roku. Wieczór poetycki uświetniła muzyka w wykonaniu Kamila Szafrąńskiego (akordeon) oraz Swietłany Pobereźniuk (skrzypce).

JAK TO ROBIĄ INNI
(aktywne formy uczestnictwa w życiu kulturalnym regionu)

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy

Bydgoskie Środy Literackie

Z inicjatywy poetki, eseistki i animatorki kultury Heleny Dobaczewskiej-Skonieczki Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy organizuje cykl spotkań, które nawiązują do odbywających się przed II wojną światową Wileńskich Śród Literackich. Koordynatorką wydarzenia jest Alina Rzepecka.

W ramach edycji cyklu w 2025 roku, od 8 stycznia do 3 grudnia, zorganizowano 9 spotkań, w których uczestniczyło 368 osób. Gośćmi Biblioteki byli: Wioletta Arleta Jaworska, autorka książek poetyckich *insomnia. podżebrze* oraz *na wstecznym*; Alicja Dużyk, autorka zbioru opowiadań psychologicznych *ALiSter SZUKA nieKOCHANIA*; Jolanta Szejka, redaktorka internetowych magazynów literackich, korektorka, recenzentka, autorka dwóch tomów poetyckich *W Kobięcym stylu – nie tylko dla mężczyzn* oraz *Inspiruje mnie życie*; Jolanta Niwińska, popularyzatorka czytelnictwa, koordynatorka i współtwórczyni polskiego ruchu bookcrossingowego, inicjatorka corocznego Święta Wolnych Książek, autorka cyklu książek podróżniczych *Z książką na końcu świata*; Hanna Strychalska, eseistka i historyk sztuki, autorka około 140. tekstów o plastyce i wystawiennictwie (malarstwo, grafika, rysunek, rzeźba, obiekty i instalacje, fotografia), poezji, prozie, teatrze, filmie, scenografii i muzyce; Anna Baśnik, autorka książek poetyckich dla dorosłych: *Zatrzymane w kadrze*, *Smak życia*, *Slajdy*, zbiorów wierszy i opowiadań dla dzieci *Duszki* i *Witusie*, a także najnowszej publikacji poetycko-prozatorskiej *Listy Chany*; Krystian Kajewski, pisarz i poeta, autor książek: *ABCDALI*, *Mammografia* oraz najnowszej *Wehikuł czasu*; Zofia Zarębianka, poetka, eseistka, profesor zwyczajna w zakresie literaturoznawstwa w Katedrze Historii Literatury Oświecenia i Romantyzmu na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorka książek, m.in.: *Poezja wymiaru sanctus*, *Świadeństwo słowa. Rzecz o twórczości Anny Kamieńskiej*, *Czytanie sacrum, Wtajemniczenia (w) Miłosza. Pamięć – Duch(owość) – Wyobraźnia*, artykułów oraz tomików poetyckich, m.in.: *Człowiek rośnie w ciszy*, *Niebo w czerni*, *Tylko na chwilę*, *Wiersze dośmiertne*, *Majaki*; Helena Skonieczka, poetka, eseistka i animatorka kultury, autorka 20. publikacji, w tym 13. tomików poetyckich, które wydaje pod nazwiskiem Helena Dobaczewska-

Skonieczka, m.in.: *Czule spojrzenia, Odcienie świata, Wiersze z żywego drzewa, Migotanie słowa, Dotyk drogi*. Rok 2025 przyniósł podsumowanie jej *Powrotu do korzeni* (tryptyk rodzinny, na który składają się: *Druhna Włodka, Włodzimiera, Tobie Wando i Żywe drzewo Włodzimierza*), a także wieloletniej aktywności w bydgoskim środowisku literackim.

Bydgoski Trójkąt Literacki

W dniach 23-27 września 2025 roku odbyła się kolejna edycja Bydgoskiego Trójkąta Literackiego. Hasło przewodnie tegorocznej odsłony brzmiało „Wyspy możliwe”. Chociaż osią festiwalu było słowo pisane wraz z jego bogactwem gatunkowych i formalnych odmian, nie zabrakło również wydarzeń, które z literaturą flirtują czy korespondują. Bydgoski Trójkąt Literacki to spotkanie twórczości ogólnopolskiej z regionalną, muzyki z literaturą, wrażliwości poetyckiej z epickim rozmachem, form klasycznych i eksperymentalnych. Organizatorzy festiwalu – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury, zaproponowali program spotkań z twórcami różnych dziedzin z przewodnią rolą literatury.

W ramach Bydgoskiego Trójkąta Literackiego odbyły się: wieczory autorskie, spotkanie integracyjne środowiska literackiego, koncert, slam poetycki, konkursy. Twórcy regionalni wystąpili w formule trójspotkań autorskich. Byli to: Joanna Gładkowska, Magdalena Józwiak, Karolina Sałdecka, Jacek Soliński, Tomasz Gwinciński, Bogusław Raatz. Pozostali autorzy: Marcin Dymiter, Katarzyna Zyskowska, Dariusz Foks, Anna Sawińska, spotkali się z czytelnikami indywidualnie. Zorganizowano także Biesiadę Myśli Poetyckiej, której gościem honorowym była Jolanta Baziak, bydgoska pisarka, eseistka. Spotkanie, które odbyło się w Bibliotece na Osiedlu Leśnym, poprowadzili Lucyna Siemińska oraz Jarosław Stanisław Jackiewicz. Prezentacji poetyckich strof towarzyszył koncert skrzypcowy w wykonaniu Małgorzaty Mówińskiej-Zyśk oraz Swietłany Pobereźniuk.

W ramach wydarzenia odbyły się koncert Marcina Dymitera oraz slam poetycki, a także zorganizowano integracyjne spotkanie bydgoskiego środowiska literackiego. Jak co roku, podczas Bydgoskiego Trójkąta Literackiego miała miejsce uroczystość wręczenia Nagród Literackich „Strzały Łuczniczki”. Nagrodzono również zwycięzców konkursu poetyckiego ph. „Zauważeni”, który odbył się pod patronatem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich Oddział Bydgoszcz i VIII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy.

Podczas Festiwalu odbyło się 14 imprez, w których udział wzięły 173 osoby.

Filia nr 24 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży

Projekt ph. „OD Starego DO Nowego – nasz Fordon”, w ramach programu Kooperacje Fordon 2025

Od 24 kwietnia do 31 lipca 2025 roku Filia nr 24 dla dorosłych z Oddziałem dla dzieci i młodzieży przy ul. Pielęgniarskiej wspólnie z Fundacją „Dum Spiro Spero”, zorganizowały cykl wydarzeń w ramach projektu ph. „OD Starego DO Nowego – nasz Fordon”, realizowanego w programie „Kooperacje – Fordon 2025” Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy. Spotkania i kreatywne warsztaty adresowano do dzieci, młodzieży i dorosłych.

Gościem pierwszego spotkania był Błażej Bembnista, entuzjasta Fordonu, publicysta i współautor znanego „Fordon na co dzień”, autor publikacji *Jak powstał Nowy Fordon*. Rozmowę poświęcono początkom Nowego Fordonu oraz staro i nowofordońskim relacjom. Prelekcję pt. „Fordońskie Czarownice, czyli jak przed wiekami walczono ze złem” zaprezentowała Aneta Szydłowska (Fordońskie Czarownice). Przedstawiła działanie instytucji zwalczających rzekome czarownice, a także realia procesów o czary. Rozprawiła się też z popularnymi i głęboko zakorzenionymi mitami na temat polowań na czarownice. Spotkanie ilustrowała bogata dokumentacja, w tym kopie pism z procesu czarownic w Fordonie z 1678 roku. Warsztaty mincerskie dla dzieci poprowadził Robert Szydłowski – Mincz Fordoński. Podczas zajęć uczestnicy poznali techniki bicia monet z czasów świetności bydgoskiej mennicy. Stworzyli również własny projekt numizmatu. Podczas warsztatów decoupage pt. „Wczoraj stare – jutro nowe”, dzieci wykonały pięknie zdobione kuchenne deski, które następnie podarowały mamom z okazji ich święta. Kolejne kreatywne zajęcia pt. „Fordon wczoraj, dzisiaj, jutro” poprowadził Szymon Kaźmierczak, ilustrator i autor komiksów. Powstały niepowtarzalne tematyczne kolaże, które zostały zaprezentowane na wystawie w bibliotece. Dzieci i dorośli mieli również okazję poznać właściwości lecznicze ziół podczas warsztatów zielarskich poprowadzonych przez Anetę Szydłowską. Za pomocą wagi elektronicznej uczestnicy odmierzali potrzebne składniki do sporządzenia herbatki witaminowej. Cykl spotkań zakończyły warsztaty kulinarne „Zdrowy ferment”, podczas których dzieci obejrzały prezentację multimedialną na temat kiszenia ogórków oraz używanych do tego przypraw. Dowiedziały się również, jaki wpływ na zdrowie mają kiszonki. Praktyczne wskazówki wykorzystały podczas samodzielnego kiszenia ogórków w słoikach, które następnie trafiły do domowych spiżarni.

W ramach projektu odbyło się 7 spotkań, w których uczestniczyło 179 osób.

XII edycja „Weekendu seniora z kulturą”

4 października 2025 roku, wybrane filie osiedlowe oraz Biblioteka Główna Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy wzięły udział w XII edycji „Weekendu seniora z kulturą”. Wydarzenie odbyło się pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W ramach obchodów, filie biblioteczne zrealizowały cykl spotkań mających na celu zachęcenie seniorów do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Biblioteka na Przylesiu zorganizowała rozgrywki gier planszowych pt. „Biblioteka pełna gier”. W Bibliotece na Jachcicach odbył się koncert skrzypcowy pt. „Dźwięki radości” w wykonaniu Małgorzaty Mówińskiej-Zyśk. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać m.in. wyjątkowych interpretacji światowych przebojów. Wyjątkowym dopełnieniem wieczoru była wystawa obrazów lokalnego artysty Waldemara Zyśka, które stanowiły wizualną ilustrację prezentowanych utworów. Biblioteka na Kapuściskach zorganizowała zajęcia edukacyjno-plastyczne pt. „Historia kawy, czyli opowieść o najważniejszym napoju świata”, podczas których seniorzy poznali historię, sekrety i smaki kawy. Nie zabrakło literackich inspiracji zaczerpniętych m.in. z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, warsztatów tworzenia aromatycznych świeczek, a także przeglądu najciekawszych bydgoskich kawiarni. Biblioteka na Osiedlu Leśnym zaprosiła na spotkanie autorskie z Marzenną Lewandowską. Artystka opowiedziała o swojej twórczości poetyckiej oraz zaprezentowała wybrane utwory. Spotkaniu towarzyszyła wystawa autorskich prac plastycznych. W Bibliotece na Szwederowie miały miejsce kreatywne warsztaty dekorowania toreb motywami książkowymi oraz drewnianych zakładki do książek jesiennymi listkami.

Biblioteka Główna zorganizowała warsztaty aromaterapeutyczne pt. „Ziołowe opowieści – od kultury ludowej po aromaterapię”, które poprowadziła Monika Gajewska-Okonek, autorka książek o ziołach, m.in. *Zioła polskie. Wykorzystanie lecznicze, kosmetyczne, kulinarne, domowe; Ogrodowa apteka; Napary z kwiatów i ziół*. Uczestnicy poznali właściwości lecznicze ziół oraz ich zapachy, odkrywając także współczesne zastosowania w aromaterapii. Na zakończenie wykonali naturalne świece ziołowe. Kolejne spotkanie pt. „Czytając ciało – opowieść o zdrowiu i emocjach” poświęcono zależnościom między emocjami a ciałem. Gościem była Kinga Kruś-Kołodziej z Centrum Pomocy Psychologicznej PRZYmnieSTAŃ, która zapoznała uczestników z prostymi ćwiczeniami

oddechowymi i relaksacyjnymi mającymi wpływ na codzienne samopoczucie. Dodatkową atrakcją „Weekendu seniora z kulturą” było zwiedzanie Biblioteki Bernardynów, prezentującej najstarszy i najcenniejszy księgozbiór miasta, dawniej należący do konwentu bernardynów bydgoskich.

Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni

Projekt ph. „Kodujemy przyszłość. Nasz Czochrański, nasza inspiracja”

Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni otrzymało dofinansowanie z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach programu „Odkrywczy”, na realizację projektu „Kodujemy przyszłość. Nasz Czochrański, nasza inspiracja”. Celem inicjatywy było promowanie wiedzy na temat działalności i osiągnięć Jana Czochrańskiego, wybitnego polskiego chemika, metaloznawcy, pioniera w dziedzinie mikroelektroniki. Wśród przeprowadzonych działań, skierowanych do dzieci i młodzieży, znalazły się: Piknik Jana Czochrańskiego, Szkolny Festiwal Nauki i Techniki, utworzenie Pracowni Jana Czochrańskiego, stworzenie stałej oferty lekcji o Janie Czochrańskim w GCKiB w Kcyni, cykl warsztatów z robotyki, konkurs wiedzy. Partnerami projektu byli Urząd Miejski w Kcyni oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Czochrańskiego w Kcyni.

Wydarzenie zainaugurował Piknik Jana Czochrańskiego, który odbył się 15 sierpnia 2025 roku w parku przy GCKiB w Kcyni. Na uczestników czekało Mobilne Laboratorium Chemiczne, w którym można było przeprowadzić ciekawe eksperymenty naukowe. Instytut Pamięci Narodowej zaprosił z kolei do uczestnictwa w tematycznych grach poświęconych Janowi Czochrańskiemu oraz pochodzącemu z Bydgoszczy Marianowi Rejewskiemu. Przygotowana została również strefa animacji dla najmłodszych oraz liczne konkursy. Zadbano także o część artystyczną wydarzenia. Uczestnicy wysłuchali koncertu Orkiestry Dętej z Kcyni oraz wzięli udział w wieczornej zabawie tanecznej poprowadzonej przez DJ Marcina Gąsiorowskiego. Piknik odbył się pod patronatem Starosty Nakielskiego. Partnerami wydarzenia były: Fundacja Codeby, IPN Delegatura w Bydgoszczy, ChemicalWorld, Starostwo Powiatowe w Nakle nad Notecią, Szkoła Podstawowa im. Jana Czochrańskiego w Kcyni.

Od 15 do 17 września 2025 roku zrealizowano cykl warsztatów z robotyki, których celem było poszerzenie wiedzy z zakresu programowania, konstruowania, robotyki oraz zainteresowanie naukami ścisłymi STEM. Zajęcia przeprowadziło Centrum Edukacyjne ROBOproject z Bydgoszczy, a wzięli w nich udział uczniowie szkół podstawowych w Chwaliszewie,

Laskownicy, Mycielewie, Dziewierzewie i Kcyni, uczniowie Zespołu Szkół Technicznych w Kcyni, a także dzieci z Przedszkola Miejskiego im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni.

23 października 2025 roku, w 140. rocznicę urodzin Jana Czochralskiego, w Szkole Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni miał miejsce Festiwal Nauki i Techniki obejmujący m.in. wykład prof. Tadeusza Kulika z Politechniki Warszawskiej, warsztaty chemiczne skierowane do uczniów klas 0-III, warsztaty naukowe dla uczniów IV-VIII (m.in. z fizyki, biologii, robotyki), a także zajęcia nawiązujące do nauk STEAM. Przygotowano również stoiska naukowe, m.in. piłkarską RoboZabawę, VR - wirtualną przygodę, Sphero – został mistrzem labiryntu. Partnerami wydarzenia byli ChemicalWorld oraz Mały Inżynier Poznań. Podczas Festiwalu wręczono nagrody i wyróżnienia laureatom konkursu wiedzy o sławnym wynalazcy. Nastąpiło również uroczyste otwarcie Pracowni Jana Czochralskiego, miejsca służącego popularyzacji nauki, nowoczesnych technologii i kreatywnego myślenia wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W oparciu o istniejące wyposażenie szkoły możliwe było stworzenie solidnej bazy do rozwijania zainteresowań związanych z naukami ścisłymi, np. fizyką, matematyką, logiką. Aby jednak zapewnić komfort pracy grupom oraz wzbogacić ofertę edukacyjną, niezbędne było dodatkowe wyposażenie sali. W tym celu zakupiono m.in.: szafkę na pomoce dydaktyczne, notebooki, laptopy, roboty Photon Edu, długopisy 3D, LEGO Education SPIKE. Tak wzbogacona pracownia stała się miejscem spotkań, warsztatów dla uczniów z całego regionu, jednocześnie promując miasto jako lokalne centrum nowoczesnej edukacji opartej na dziedzictwie Jana Czochralskiego. Wydarzeniem towarzyszącym był spektakl multimedialny pt. „Iskry Niepodległej”, który w dniach 21-24 października 2025 roku prezentowano na rynku w Kcyni.

Kolejnym elementem projektu było stworzenie w siedzibie GCKiB w Kcyni stałej oferty w postaci „Lekcji o Janie Czochralskim”, których kontynuacją były warsztaty w Pracowni. Przygotowany został scenariusz prowadzenia lekcji dedykowanych młodszemu i starszemu dzieciom. Zrealizowano cykl zajęć edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym z wykorzystaniem środków multimedialnych, podczas których uczniowie zapoznali się z życiem oraz działalnością znanego kcyńianina oraz jego dokonaniem na polu elektroniki. Elementem towarzyszącym było przygotowanie zeszytu ćwiczeń nawiązującego do osiągnięć naukowca. Uzupełnieniem lekcji była tematyczna wystawa.

Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie

25-lecie istnienia Klubu Miłośników Fotografii „Flesz”

19 września 2025 roku Klub Miłośników Fotografii „Flesz” w Szubinie obchodził 25-lecie istnienia. Grupa powstała w połowie maja 2000 roku z inicjatywy amatorów fotografii skupionych przy szubińskiej bibliotece publicznej. Od samego początku Klub współtworzyli: Mirosław Rzeszowski – dyrektor Rejonowej Biblioteki Publicznej w Szubinie, Andrzej Wrona, Marek Nikodem, Małgorzata Staszak – obecna prezes Klubu „Flesz”. Dzisiaj, kilkunastoosobową grupę tworzą nie tylko mieszkańcy Szubina i okolic, ale także innych zakątków regionu.

Pierwsza wystawa pt. „Wieś Pałucka” odbyła się w 2003 roku i spotkała się z bardzo ciepłym przyjęciem. Przez 25 lat działalności, „Flesz” zorganizował ponad sto wystaw, a jego członkowie prezentowali swoje prace m.in.: w Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, w Nakielskim Ośrodku Kultury, w Gminnym Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni, w Domu Dziecka w Kołdrąbii, w Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle. Dwukrotnie wystawa gościła w galerii Pałacu w Lubostroniu. Grupa zaprezentowała swoje prace w Turze z okazji obchodów Święta Tura i w Brzózkach. Fotografie pojawiły się także w różnych publikacjach, m.in. w albumie fotograficznym pt. *Powiat Nakielski. Tu Krajna spotyka Pałuki*, w albumie jubileuszowym *Szubin Miasto i Gmina 650 lat miasta* oraz w folderach reklamujących przyrodę, turystykę oraz miasto Szubin. Członkowie „Flesza” brali udział w międzynarodowej wystawie malarstwa i fotografii zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe w Nakle nad Notecią w 2008 roku. Grupa zrealizowała także kilka projektów m.in. „Zaginiony Świat Kolei”, „Kraina Jezior”, „Powiat na piątkę”.

W roku jubileuszowym Klub Miłośników Fotografii „Flesz” wspólnie z Rejonową Biblioteką Publiczną przygotował wielką wystawę portretów i zdjęć zbiorowych mieszkańców Miasta i Gminy Szubin pt. „Nasz Portret”. Zrealizowano także roczny projekt ph. „Uroda Krajny i Pałuk w Obiektywie Flesza”, obejmujący cztery ekspozycje prezentowane w czterech miastach. Wydarzenie zostało współfinansowane przez Powiat Nakielski. Inauguracyjna wystawa miała miejsce w maju, w Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni. Kolejna odbyła się w lipcu, w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Nakle. We wrześniu, ekspozycję udostępniono zwiedzającym na szubińskim rynku. Kulminację obchodów stanowiła gala jubileuszowa, która miała miejsce w siedzibie Klubu, w Rejonowej Bibliotece Publicznej w Szubinie. Z tej okazji odbył się wernisaż złożony z ponad siedemdziesięciu zdjęć, pochodzących z różnych

okresów działalności Klubu. Tworzą one panoramę miejsc, ludzi i wydarzeń. Pokazują różnorodność, warsztat, bogactwo formy i nietuzinkowe spojrzenie na świat i wszechświat. Uroczystości towarzyszył multimedialny pokaz autorskich zdjęć członków grupy. Całość wydarzenia uzupełnił koncert zespołu muzycznego Crashfork ze Żnina w składzie: lider Jacek Chareński – gitara solowa, Arnold Jagodziński – bas, Bartłomiej Pilarski – perkusja Dariusz Karabasz – trąbka. Panie z Koła Gospodyń Wiejskich „Babczki z Turzyna” przygotowały wspaniały tort malinowy. Wśród licznie przybyłych gości byli m.in. Krzysztof Błoński – starosta powiatu nakielskiego, Mariusz Piotrkowski – burmistrz Szubina oraz Renata Kabulla – sekretarz gminy Szubin. Obchody 25-lecia zakończyła wystawa w Filii nr 5 dla dorosłych i dla dzieci WiMBP w Bydgoszczy, która miała miejsce 7 listopada 2025 roku. Tam też zaprezentowano jubileuszowe wydanie kalendarza na 2026 rok ze zdjęciami autorstwa członków fotograficznej grupy „Flesz”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Świeciu

IX Festiwal Podróżników „Piąty Ocean”

W terminie 13-16 listopada 2025 roku, w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świeciu zagościł IX Festiwal Podróżników „Piąty Ocean”, zorganizowany wspólnie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Świeckiej. Na pasjonatów dalekich wypraw do odległych zakątków globu czekały spotkania, warsztaty, muzyka świata, turniej układania puzzli podróżniczych, rozgrywki gier planszowych. Dziewiątą odsłonę Festiwalu rozpoczęto od spotkania z pomysłodawcą i koordynatorem wydarzenia Tomaszem Pasiekim, który opowiedział o swojej pieszej wędrówce przez Irlandię – od Dublinu nad Morzem Irlandzkim do Bray Head nad Atlantykiem. Kolejną czwartkową opowieść to prelekcja Waldemara Jabłońskiego o podróży do Indii i Nepalu. Gość przybliżył swoją pasję dotyczącą fotografii i krajów Dalekiego Wschodu oraz udowodnił, że emerytura to znakomity czas na odkrywanie odległych lądów. Świecianin i miłośnik rowerów MTB, Sławek Mądzielewski opowiedział o zdobywaniu Dolomitów w wersji rowerowej. Podróżnik w tydzień pokonał 330 km, przemierzając m.in. jedną z najpiękniejszych tras, słynną Sella Rondę. Agata Szlufik podzieliła się doświadczeniami z pobytu w Republice Środkowoafrykańskiej. Prelegentka opowiedziała o stworzeniu tam szkoły muzycznej, która stała się dla lokalnych dzieci przestrzenią rozwoju, zabawy i poczucia bezpieczeństwa. Pierwszy dzień Festiwalu zakończyła prelekcja Pawła Małaszk poświeconą podróży rowerem z poziomu morza Arabskiego, z miasta Karaczi

w Pakistanie, pod drugą z najwyższych gór świata, do bazy pod K2 (8611 m n.p.m.).

Festiwalowy piątek w bibliotece rozpoczęły kreatywne warsztaty dla dzieci, podczas których powstała ogromna kolorowa mapa świata. Uczestnicy przenieśli się również w rejon Wielkich Afrykańskich Jezior, by pod okiem doświadczonego podróżnika Dominika Wieczorkiewicza i rodowitej Kenijki Bree Jelagat, samodzielnie wykonać afrykańskie czółno oraz dowiedzieć się, jak żyją ich rówieśnicy w krajach tamtego obszaru Czarnego Łądu. Gościem kolejnego spotkania był Bartosz Pszczółkowski, który opowiedział o swoich podwodnych przygodach w polskich akwenach, w Morzu Śródziemnym i Morzu Czerwonym. Uczestnicy mieli okazję poznać fascynujące gatunki zwierząt zamieszkujących podwodny świat oraz dowiedzieć się, jak wygląda praca fotografa pod wodą. Od lat nieodłącznym punktem Festiwalu są spotkania z podróżniczymi gramami planszowymi. Zajęcia ph. „Świat Gier Planszowych” ponownie poprowadzili członkowie Klubu Gier Planszowych GEEKony. Popołudniowy blok prelekcji podróżniczych rozpoczęło spotkanie z Martą Błaszczak pt. „Metr pięćdziesiąt w kapeluszu – solo przez Azję”. Pokonała 10 krajów, od tętniącego życiem Singapuru po spokojne plaże Sri Lanki. Kolejny prelegent Krzysztof Marciniak zrelacjonował swoją rowerową wyprawę po Półwyspie Iberyjskim. Wjechał m.in. na „dach Hiszpanii” – szczyt Pico Veleta w górach Sierra Nevada. Gościem ostatniego piątkowego spotkania był Arkady Paweł Fiedler, entuzjasta dalekich wypraw samochodowych, a także autor filmów i książek podróżniczych. Opowiedział o podróży polskim Fiatem 126p, którym przemierzył Peru, Ekwador i Kolumbię, a także chilijską i argentyńską Patagonię oraz przełęcze w Andach sięgające 5000 m n.p.m.

W trzecim dniu wydarzenia uczestnicy powrócili na Czarny Łąd, m.in. za sprawą zajęć dla dzieci „Zwierzęta świata” oraz warsztatów „Plemiona Afryki”. W trakcie interesującej podróży odwiedzili plemiona zamieszkujące północną Kenię, pustynię Namib (Angolę i Namibię) oraz południową Etiopię (Dolina Omo) i centralną Erytreę. Miłośnicy puzzli zmierzli się w drużynowym turnieju układania puzzli podróżniczych na czas. Kolejnym stałym punktem Festiwalu były warsztaty nauki gry na bębnach zachodnioafrykańskich djembe i dundun, które co roku cieszą się dużą popularnością. W tym roku ponownie zajęcia poprowadzili doświadczeni instruktorzy z grupy Djembe Warriors. Nową propozycją festiwalową były warsztaty nurkowania na sucho. Uczestnicy zdobyli wiedzę dotyczącą przygotowania sprzętu do nurkowania, wzięli udział w zajęciach z oddychania przez automat oddechowy i poznali teoretyczne podstawy kursu open water diver. Po południu rozpoczęło ostatni festiwalowy blok prelekcji podróżniczych. Pierwszym prelegentem był Krzysztof Krygier, który

przybliżył jeden z najbardziej tajemniczych i wciąż mało znanych krajów Azji Centralnej, czyli Uzbekistan. Prezentacja gościa przeniosła uczestników do świata legendarnych miast jedwabnego szlaku, takich jak Samarkanda, Bucharą czy Chiwa. Na kolejne spotkanie zaprosił Dominik Wiczorkiewicz, który od 2019 roku podróżuje na hulajnodze. Odwiedził takie kraje jak: Burundi, Etiopia, Erytrea, Angola, Zimbabwe, Botswana, Zambia. Gościem specjalnym była Kenijka Bree Jelagat, która przypuszczalnie jest pierwszą Afrykanką podróżującą na hulajnodze. Trzecia sobotnia prelekcja to opowieść Anny Sidor i Bartka Przepiórkowskiego o trzymiesięcznej podróży po Papui Nowej Gwinei. Ich celem było sprawdzenie, czy tradycje, rytuały, wierzenia i praktyki, w tym te dotyczące magii i czarów nadal są obecne w życiu społeczności oraz jaki jest stan środowiska naturalnego, szczególnie w kontekście ekspansji chińskich i zachodnich koncernów. Sobotę na Piątym Oceanie zakończył koncert irlandzkiego muzyka Richiego Rosa, który łączy klimatyczne brzmienia tradycyjne dla Zielonej Wypsy z nowoczesnym stylem.

IX Festiwal Podróżników „Piąty Ocean” zamknęła trzecia odsłona Podróżniczej Gry Terenowej „Mistrzowie Geografii”. Podobnie jak w poprzednich latach, była to drużynowa rozgrywka dla osób ciekawych świata, entuzjastów rozwiązywania zagadek i spacerów na świeżym powietrzu.

Monika Piotrowska
Adrianna Radek

JUBILEUSZ 80-LECIA DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W MOGILNIE

14 listopada 2025 roku w MBP w Mogilnie odbyły się oficjalne obchody 80-lecia placówki. Na uroczystości jubileuszowej obecni byli przedstawiciele władz gminy i powiatu, stowarzyszeń, lokalnych firm, instytucji, bibliotek z terenu powiatu mogileńskiego, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy, pracownicy mogileńskiej biblioteki. Wśród zaproszonych gości znalazły się również emerytowane dyrektorki MBP Maria Ornatk i Maria Chmielewska. Nie zabrakło również czytelników, przyjaciół oraz sympatyków. Dyrektor Maria Kotlińska, przybliżyła historię placówki, podkreślając jej znaczenie dla rozwoju kulturalnego i społecznego miasta.

Początkiem Biblioteki Publicznej w Mogilnie było Towarzystwo Czytelní Ludowych powstałe w 1880 r., które miało na celu przeciwdziałanie germanizacji poprzez szeroką akcję oświatową. Funkcjonowała polska biblioteka, czytelnia, prowadzona była działalność odczytowa. Okupacja przerwała działalność Towarzystwa, księgozbiór uległ zniszczeniu. Po wojnie, w marcu 1945 r., z inicjatywy władz oświatowych Mogilna, zorganizowano zbiórkę książek pochodzących z przedwojennych bibliotek szkolnych i społecznych. Do akcji tej włączyli się nauczyciele. Zebrany księgozbiór stał się zaczątkiem bibliotek publicznych, szkolnych i biblioteki pedagogicznej. Prace związane z gromadzeniem i zabezpieczeniem książek ocalałych z pożogi wojennej oraz stworzenie biblioteki publicznej powierzono byłej pracownicy Inspektoratu Szkolnego – Ludmile Strojanowskiej. Pełniła ona funkcję kierownika biblioteki oraz organizatora bibliotek publicznych w całym powiecie, do chwili przejścia na emeryturę w 1979 roku.

Bibliotece nadano nazwę Powiatowa Centrala Biblioteczna, a w 1947 r. przemianowano ją na Powiatową Bibliotekę Publiczną. W roku 1975, w związku z likwidacją powiatu, biblioteka przyjęła nazwę Rejonowa Biblioteka Publiczna w Mogilnie i objęła nadzór merytoryczny nad bibliotekami i filiami siedmiu gmin. W 1994 roku, biblioteka zmieniła nazwę na Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie. Od 1 stycznia 2003 pełni natomiast zadania biblioteki powiatowej dla powiatu mogileńskiego.

Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie przez lata mieściła się w dwóch lokalizacjach. Główna siedziba biblioteki wraz z Czytelnią im. prof. Czesława Łuczaka mieściła się w budynku Urzędu Miejskiego przy ulicy Narutowicza 1. Wypożyczalnia dla Dorosłych z Oddziałem dla Dzieci mieściła się w budynku prywatnym, ogrzewanym piecami kaflowo-węglowymi, przy Placu Wolności 21, a w 2007 roku została przeniesiona do budynku, posiadającego centralne ogrzewanie, będącego własnością Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” przy Placu Wolności 22.

W 2015 r. dzięki pomysłowi ówczesnego burmistrza miasta, który zasugerował, aby przekazać na potrzeby biblioteki dawną halę sportową „Sokół”, pojawiła się szansa na pozyskanie nowej przestrzeni dla biblioteki. Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie aplikowała do Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” - Priorytet 2: „Infrastruktura bibliotek 2016-2020”. Przekazanie 13 stycznia 2016 roku przez Gminę Mogilno dawnej hali sportowej „Sokół” na potrzeby biblioteki, umożliwiło zaliczenie 20 % wartości nieruchomości na poczet wkładu własnego gminy. 2 maja 2016 roku został rozstrzygnięty nabór wniosków w programie. MBP w Mogilnie otrzymała dofinansowanie w wysokości 1 999 995 zł na adaptację i modernizację hali sportowej „Sokół” na potrzeby biblioteki. Gmina Mogilno udzieliła na ten cel dotacji w kwocie 838 979 zł. Całkowity koszt realizacji, bez uwzględniania kosztów wyposażenia, wyniósł 3 345 640 zł. Biblioteka zyskała nową siedzibę. Przeniesienie zbiorów biblioteki liczących ok. 70 tysięcy woluminów, które było możliwe również dzięki zaangażowaniu i pomocy czytelników oraz wolontariuszy, stanowiło naprawdę duże przedsięwzięcie logistyczne.

Nowa siedziba zlokalizowana przy ulicy Rynek 8 z widokiem na Jezioro Mogileńskie została oficjalnie otwarta 11 maja 2017 roku, a udostępnianie zbiorów rozpoczęło się już 3 kwietnia tegoż roku. W bibliotece znajduje się wypożyczalnia o powierzchni 426 m², oddział dla dzieci i młodzieży, czytelnia wraz z salą konferencyjną, pracownia regionalna, sala interaktywna i multimedialna, biura oraz magazyny. Biblioteka wraz z tarasem zajmuje 1941 m². Obecnie biblioteka jest placówką nowoczesną z bogatą ofertą kulturalną i edukacyjną. Współpracuje z Mogileńskim Towarzystwem Kultury i lokalnymi instytucjami. Gromadzi i udostępnia księgozbiór oraz dokumenty życia społecznego. Oferuje klasykę literatury i nowości wydawnicze, dostęp do audiobooków, e-booków na platformach książek elektronicznych: Legimi, IBUK, EmpikGo oraz dostęp do Internetu. Biblioteka organizuje prelekcje, wykłady, spotkania

autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy i warsztaty oraz corocznie uczestniczy w akcjach m.in. Cała Polska Czyta Dzieciom i Narodowe Czytanie.

Fot. z archiwum MBP w Mogilnie

Jubileusz był doskonałą okazją do refleksji nad osiągnięciami i rolą biblioteki w życiu mieszkańców. Życzenia i gratulacje złożył Starosta Tomasz Krześciński, Burmistrz Mogilna Karol Nawrot oraz przedstawiciele lokalnych władz. Kwiaty i prezenty wręczali przedstawiciele samorządu gminnego i powiatowego, przedstawiciele szkół, instytucji. Uroczystość zakończyła się recitalem muzycznym w wykonaniu Marcina Walczaka pt. „Melodie z tamtych lat”. Po zakończeniu oficjalnych uroczystości, goście mieli okazję skosztować okolicznościowego tortu. Miła atmosfera sprzyjała wymianie wspomnień związanych z kilkudziesięcioletnią działalnością biblioteki.

NAGRODY LITERACKIE 2025
POLSKA

MARZEC

Nagroda im. Kazimierza Wyki: PROF. ANNA NASIŁOWSKA
z Instytutu Badań Literackich PAN

KWIECIEŃ

Poznańska Nagroda Literacka: MICHAŁ WITKOWSKI, ANNA
ADAMOWICZ

Nagroda Europejski Poeta Wolności: (przyznawana co dwa lata, ostatnia
w 2024 roku)

MAJ

Nagroda Literacka im. Marka Nowakowskiego: ANDRZEJ DYBCZAK
za zbiory *Pan wszystkich krów i Las duchów*

Literacka Nagroda Warmii i Mazur Wawrzyn: ELIZA KĄCKA za esej
Wczoraj byłaś zła na zielono

CZERWIEC

Nagroda Literacka m.st. Warszawy w kategorii prozatorskiej: JUL
ŁYSKAWA za powieść *Prawdziwa historia Jeffreya Watersa i jego ojców*,
w kategorii poetyckiej: ANTONINA TOSIEK za tomik *żertwy*

Nagroda Wielkiego Kalibru: WERONIKA MATHIA za powieść *Szept*

Nagroda Transatlantyk: XAVIER FARRÉ– tłumacz literatury polskiej
na język kataloński i hiszpański

LIPIEC

Nagroda im. Wisławy Szymborskiej: ANTONINA TOSIEK za tomik
żertwy

**Nagroda im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego za najlepszy tom
poetycki 2024:** STANISŁAW KALINA JAGLARZ za tom *zajęczy żar*

SIERPIEŃ

Międzynarodowa Nagroda Literacka im. Zbigniewa Herberta:
kanadyjska poetka, eseistka i tłumaczka ANNE CARSON

Nagroda Literacka Gdynia w kategorii proza: ELŻBIETA ŁAPCZYŃSKA za powieść *Mowa chleba*, **w kategorii poezja:** ANOUK HERMAN za książkę *Silesian Gothic*

WRZESIEŃ

Nagroda im. Ryszarda Kapuścińskiego: ANDRZEJ DYBCZAK za zbiór *Las duchów*

Nagroda Literacka im. Witolda Gombrowicza: BARBARA ELMANOWSKA za książkę *Woliera*

Nagroda im. Cypriana Kamila Norwida w kategorii literatura: JUSTYNA SOBOLEWSKA za książkę *Jadwiga. Opowieść o Stańczakowej*

PAŹDZIERNIK

Wrocławska Nagroda Poetycka Silesius w kategorii książka roku: MARCIN CZERKASOW za zbiór wierszy *Belgijskie rozwiązania*

Nagroda Literacka Nike: ELIZA KAČKA za esej *Wczoraj byłaś zła na zielono*

Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego: KATARZYNA WASILKOWSKA za książkę *Witajcie w Chudegnatach*

Nagroda im. Jana Długosza: PIOTR KŁODKOWSKI za książkę *Azjatycka Wielka Gra. Indie i Azja Południowa w sporze o regionalną i globalną dominację w XX i XXI wieku*

Literacka Nagroda Europy Środkowej Angelus: bośniacki pisarz DARKO CVIJETIĆ oraz autorka polskiego przekładu DOROTA JOVANKA ČIRLIĆ za powieść *Winda Schindlera*

Nagroda Czytelników im. Natalii Gorbaniewskiej: estońska pisarka LEELO TUNGAL za powieść *Mała towarzyszka i listy*

Nagroda Conrada za najlepszy polski debiut 2025: MARTA HERMANOWICZ za powieść *Koniec*

Górnośląska Nagroda Literacka Juliusz: BEATA GUCZALSKA za biografię *Konrad Swinarski. Biografia ukryta* **Nagroda Literacka im. Jerzego Żuławskiego:** ANNA BRZEZIŃSKA za powieść *Mgła*

Nagroda Fandomu Polskiego im. Janusza A. Zajdla: ANDRZEJ SAPKOWSKI za powieść *Rozdroże kruków*

Pomorska Nagroda Literacka „Wiatr od morza” w kategorii Literacka Książka Roku: *Patrz pod nogi. O zbieraniu rzeczy* KORY TEI KOWALSKIEJ

LISTOPAD

Nagroda Literacka im. Józefa Mackiewicza: MAREK STOKOWSKI
za powieść *Lotnicho*

Nagroda im. Ferdynanda Wspaniałego: AGNIESZKA MISIAK za książkę
Kosma, Kopacz i leśna szkoła. Trudne początki

GRUDZIEŃ

Nagroda Najlepsza Książka Roku Pióro Fredry: Międzynarodowe
Centrum Kultury w Krakowie za książkę: *Socmodernizm. Architektura
w Europie Środkowej czasu zimnej wojny* ŁUKASZA GALUSKA
i MICHAŁA WIŚNIEWSKIEGO

Nagroda Dobre Strony: Wydawnictwo WIDNOKRĄG za książkę *Dół*
ARTURA GĘBKII, z ilustracjami AGATY DUDEK, z typografią
i opracowaniem graficznym MAŁGORZATY NOWAK-ŻUREK

Nagroda Historyczna im. Kazimierza Moczarskiego: RAFAŁ WNUK,
SŁAWOMIR POLESZAK za książkę *Niezłomni czy realiści? Polskie
podziemie antykomunistyczne bez patosu*

Nagroda Fundacji im. Kościelskich za 2025: MAŁGORZTATA LEBDA
za tom poetycki pt. *Dunaj. Chyłę pole*

Nagroda Literacka im. Juliana Tuwima: WERONIKA KOSTYRKO
za biografię Róża Luksemburg. *Domem moim jest cały świat*

Grand Press 2024 w kategorii Książka Reporterska: książka *Heweliusz.
Tajemnica katastrofy na Bałtyku* ADAMA ZADWORNEGO i *Pinezka.
Historie z granicy polsko-białoruskiej* URSZULI GLENSK

Paszport Polityki 2025 w kategorii Książka: STANISŁAW ŁUBIEŃSKI
za książkę *Drugie życie Czarnego Kota*

NAGRODY LITERACKIE 2025 ŚWIAT

STYCZEŃ

Heinrich-Mann-Preis (Niemcy): MELY KIYAK, pisarka niemiecka
kurdyjsko-tureckiego pochodzenia

KWIECIEŃ

Österreichischer Staatspreis für Europäische Literatur (Austria):
ukraiński pisarz SERHIJ ZHADAN

MAJ

Man Booker International Prize (Wielka Brytania): hinduska pisarka BANU MUSHTAQ oraz autorka angielskiego przekładu DEEPA BHAS za zbiór opowiadań *Heart Lamp*

IMPAC Dublin Literary Award (Irlandia): pisarz kanadyjski MICHAEL CRUMMEY za powieść *The Adversary*

CZERWIEC

Bologna Ragazzi Award (Włochy): książka *The House of Wisdom* BODOUR AL QASIMI (tekst) i MAJIDA ZAKERI YOUNESI (il.), autorów ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich

Pulitzer Prize (USA): Amerykanin PERCIVAL EVERETT za powieść *James*

Premio Princesa de Asturias de las Letras (Hiszpania): hiszpański pisarz EDUARDO MENDOZA

International Griffin Poetry Prize (Kanada): brytyjska tłumaczka KAREN LEEDER za tłumaczenie wyboru wierszy niemieckiego poety DURSA GRÜNBEINA *Psyche Running: Selected Poems 2005-2022*

WRZESIEŃ

Arthur C. Clarke Award (Wielka Brytania): amerykańska autorka SIERRA GREER za powieść *Annie Bot*

PAŹDZIERNIK

Georg-Büchner-Preis (Niemcy): pisarka niemiecka URSULA KRECHEL
Literacka Nagroda Nobla: LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI – węgierski pisarz i scenarzysta

Man Booker Prize for Fiction (Wielka Brytania): powieść *Orbital* angielskiej pisarki SAMANTHY HARVEY

Deutscher Buchpreis (Niemcy): szwajcarska pisarka DOROTHEE ELMIGER za powieść *Die Holländerinnen*

Premio Strega (Włochy): pisarz włoski ANDREA BAJANI za powieść *L'anniversario*

Premio Strega Europeo (Włochy): irlandzki pisarz PAUL MURRAY za powieść *Il giorno dell'ape*

LISTOPAD

Prix Goncourt (Francja): francuski pisarz LAURENT MAUVIGNIER za powieść *La maison vide*

National Book Award (USA): powieść *The True True Story of Raja the Gullible (and His Mother)* libańskiego malarza i pisarza RABIHA ALAMEDDINE

Kirkus Prize (USA): amerykańska powieść *The Slip* LUCASA SCHAEFERA

Österreichischer Buchpreis (Austria): urodzony w Bułgarii austriacki pisarz DIMITRÉ DINEV za książkę *Zeit der Mutigen*

Kulturhuset Stadsteatern internationella litteraturpris (Szwecja): ukraińska pisarka SOFIA ANDRUCHOWYCZ za powieść *Amadoka* i autor przekładu na język szwedzki NILS HÅKANSON

Premio Cervantes (Hiszpania): meksykański pisarz GONZALO CELORIO

GRUDZIEŃ

Hugo Award (USA) w kategorii **najlepsza powieść**: amerykański pisarz ROBERT JACKSON BENNETT za powieść *The Tainted Cup* (tyt. pol. *Zatruty kielich*)

Nagroda Grand Continent (Europa): francuski pisarz EMMANUEL CARRÈRE za powieść *Kolkhoze*

POŻEGNANIA

Ała Kaszuba (1963-2026)

4 stycznia 2026 r. zmarła nasza koleżanka Ała Kaszuba, wieloletnia pracowniczka Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy. Urodziła się 3 października 1963 roku w Swierdłowsku (ZSRR). W wieku pięciu lat wraz z matką przeniosła się do Polski. W Bydgoszczy ukończyła szkołę podstawową i średnią. Studiowała filologię rosyjską na Uniwersytecie Wrocławskim i przez rok pracowała jako nauczycielka języka rosyjskiego w szkole podstawowej. Była tłumaczem przysięgłym języka rosyjskiego. W bydgoskiej WiMBP została zatrudniona

1 października 1988 roku. Swoją karierę zawodową rozpoczęła jako kierownik Oddziału Katalogów Biblioteki Głównej. W październiku 1989 r. podjęła studia podyplomowe na Uniwersytecie Gdańskim na kierunku Bibliotekarstwo i Informacja Naukowa, które ukończyła w 1991 roku. W grudniu 2003 roku, po powrocie z urlopu wychowawczego, zaczęła pracować w Czytelni Głównej. Od 1 czerwca 2004 r. została przeniesiona do Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, gdzie została jej powierzona funkcja kierownika Oddziału Gromadzenia i Opracowania Filii Miejskich. W sierpniu 2022 roku trafiła do kolejnego działu. Tym razem do Zbiorów Specjalnych. Świetnie odnalazła się w nowym otoczeniu. Swoją życzliwością i poczuciem humoru zaskarbiła sobie sympatię czytelników i współpracowników. Niestety, z powodu pogarszającego się stanu zdrowia, w listopadzie 2025 roku przeszła na emeryturę. Zmarła nagle 4 stycznia 2026 r. Pozostanie w naszej pamięci jako osoba towarzyska, życzliwa, bardzo oddana rodzinie. Miała wiele różnych zainteresowań. Uwielbiała zbierać grzyby, relaksowała się pracując na działce. Od wiosny do jesieni starała się spędzać tam każdą wolną chwilę. Z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszej koleżanki. Ała Kaszuba spoczęła na cmentarzu katolickim Trójcy Świętej w Bydgoszczy przy ulicy Lotników 2.